

HAJDÚ-BIHARI

XXXIX. ÉVFOLYAM

302. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1982. XII. 24.

PÉNTEK

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Kellemes

karácsonyi ünnepeket

kívánunk

minden olvasónknak!

AMI MEGŐRIZ

Jeleket karcol az ember az időbe. Furcsa ákombakomokat a kőbe, paloták körvonalait a homokba, nevek szép emlékeit a fába. Hiszi az ember: megőrzi a jelek, vigyáznak keze mozdulatára, szíve ritmusára. És türelmes a kő, a fa, a homok. Testük befogadja a kést, a botot, a másik követ.

Jeleket karcol az ember a föld arcára is. Van, akinek mozdulatai barlangokat szakítanak a föld testébe, mások mozdulatai nyomán sugarasodnak a nyárjak, kerekednek a piros retkek, s zümmögnek az okos szerkezetek. S a föld néma. Egyként elfogadja a teremtés alkotó lendületét s a rombolás kegyetlen robbanásait.

Jeleket karcol az ember a másik ember tiszta arcára, kezére, szemére, álmaira és gondolataira. Gyerekeinek próbálja kezét fogni, amíg azok ki nem szabadulnak a szeretet bilincseiből, társait, munkatársait, barátait próbálja beoltani saját hitével. Tanítványokat gyűjt maga köré, mint a legendák Krisztusa, s keresi azt az egyetleneket, akiknek átadhatja élete próféciait, hátha átmenekítheti általa családját, népét, nemzetét s az emberiséget a hét szűk esztendőn, az özönvízen, s minden világkatasztrófa.

Jeleket karcol az ember.

Keresi azt, ami megőrzi. Arcát, természetét, szeme világát két generáció hátrázza. A harmadik már elvettve látogatja meg gyomverté sírját, aztán senki se jön többé emlékezni fejébe mellé. A homokba rótt jeleket a szél kavargatja fel, a fába vésett jeleket olvashatatlanra torzítja az idő, a kőbe róttakat letörli konok kitarasszal a vizek némasága. A barátok, tanítványok, gyermekek arca ugyanúgy szétörik, mint a sajátja, s ebben a körforgásban az évek vagy évtizedek egyként pillanatnak számítanak.

Mit hát a jel? Mi őriz hát tul az emberi koron, az élet váltóritmusán, szelek, vizek törvényein? Csak a munka. A fák, amelyeket földbe ültetél, a szőlőtöke, amelyről te szedél szőlőt először, a szerszám, amelyet kezded formált, a fal, amelyet raktál, a szó, amelyet beledadogtál a mindenségbe, az életre mentett ember századokon átérő legendái. Az vagy: a munkád. A kocsidba más ül, hazádba más költözik, gyermekeid szeretetét ellopják mások, nem marad csak az a szigorú, pontos, komoly, csillagok járását utánzó mozdulatod, amellyel teremteni igyekezél.

Ez őriz, mostani cselekedeted, S általa, vele az is, ahogyan munkára, alkotásra, küzdelemre tanítasz-nevelsz másokat. Egy-egy régi mester, ács, kovács, asztalos munkaritmusát, finom kis rezdüléseit tán ma is otthordozza magában egy kisinas, akinek mestere fogja a kezét, s tartja erősen, mellette ne üssön a kalapácsal. S tartják a törvények, amelyeket magadnak, környezeteknek teremtettél. Hány évezrede hordozzuk az öregek tiszteltét, az ösztönt a gyöngék fölkarolására, az óhajt a békességre? És hány évezrede őrizi az ember a szeretetet, mások megbecsülését?

Karácsony van, mennyezetig érő fenyőfánkon szikrákat szór a csillagszóró, piszlálol a nehéz szágu gyertya, rojtos ruhák mutogatják a karcu szaloncukrokat. Szétesett családok ülnek egy asztal mellé, messze szakadt gyermekek szállnak zsufoft vonatokra és indulnak görbült gerincű falusi házak felé. Hajtja-viszi öke a be nem valósult, de óhajtott, áhitott szeretet. Egy óra? Egy nap? Valameddig csak egymás mellé hajlít bennünket az ünnep beigtillata.

Ez is megőrzi. Fordítsunk mégis a szón. Játsszunk vele, ügyis komollyá válik a XX. század szikrázó satupofái között minden játék. Indítsuk hát a parányi hógolyót a végtelenség hegyoldalán, mint a gyerek, ha építeni kezdi a tél örömeit s nem lavina lesz abból, hanem emberi és szelíd összetartozás.

Ime a tétel: az embert az őriz meg az időben, amit ő maga tud, akar megőrizni. Amit felvállal, vállalára vesz, hordoz, visel, tart, emel a föld fölé, mulandóság fölé. Az idő következetes: annak segít, aki maga is vállal valamit. Azt sodorja ezredéken át, akár falevelet a folyam, aki maga is vigyáz, véd valamit.

Dívatos dolog ez mostanában: arról beszélni, hogy a megőrzés, az átmentés korszakát éljük. De hát a szokás közhelyei mögött valóság feszül: az embernek most önmagát és társait is arra kell ösztönöznie, hogy gyűjtse a megmaradásra, megmentésre érdemes jeleit a bennünket körülvevő világban. Rejtjük ezeket az összegyűjtött jeleket a lélek és az értelem legmélyebb rejtekeibe, hogy megmaradjanak, amíg csak lehet.

Őriznünk kell mindenekelőtt a békességet. A nyugalmat, amelyben alkothatunk, élhetünk, amelyben örömeink felragyognak, kudarcaink megenyhülnek. Az olajágot, amelybe nemcsak madarak kapaszkodnak, hanem az emberiség jobb fele, azok is, akiknek szíve körül szóltak már a megkerült golyók, azok is, akik még csak a robbanás nélküli élet örömeit ismerik. A békét őriz, vigyázza minden s mindenki, aki még alkotni

akar, aki gyönyörködni szeretne szélben, tavaszban, keleten fakadt szikrázó csillagokban. A békét kell megőriznünk mindannyiunkban, akik felelősséggel tartoznak a világnak, a vizek fölött ivelő hidakért, szobrok körül fénylő világítótestekért, állatkertek bekés rácsai előtt tipegő kiscinyekért. Ez a nép itt, Európa közepén élni s alkotni szeretne, rakni a munka tiszta köveit, hogy embernek való ország épüljön belőle. Ehhez béke kell, nekünk a béke az élet, a jövő, a lehetőség.

Es őriznünk kell az emberiséget. A szfinkszet, Ninive romjait, japán barackvirágot, Szibéria fenyőfáit, őrizni Thomas Mann, Henry Fondát, mindazt az értéket, amit az emberiség létrehozott. A jövőre figyelő, értéket vigyázó ember nem lehet más, csak internacionalista. A népek és nemzetek közötti gyűlölet, az egymásra acsarkodó álság, az ölelő kéz mozdulatába rejtett tör idegen attól, aki a jövőhöz keresi az utat. Igaz, nemcsak azt tudjuk, ki volt régen Marcus Aurelius, Koszciusko, Nagy Péter, Hunyadi Mátyás, Voltaire vagy Szent Agoston, hanem azt is, ki volt Néro, Haynau vagy Hitler. De hát sem az emberiséget, sem az egyes embernek nem mindegy, Néroként vagy Szent Istvánként emlékezik-e ránk az ember, amíg emlékezet egyáltalán létezik.

Es őriznünk kell az itthoni szél illatát, az Alföldön ringó búzatáblát, Bakony kincseit, a balatoni vitorlákat. Őrizni a hazát, amit ez jelentett, s jelent. Egy nép gyönyörű lendületeit, fájdalmas szomjuságait a szabadságra és az igazságra. Es őriznünk Mohácsot, a majtényi sikot, Világost, a Petőfin keresztülgázoló lovak nyihogását, a katonasapokak mellől csillagot szaggató gögősoket, a doni áldozatokat, az agyonhallgatott katonákat és Pentelét és a metró, és őriznünk mégis, akárhogy is a keserű gyapotot, a Népstadiont és a szakérettséget. Ez vagyunk, ez a hazánk. Kinek a faluszléi vályogház, kinek a külvárosi barakk.

Es őriznünk kell, vigyáznunk kell mindazt, amiben már a két kezünk munkája rejtezik. A szocializmust, azt az utat, amelyet bejárni tudtunk pár évtized alatt. Búszkeség? Legyen az, ha így lehet nevének nevezni. Mert lett forint, megnyitottak az iskolakapuk, lett autónk, lakásunk, vikendházunk, kinyitott a világ előttünk, s lett, van munkánk, biztonságunk, aki nálunk szeret és tud dolgozni, az biztonságban érezheti magát. Ez a társadalmi biztonság, a létezés nyugalma most főként megőrzésre érdemes.

Es a gondok?

Vak nem látja, néma nem beszél őköt. Sajnáljuk apáink-nagyapáink betegséggel terhelt kevéské forintra épülő életét. Sajnáljuk, ha tudjuk is, hogy a gyerekek bukszájából néha jobban futná a segítesül, mint az államéből, közösségekéből. Mégis a társadalom ad, az segít újra és újra. Féljük az életüket, de arconkon mégis felragyog a mosoly, ha tiszta tekintetű gyermekeinkre nézünk. Ezt az ő szemükben villanó-fénylő jövődőt is őrizzük-védjük.

S még mennyi mindent!

Mert van őrizni érdemes. Mert teremtettünk, létrehozottunk annyit, amit már kell s lehet vigyázni. S ennek teremtése során-közben kinyitott valami, ami alapja volt az alkotásnak: a bizalom a párt és nép, hatalom és ember között. Amelynek tartóoszlopai az adott szó becsülete, az őszinteség tisztessége, az egység biztonsága, a cselekvés akaratereje. Igen, ha megőrzésre érdemes dolgainkat számba vesszük, ez sem maradhat ki belőle: a bizalom, hogy 1957 óta a Magyar Szocialista Munkáspárt a nemzet pártja lett, a magyar sorskérdéseket nemcsak felvállalta, hanem tett értük többet csöndes szóval, szolgáló szándékkal, mint az eddigi évszázadok.

Mi őrizje hát meg bennünket, ha átlépünk az idők kapuján?

Amit megőrzünk, mi, amit felvállalunk, amihez ragaszkodunk. A gyertyát, fenyőt, a csomagokat a család, a történelmi mérföldköveket az ország, a haza karácsonyjába alatt. Itt a villanyvasutat és hintalovat, ott a metró és a paksi atomerőművet, itt a sárga-selymes mackót és az alvó babát, ott az óvodákat-bölcsődéket, Bábolat és Nádudvart. Ez a megőrizni való kapaszkodó is, fogódzó: nehezebb időkben világítótorony, szélviharban fűtött szoba, csukott ablakú ház. Otthon. A haza, a szocializmus tiszta melege.

Jeleket karcol az ember az időbe. A magyar nép rajzolt az utóbbi évtizedben annyi maradandó jelet, hogy szél el nem fújja, víz el nem mossza. S rajzolt az idő, a kor is az emberre örökké viselendő, maradandó jeleket.

Ez a törvény.

Igy őrizi egymást kor és ember. Egymásra utalva, egymásra kötözve.

Es jó mondani: van, ami megőrzi.

Es van, amit megőrzünk.

BÉNYEI JÓZSEF

PTÁR
1922. de-
a Fővá-
budapesti
Fővárosi
s első
nó című
A prolo-
és Gom-
el. 1923-tól
kodik, és
y Színház
a magyar
ott ho-
1971 kö-
A Főváro-
szabadu-
nyu fel-
a műve-
színhazi
- új
Ennek
ju zenes
Palota
Két sze-
en) vitt
tős szov-
bad szel,
ezdte a
vegkönyv
sát (Ge-
Orfeusz,
Nárdáski-
től 1960-ig
z néven
emeltetett,
amal sze-
kalföldön,
stunóban,
ban, Gö-
TES
ZTÓ
TES.
atal az
101-102
e tervét.
egyedév
és 107,4
eljesítést
OM. Öt-
házas-
kat de-
ák meg
András
ebreceni
AS. A
ületének
lataiban
k a Vik-
mutatja
9 órakor
ONNEPI
A me-
állítóhe-
15 órá-
december
tva, 27-
De-
or a Pe-
szolno-
az Ott-
riportot
keresi
1. szep-
szol-
itt szol-
n igazi
hánva-
helyzetű
ortfogga-
ság de-
otta a
totón"
heti 12
lvények
mousin
vgépkö-
rszámú
tulaj-
SZOL-
adánu-
arancs-
fonfűl-
bedobó
24-től
i a bel-
távhi-
lt elő-
hoz 2
ermék
magyar
nel ki-
Prágá-
zlovák
apodás
január
nely a
úzeum
egyven
tja be.
kül-
recen.
eletős
int -

Határozat a szállítási bizottságokról

ÜLÉST TARTOTT A MINISZTERTANÁCS

A kormány Tájékoztatói Hivatala közli: a Minisztertanács csütörtöki ülésén áttekintette a foglalkozási rehabilitáció helyzetét. Megbízta az egészségügyi minisztert, tegye meg a szükséges intézkedéseket arra, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjainak rehabilitációjában a jövő év közepéig a vállalati dolgozókkal azonos elveket érvényesítsenek. Felhívta a figyelmet a rokkantságot elbíráló orvosi bizottságok munkájának javítására. A kormány megbízta, adott a foglalkozási rehabilitáció továbbfejlesztését szolgáló, hosszabb távra szóló tennivalók kidolgozására is.

A Minisztertanács határozatot hozott a központi szállítási tanács szervezetének és működésének módosításáról, valamint a megyei szállítási bizottságok hatáskörének bővítéséről.

Korszerűbb szervezet – bővülő hatáskör

A Minisztertanács csütörtöki ülésén a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium előterjesztése alapján a központi szállítási tanács, valamint a megyei szállítási bizottságok működésének tapasztalataival és a fejlesztés lehetőségeivel foglalkozott. Megállapította, hogy a közlekedéskoordináló tevékenység nem felel meg a népgazdasági követelményeknek, s ezért határozatot hozott szervezetének korszerűsítéséről, a koordináló szervezetek hatáskörének bővítéséről.

A központi szállítási tanács megalakításáról 1954-ben rendelkezett jogszabály, am

lyen bizottságok hatáskörének bővítéséről. A központi szállítási tanács tárcaközi tanácsadó és koordináló szervként működik, előszorgalmazva a fuvarozók és fuvaroztatók jobb együttműködését. A központi szállítási tanács és a megyei szállítási bizottságok 1983. január 1-től az áruszállítás mellett a személyszállítással kapcsolatos tennivalókkal is foglalkoznak.

A kormány a tudománypolitikai bizottság előterjesztése alapján jóváhagyta a műszaki fejlesztés és a tudományos kutatás távlati irányaira kidolgozott koncepciókat.

Megtárgyalta és elfogadta a Minisztertanács a kormány és bizottságai, valamint a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság 1983. első félévi munkatervét.

szállítási igények, illetve kiegészítők rendszeres figyelemmel kísérése, a fuvaroztatók ösztönzése és befolyásolása a fuvarpiac egyensúlyával kapcsolatos szállításiak megfelelő szervezésére. Foglalkozik továbbá — egyebek között — a közlekedési autóbuszok közforgalomba állításával, a gyenge forgalmú vasútvonalak megszüntetésével.

Bővül a KSZT tagjainak köre, ezentúl a tanács részesül a tanács munkájában a minisztériumok, országos hatáskörű szervek is, melyek különösképpen érdekelték a személy- és áruszállításban. Indokolt ezenkívül, hogy részt vegyenek a KSZT munkájában a legfontosabb közlekedési vállalatok és a nemzetközi szállítványozást végző vállalatok képviselői is.

Húsz év óta működnek a megyékben és a fővárosban úgynevezett megyei szállítási bizottságok. Munkájuk jellege, tevékenységük növekvő fontossága indokolja szervezetük korszerűsítését, működési körük kiszélesítését. Ezentúl a megyei tanács végrehajtó bizottságának tanácsadó szakbizottságaként tevékenykednek ezek a szervezetek. Feladatuk a fuvarpiac állandó figyelemmel kísérése, illetőleg területi felügyelete, a szállítással kapcsolatos új szervezeti formák létrehozásának elősegítése, ezek munkájának összehangolása. Ezenkívül hatékonyan közreműködnek egyebek között a legjelentősebb árukibocsátó és -fogadó helyek nyitva tartási idejének meghatározásában, a menetrendek és a személyszállítási feladatok egyeztetésében. (MTI)

Feladatai közé tartozik a

Andropov fogadta Jaruzelskit

MOSZKVA — (MTI) — Jurij Andropov, az SZKP KB főtitkára csütörtökön Moszkvában fogadta Woiciech Jaruzelskit, a Lengyel Egyesült Munkáspárt KB első titkárát, a Lengyel Népköztársaság miniszterelnökét. A találkozó a korábbi megállapodások értelmében került sor.

A szívéllyesség, a két párt és a két ország közötti barátság légrétegeiben megtartott találkozón a két párt és a két ország kapcsolatának legfontosabb kérdéseiről volt szó.

Woiciech Jaruzelski tájékoztatást adott a LEMP és a lengyel kormány tevékenységéről, amelynek fő célja jelenleg a politikai és gazdasági stabilitás kialakítása az országban, Jaruzelski nagyra értékelt a Szovjetunió testvéri segítségét, amelyet Lengyelországnak nyújtott.

Jurij Andropov tájékoztatta tárgyalópartnerét arról, hogy mit tesznek a Szovjetunióban a pártszervezetek az SZKP XXVI. kongresszusán és a központi bizottság novemberi teljes ülésén kijelölt feladatok végrehajtása érdekében. Az SZKP KB főtitkára biztosította Jaruzelskit, hogy a szovjet kommunizmus szolidaritás és szocializmus megerősítéséért, a világ lakúdságáért küzdő lengyel kommunizmusokkal és lengyel dolgozókkal.

A találkozó résztvevői kifejezték határozott szándékukat, hogy a jövőben is erősíteni fogják a szovjet-lengyel kapcsolatokat a társadalmi élet valamennyi területén, szorosan együttműködnek a nemzetközi életben az egyeztetett külpolitikai megvalósításán. A Szovjetunió és Lengyelország fokozza erőfeszítését a béke megővése és a nemzetközi biztonság szilárdítása érdekében, szembel helyezkedik a fegyverkezési hajszá fokozásán és a konfrontáción alapuló imperialista politikával, határozottan visszaveri az egyes szuverén szocialista országok belügyeibe beavatkozni próbáló agresszív nyugati körök próbálkozásait.

Woiciech Jaruzelski lengyelországi látogatásra hívta meg Jurij Andropovot. A meghívást Andropov köszönettel elfogadta.

Új szovjet leszerelési javaslatok

Joggal nevezik a nyugati kommentárok figyelemre méltónak és nagy fontosságúnak azokat az új szovjet leszerelési javaslatokat, amelyeket Jurij Andropov, az SZKP KB főtitkára ismertett keddi beszédében. Mind az európai közepes hatótávolságú fegyverek, mind pedig a hadászati nukleáris fegyverek területén olyan újabb, kompromisszumos megoldást sürgető javaslatok hangzottak el, amelyek logikus folytatásai a korábban előterjesztett szovjet elképzeléseknek, de figyelembe veszik a Nyugat bizonyos javaslatait, például azokat, amelyeket Reagan amerikai elnök ismertett a közelmúltban.

Úgyanakkor viszont a főtitkár beszéde nagyon komoly figyelmeztetést is tartalmazott. A Szovjetunió nem enged meg a másik félnek a fölény megszerzését, saját maga és szövetségesei biztonságának csökkentését. Így ha Washington és partnerei az új fegyverek rendszerbe állítása mellett döntenek, akkor a Szovjetunió is megfelelő fegyverekkel bővíti katonai potenciálját — például kifejlesztheti, illetve rendszerbe állíthatja az MX típusú amerikai interkontinentális ballisztikus rakétának megfelelő típusú saját rakétáját, illetve ugyancsak rendszerbe állíthatja saját nagy távolságra bevethető — és jelenleg kipróbálás alatt álló, illetve már kipróbált — robotrepülőgépeit, amelyek a cirkáló rakétáknak is nevezett amerikai fegyvereknek felelnek meg.

Andropov bejelentése egyértelmű: minden katonai lépésre megfelelő ellenlépés lesz a válasz. A főtitkár azonban ismét leszögezte azt is: a Szovjetunió nem fenyegetőzik, csupán azt akarja, hogy azok, akik Washingtonban a döntéseket meghozzák, de azok is, akiket a washingtoni propaganda akar befolyásolni, világosan lássák a helyzetet.

Eppen ezért a keddi beszéd része az új szovjet leszerelési javaslatokra tette a hangsúlyt. Az egyik konkrét előterjesztés az úgynevezett eurorakéta kérdésének megoldására vonatkozik. Andropov megismételte azt a korábbi szovjet javaslatot, hogy az ilyen fegyverek számát Európában a jelenleginek mintegy harmadára, vagyis a mintegy ezer különféle típusú közepes hatótávolságú fegyverről mintegy 300-ra csökkentésig kell visszahozni. Az új javaslat az, hogy az ilyen típusú szovjet rakéták számát lehet annyira is csökkenteni, mint amennyi hasonló fegyver a két európai nukleáris hatalom, Nagy-Britannia és Franciaország arzenáljában található. Mint ismeretes, a brit hadiflotta négy atomtengeralattjáróján összesen 64 ballisztikus atomrakéta van — ezek korszerűsítése, felváltása az új amerikai Trident-4 típusú rakétákkal most folyik. A francia arzenál jelenleg valamivel kevesebb mint száz szárazföldi, illetve tengeri indítású nukleáris rakétát foglal magába. Vagyis ezek szerint a Szovjetunió még a korábbi javaslatához képest is felére, mintegy 160-ra csökkentené az európai célokra irányított, közepes hatótávolságú nukleáris rakétáinak számát. Igaz, sem Nagy-Britannia, sem Franciaország nem részvevője a genfi tárgyalásoknak, sőt Párizs minden alkalommal külön leszögezi, hogy nem is áll szándékában tárgyalni saját nukleáris erejéről, de a szovjet javaslat pillanatnyilag nem is a közvetlen tárgyalást ajánlja, pusztán azt, hogy pontosan egyenlő számban legyenek Európában európai célokra irányított közepes hatótávolságú rakéták. Természetesen ez esetben nem kerülhetne sor az új amerikai hordozóeszközök európai telepítésére, s a rakéták számának korlátozását egy másik lépésnek is kísérmé kell: az egyéb hordozóeszközök, vagyis elsősorban a közepes hatótávolságú hordozóeszközök kategóriájába sorolt repülőgépek számának is egyenlőnek kell lennie. Ez a Nyugattól követelne nagyobb lépést: jelenleg mintegy 700 ilyen gépe van, szemben a körülbelül 200 szovjet géppel.

Igy áll jelenleg az eurorakéta ügye. A keddi beszéd újabb fejezet a szovjet leszerelési kezdeményezések terén. A főtitkár világosan kijelentette: most Washingtonon a válaszadás sora.

Kis Csaba

Szovjet fogadás Pekingben

PEKING (TASZSZ) — A Szovjetunió kínai nagykövetségén Pekingben fogadást adtak a Szovjetunió megalakulása 60. évfordulójának tiszteletére. A fogadáson megjelent Ulanfu, a Kínai Kommunista Párt KB politikai bizottságának tagja, az országos népi gyűlés állandó bizottságának alelnöke, Huang Hua, a kínai államtanács tagja, Csien Csi-sen külügyminiszter-helyettes és több más hivatalos kínai személyiség.

Sértetlenül kiszabadították a müncheni kereskedelmi kirendeltségünk vezetőjét

Szerda délelőtt a müncheni magyar kereskedelmi kirendeltség vezetőjét, Csurgai Lajost hivatalából egy NSZK-beli álampolgár elrabolta. A támadó követelte, hogy a Budapestben tartózkodó feleségének 300 000 márkának megfelelő összegű adjanak. Azzal fenyegetőzött, hogy ha követelését nem teljesítik, végez túszával.

A kereskedelmi kirendeltség épületében tartózkodók sikeresen az esetről a rendőrséget értesítették. A támadót — aki fegyverrel kocsijába kényszerítette Csurgai Lajost — a rendőrség rövid idő alatt elfogta és letartóztatta, s a kereskedelmi kirendeltség vezetőjét sértetlenül kiszabadította. (MTI)

Ami a fehér csuklya mögött van

Ismét hírt adott magáról a hírhedt amerikai fajiüldöző szervezet, a Ku-Klux-Klan. Tagjai tüntetést szerveztek a közelmúltban Washingtonban, tiltakozásul a bevándorlási törvénytervezet ellen, amely az Egyesült Államokba öt évnél régebben bevándoroltak helyzetét rendezné.

A Klan „demonstrációja” azonban nem úgy sikerült, ahogy elképzelték. A kétszáz főre tervezett megmozdulás a Fehér Házzal szemközti téren mindössze 40-50-en vettek részt.

Visszaszorult volna az USA-ban a Ku-Klux-Klan? Immár nem kell rettegniük az amerikai kisebbségektől, főleg a feketéktől, a lincselésektől, gyilkosságoktól, bombamerénylletektől? A Klan történetét, véres tetteit ismerő józan amerikai polgárok valószínűleg megmosolyognák ezeket a kérdéseket, hiszen éppen az elmúlt néhány esztendőben lehettek maguk is tanúi a szervezet „újászületésének”. Sokan meggyőződésrel vallják, hogy mindig megélnékül a Klan tevékenysége, ha rossz a gazdasági helyzet, ha sok a munkanélküli. Márpedig az USA jelenleg csak az 1929-1933-ashoz hasonlítható nagy gazdasági válsággal birkózik, a munkanélküliek száma az öszszel meg meghaladta a 11 milliót. A washingtoni „Klan-tüntetés” így akár barometere is lehetne, amely jelzi: a Ku-Klux-Klan további térnyerésével kell számolni az USA-ban. Beclsések szerint a fajiüldöző szervezetnek ma mintegy negyedmillió tagja van, s legalább 10-15 ezerre tehető a mindenre elszánt „fehércsuklyások” száma.

A Klan újabbán már nemcsak a feketéket üldözi, hanem a Puerto Rico-iakat, a mexikói bevándorlókat és más kisebbségeket is. Ráadásul „titkos hadsereget” hoztak létre, úgy mond a Klan gyűléseinek biztosítására, a provokációk megakadályozására, „sárkányoknak” hívott vezetőik megvédelmezésére. Valójában, mint a rohamosztatok néhány „közkatona” könnyelműen elloccogta: „a feketék elleni harcra készítettek fel bennünket egy elkövetkezendő faji háborúban”.

A Klan nyíltan készül a faji háborúra. A régi jelképek, a fehér csuklya és az égő kereszt mögött napról napra féltelmetesebb erő bújik meg — immár több mint száz esztendeje legalább az Egyesült Államokban.

K. M.

A Ku-Klux-Klan provokatív felvonulása New Orleansban (Fotó: UPI — MTI — KS)

Ülést tartott az MGM pártbizottsága

A Magyar Gördülőcsapágy Művek pártbizottsága december 23-án, csütörtökön ülést tartott Debrecenben. A testület Sziklasi Bélát, a pártbizottság titkárát — más fontos beosztása miatt — felmentette tisztségéből, és helyére Mihály Jánost, a vállalati párt-végrehajtóbizottság tagját választotta meg az városi Pártbizottság titkára.

Kodályra emlékeztek

Rendhagyó verses-zenés összejövetellel ünnepelte a debreceni Ujkerti Általános Művelődési Központ és a városi munkáskörös Kodály Zoltán születésének 100. évfordulóját. Ittjártakor két alkalommal tartott nagy sikerű előadást Debrecenben Balázs Árpád zeneszerző vezetésével az a budapesti művészcsoport, amelynek tagjai Kiss Mari, a Madách Színház művésze, Csapó Károly énekes és Erdei Grünwald Miklós, a Magyar Rádió munkatársa voltak.

Lapunknak régi nyi ünnepek előtt hívjuk beszélgeté célja, hogy az ünnepek hétköznapi valóságát, a társaságot és mit te lósításáért, a poli táért. Ez alkalom Közpponti Bizottság első titkárát l főszerkesztője.

Az opt az em

A Magyar Szoci gyei Bizottságának n a megye fejlődésének ennek az elemzésnek szén Sikula elvtárs c sőként mégis arra ké részben más források a megye gazdasági, tá két-három évben me sabb tendenciák?

Nem hinném, lennének olyan saját jellemzők. A fejlődés azok, mint általában, eltérések vannak. Nádásági, társadalmi és hétszék ellenére is e kezelti határozatok s közhangulat, kiegyer zunk és számottevők nak túlnyomó többsé annak következetes v kész tevékenyen, alk készség és a hozzá p váló társadalmi párban annak, hogy törekvés ink teljesülhetnek. A is meggyőzők bennü zöketekzetesen érven zeket irányítói, ellenő ge, színvonal. A pár rek döntő többsége b lye van a lakosság k badulás utáni élete.

Gazdasági és élet vártán nehezebb kö Minden dolgozó büszk termelése az országos vekedés teljes egészé mazott. Dinamikusan áruellátása kiegyensz mazdoképessége já a gazdálkodás minős szerkezet korszerűsíté még nem kielégítő. M nek ellenére a felept nehez helyzetben is g sok-sok általános isk épül a művelődési mnyében, megnyitott mot, felújítottuk a C lan országos tudomá ad otthont.

Ma már nemigen v javításában számottev hét bevezetése. Megs megyékben — mint szocialis biztonságban biztosított.

A kongresszusot kö ideológiai élet, mind me kérdések. Tovább eszmei, politikai hat szocialista vonások. zékenység, az ember különböző ellentmon lógiai élet sokszínű hatnak azonban a k jelen vannak téves v tív hatások, jelenség vül fontosnak tartom tonkivüliek jelentős sággal szemléli ezeket lyamatosan fellép.

Az utóbbi évek eredményeivel általa unknak tudatosítania hogy az elért eredmény elérése az edd nyel. En optimista v nak az az alapja, ho dásunk legfontosabb felelősségteljesebb m

Korszerű

Az utóbbi évek kezd intenzíven érd szén ember s közös ben fel meg a meg menyeknek, amelyek Azaz, hogyan mutath a minőségre, az exp a nagyobb termelők

A megye gazda tesz a követelménye éves tervben 36 mil forintos termelő be kabai cukorgyár, re HIM-ben, BIOGAL növelték a megye t sítették a gyártás fe ütemet meghaladva nőtt. A termelést je kedése, ezt elősegíté megvalósult több m A megye tőkeexport lázódott, ez évben m

A vállalatok alkai ságai, illetve a vezet MGM-ben például t tását szolgáló száme hozott. Az idén 28 m minősége vetéskzik A BIOGAL-ban a fe

Vendégmunkások

A kisebb darabokból is készülhet keresett használati cikk. (Fotó: Nagy Gábor)

Nem annyira olcsó, hogy hulladék lehessen...

Tsz-üzem létesült Bárádon a nyomdai papírhulladékok feldolgozására

Gyakori eset újságírói pályán, hogy a mindennapos gyűjtőmunka során fellett egyszerű valóságselekt — olykor apróságok tünözöltek — gyors és győztes változást idéznek elő a velük kapcsolatos szemléleti alapállásban. Így jártam legutóbb egy olyan feldolgozó üzem látván, ami nyomdai papírhulladékból készíti és bocsát ki különböző használati cikkeket. Az üzem által feldolgozott hulladék nem is olyan rég a MÉH közvetítésével áramlott vissza a papíripárba, igen nagy mennyiségben és potom áron.

Válogatják a méretre vágják a hulladékpapír tekercseit

üzemet, ami a maga nemében páratlan volt, aminek azonban már követői is vannak az országban...

Szinte csodával határos, ahogyan a két gazdálkodó szervezet, az Alföldi Nyomda és a bárádoni Új Élet Tsz vállalkozó szellemű vezetői egymásra találtak újabb, jobbat akaró törekvésükben. Az együttműködésükben tetten álló vállalkozás fehér hulladékot bonyolított, tulajdonképpen ma is az, még ha vannak is követők.

Speciális fájdalom a nyomdaiparnak, hogy a drágán vett papír egy része (amiről esetleg már a szállítást követően kiderül, hogy alkalmatlan a rendeltetés szerinti felhasználásra, amirehát a felhasználó tulajdonképpen hozzá sem nyúl) filléres hulladékként megy vissza a papíripárba.

Irak. Csaknem öt magyarországi terület a Közel-Keleten hazánkénál alig több lakossal. Agrár-ipari ország, az elmaradottak, ám szerencsések közül való. Amióta a föld mélyéből előtörő sűrű fekete folyadék birtoklása vagy megszerzése dönti el népek, államok sorsát, patakokban ömlik a dollár a Tigris és Eufrátesz bibliai vidékére. Telik még háborúzásra is: négyezer kilométer távolságból értelmetlennek tűnő öldöklésre, fantasztikus anyagi pazarlásra.

Irak — bár épp az Iránnal vívott háború rontotta az esélyeket — ma is a piacra, úzletre lesők nagy vadászterülete. Hatalmas építkezések folynak országwide, s az autópályák, új városnegyedek, ipari létesítmények születésénél sok náció képviselői próbálnak szerencsét — remélve profitot a vállalat, viszonylagos gazdagságot a maguk számára.

Amikor alig több mint másfél évvel ezelőtt Török József lakatos, újtikos lakos nap nap után az újságok hirdetői oldalát böngészte, onnan is az állásajánlatokat; még nem gondolta, hogy 1982 karácsonyát Irakból hazatérő szabadságoként ünnepli családjával.

— Pakson dolgoztam, a Gyár- és Gépszerező Vállalat alkalmazásában, amikor megláttam az újságban a KEVIEP hirdetését: külföldi munkára keresnek szakembereket — kezdte a történetet Török József, miután elhelyezkedett az újtikos ház szőpen berendezett szobájának elegáns bór-garnitúrájában. — Akkor már eldöntöttem, hogy külföldre megyek pár évre. Sokat beszélgettünk az asszonnyal, ha valamit el akarunk érni, ahhoz nagyobb pénz kell. Magyarországon semmi kilátás új nagyberuházásra, ahol jó pénz lehetne keresni, marad a külföld. Volt már abban is tapasztalat, fiatalabb korban az NDK-ban dolgoztam. Abból vettem az első autóm.

— Mindegy volt, hogy hová kell menni? — A vállalat központjában elmondták, hogy miről van szó: hol kell dolgozni, milyen munkára számíthatunk, milyenek az anyagi feltételek és az életkörülmények. A melegtől nem féltem, a munkától se, ráadásul kiderült, hogy kevesebbet kell dolgozni, mint itthon. A szervezetlenség miatt.

Hamar megegyeztünk, az utazásra viszont várni kellett. Szeptemberben szölköztek, hogy nekemkara indulni kell, mondják fel a régi vállalatommal. De az én repülőm csak márciusban szállt fel Ferihegyről. Addig is bejártam volna Debrecenbe, de a napi utazgatással együtt hajnalot estig tartott volna a műszak. Inkább fizetés nélkül szabadlátra jöttem, egy ismerősnel dolgoztam itthon. Már lemondtam Irakról, kezdtem érdeklődni más cégekkel, amikor márciusban jött a távirat: tizenkilencedikén indulás.

Miklós Ferenc, a Kelet-magyarországi Vízügyi Építő Vállalat igazgatója a jövő nagy lehetőségének tartja az exportmunkát, de nem feledkezik meg a realitásokról sem. — A magyar vízgazdálkodásnak és az azzal kapcsolatos építésnek már a múlt században is jó hírneve volt a világban, de ezt mindeddig alig kamatoztattuk a határainkon túl. A hazai beruházások csökkenésének ellensúlyozása és az ország devizahelyzetének javítása érdekében döntött úgy a Vízügyi Építő Tröszt, hogy ki kell használni a tőkés piaci lehetőségeket. Lassan két éve már, 1981 elején kaptam a vállalatunk a megbízást: a Dél-dunántúli Vízügyi Építő Vállalattal közösen a Chemimas Vegyipari Vállalat és Fővállalkozó Vállalat alvállalkozójaként vegyünk részt egy iraki beruházás kivitelezésében. Az állam finanszírozza azt a raktárbázist, amelynek néhány épületét, meg a tóburkolatot a mi munkásaink készítik. Tőlünk hetvenen mentek ki, leg többjünk szakmunkás, de akad közöttük néhány műszaki is.

— Milyen haszonra számíthat a KEVIEP? — Az iraki munka az idén 25–26 milliós értéket jelent a vállalatnak, amiből mintegy nyolcmillió a nyereségünket növeli. Erre szükségünk is van, hiszen az igazsághoz tartozik, hogy a KEVIEP sajnos soha nem tartozott a jó cégek közé: 1980-ban 45 milliós veszteséggel zártuk az évet. Tavaly már sikerült némi eredményt produkálni, az idén pedig 26 millió forint nyereségre számíthatunk. Ez még mindig nagyon kevés, hiszen 530 millió a termelési értékünk, 1985-re az árbevétele 10 százalékának megfelelő nyereséget akarunk elérni.

— Nem túl kockázatos tapasztalat nélkül külföldre menni? — Az biztos, hogy egy más világba csöppen az ember, itthonról kiszámíthatatlan feltételek közé. Csak néhány példát mondok: a kavicsot négy-öt száz kilométerrel szállítjuk, de a szállítási költség négy-öt szöröse az anyagárnak. Kevés a víz, egyetlen köbméter hét-nyolcszáz forintba kerül. A benzint, a gázolaj ugyan olcsó, de nagyon bizonytalan az ellátás. Valahol el kellett kezdeni. Mivel alvállalkozók vagyunk, ha nagy hibát nem követünk el, nem fizethetünk rá az üzletre.

— Szeretnék folyamatosan megmaradni a tőkés piacon. Rendszeresen részt veszünk versenytárgyalásokon, igyekszünk munkát szerezni. Irakon kívül néhány emberünk dolgozik most az NSZK-ban, de már a következő évre is vannak szerződéseink. Néhány év múlva túl kell lépni a mostani, kevesebb beruházást igénylő munkákon, és nagyobb kockázatot kell vállalni — a nagyobb eredmény reményében.

— Borzasztó az egyedüllét. Napközben elfoglalom a munkámat, de az esték iszonyú lassan telnek. Szerencsére a szüleim itt laknak szemben, ha már nem bírom tovább, átmegek hozzájuk.

— De anyagilag biztosan megéri — fordítottam a beszélgetést abba az irányba, amelyből indultunk: Török József a pénztért váltotta Irakot. — Senki sem csak azért ment, hogy ötven-hatvan fokos hőségben szerelje a vaszerkezetet. A srácok leg többje házat épít, kocsit akar és mindezt nem örekorára. Mert Török József őszintén beszél, nem félek megkérdézni: — Mennyi az ára a vendégmunkaerőnek? — Havonta kapunk 192 iraki dinárt (1 dinár 3,21 USA-dollárért), itthon pedig megállapodás szerint a fizetésünket. Az ellátásról magunk gondoskodunk, de ha mindent leszámítok is, marad tisztán havi húszezer forint.

— A munkakörülmények? — Reggel hatól kettőig dolgozunk, nem túl sokat, mert az ottani viszonyok között nehéz megszervezni a munkát. Délután főzés, takarítás, van, aki horgászni jár az Eufráteszre. Mindennap négykor indul busz Samawaba, a közeli városba. Ott lehet vásárolni, nézelődni, szórakozni. A péntek munkaszüneti nap, olyankor tíz-tizenöt embert elvisznek kirándulni.

— Szinte ideális helyzet. — Azt azért nem mondom. Az ember mindig viszonyít, és nekünk ott van mihez viszonyítani — mellettünk laknak a sífók csövezetékének cég dolgozói. Őket négyhavonta viszi szabadságra a vállalat, mi csak nyolc hónap után jöhetünk haza. De a javadalmazásuk is előnyösebb, mint a miénk. Ezt megmagyarázták a vezetők: ahhoz, hogy a különleges földrajzi, éghajlati viszonyok elviseléséért adható pótlékok megkapjuk, nyereségesnek kell lenni az üzletnek.

Szakál András, a KEVIEP személyzeti előadója, a külföldön dolgozó „atyja”. Mindent tud az „irakiakról”, a szerződés kötés óta tartja velük a kapcsolatot, gyűjtötte a panaszkodásokat, a holnap, holnapután hasznosítható tapasztalatokat.

— Az első részlegben utazókat elég mostoha körülmények fogadták. Nem volt megfelelő légkondicionálás a szálláshelyen, kevés volt a hűtőgép, a mosógép, a centrifuga. Az volt a baj, hogy alvállalkozóként nem segíthetünk ezeken a problémákon, mert a megfelelő körülményeket a Chemimasnak kellett biztosítani. Később azért javult a helyzet. Nem volt megfelelő a munkásszállítás, ahhoz küldtünk egy vadonatúj Ikaruszt.

— Milyen szempontok alapján választották ki az embereket? — Alapvető feltétel volt a szakképzettség és az egészségügyi alkalmasság, valamint a feddhetetlen előélet. Ma már látjuk, hogy mindez kevés ahhoz, hogy elejét vegyük a konfliktusoknak. A különleges körülmények, az ottfontól való távolság, az összesség az átlagnál idegesebbé teszi az embereket. Elég egy apró szikra, hogy robbanjának az indulatok. Sajnos nem mindenki gondolta végig kellőképpen, hogy mire vállalkozik, hogy a hozzá tartozóknak mit kell vállalnia. Volt, aki beteg feleséget, gyerekeket, szülőket hagyott itthon. Persze vannak rendkívüli esetek, a vállalat megpróbál méltányosan dönteni, de ha valaki saját hibájából bont idő előtt szerződést, annak számolnia kell a kártérítés anyagi terheivel is.

Tíz órára vártak december 16-án Hajdúszováton kis beszélgetésre, ám nem egy óra hosszáig tartottunk Debrecen határában a fényorompónál, a egyfolytában pirost láttunk, de csak két vonat gótt, de csak két vonat láttat az az idő alatt. Szóltunk Ungvári Sándor csere Komóczy Lórinccé és Váth Imre türelme nagy bizonyult, mint a lakója.

„Hat párnak van annyi gyerek”

A három idős hajdúslakos, úszintén, nyíltan szölközött kérdéseimre. Elmondták, hogy a régi Szovjet Unió nem volt nagy birtok, 200 holdas földtulajdonos, a legnagyobb, a falu kétszáz mada a 8–10 holdas kategóriába tartozott. A lakosság egyharmada szovjet nincstelen agrártársa volt. A két Eszti és Imre bácsi kispap család ből származik, szölközött a körülményekre emlékeztetve, de sohasem érte meg Pedig Ungvári Sándor lenné, Komóczy Lórinccé, Horváth Imre romgyerekes családban született. A tizenkettő azonban hat nem nőtt.

— Tizenkét gyerek, emeli fel a hangját Imre bácsi. — Ma éppen hat van annyi gyereke felénk a gyerektől, kapnak az asszonyok szölközött, segélyt. Valamiképpen állapotos asszony szölközött.

— Bizony, úgy szölközött markot nagy hassal, amikor a gyerek szölközött tanúsítja Ungvári néni. — Ma nem lehet éhen élni — szóla meg Komóczy néni. — Nekem nagyon vege volt! Az apám ördög volt a tizennégyes hában, anyám özvegyen bennünket. Kapott öt pengő segélyt, de a szölközött háború után az elvették tőle.

Megkérdézem, mi a véleményük arról, hogy voltak régen olyan családok, így akarták a lök, így terveztek? — Mert muszáj volt vágja rá Ungvári néni. Most már mehet a háddikkal az orvoshoz a szölközött. A mi anyáink tősen védekeztek volna nem tudtak. Hova mehet Sehova! Meg aztán nem volt pénzük!

— Akadt egy-két aki a bábával susmosol konkrétan tudom — meg Imre bácsi —, de gyöngy kockázatos volt. — Mi már azért ok a példából — mondja Komóczy néni. — Nekem gyerekeim volt, kettő é tikenek meg egy lány. De így is nehéz volt apám azt a kis nádtető közt tudta megkeresni, mentem haza abba a kőba, az én családom.

— Tudok olyat — ezzik Imre bácsi —, hogy szölközött a házbán, a laktak együtt az öregek fiatalok. Képzhetik, lehetett az!

— Hát mi is úgy lányammal — veszi át Komóczy néni. — Már a gyerekeim leg többet a földre ágy magunknak, mert a kellett anyámnak meg gyerekeknek. Tíz évig abban a nyomorban, aztán azon a telken tünk egy nagyobb kis Egy szölközött volt abbat Mert a szölközött ember élet munkájával tudott teni magának egy kis kot. Ha tudott!

— Bizony úgy van! apámnak tizenhat volt, de én nyolc éves koromban tudtam volna kis házat, pedig felesdön is dolgoztam. Most van olyan, hogy a fia meg meg sem nőstül, megvan a háza! Így könnyű, hogy egyik tizennyolc éves k három-négyezer forint res. Ide tessék hal. En huszonöt éves k otthon voltam, az ap dolgoztam, így aztán e

Régen és most

Beszélgetés az életmódról Hajdúszovátton

Tíz órára vártak december 16-án Hajdúszovátban egy kis beszélgetésre, ám majdnem egy óra hosszáig veszteltünk Debrecen határában a fenyvesorompónál, amely egyfolytában pirost pislogott, de csak két vonat haladt át az idő alatt. Szerencsére Ungvári Sándorné, Komóczy Lőrincné és Horváth Imre türelme nagyobbak bizonyult, mint a MÁV logikája.

"Hat párnak van annyi gyereke"

A három idős hajdúszovátlakos, őszintén, nyíltan választott kérdéseimre. Elmondták, hogy a régi Szovátton nem volt nagybirtok, talán 200 holdas földtulajdon volt a legnagyobb, a falu kétharmada a 8-10 holdas kisparaszti kategóriába tartozott. A lakosság egyharmada viszont nincstelen agrárproletár volt. A két Eszti néni és Imre bácsi kisparaszti családból származik, szerény körülményekre emlékeznek vissza, de sohasem éheztek. Pedig Ungvári Sándorné kilenc, Komóczy Lőrincné tizenkét, Horváth Imre háromgyerekes családban született. A tizenkettő közül azonban hat nem nőtt fel.

— Tizenkét gyerek — említi fel a hangját Imre bácsi. — Ma éppen hat párnak van annyi gyereke. Ma felnek a gyerektől, pedig kapnak az asszonyok szabadságot, segélyt, Valamikor az állapotos asszony szedte a marokot!

— Bizony, úgy szedtük a marokot nagy hassal, meg amikor a gyerek szoptott — tanúsítja Ungvári néni is. — Ma nem lehet éhen halni — szólal meg Komóczy néni. — Nekem nagyon keservek volt! Az apám odamarád a tizenégyes háborúban, anyám övegyen nevelt bennünket. Kapott valami öt pengő segélyt, de a második háború után azt is elvették tőle.

Megkérdezem, mi a véleményük arról, hogy miért voltak régen olyan nagy családok. Így akarták a szülők, így tervezték? — Mert muszáj volt! — vágja rá Ungvári néni. — Most már mehet a harmadikkal az orvoshoz az asszony. A mi anyáink is biztosan védekeztek volna, de nem tudtak. Hova mehettek? Sehova! Meg aztán orvosra nem volt pénzük!

— Akadt egy-két asszony, aki a bábaival susmosolt, ezt konkrétan tudom — jegyzi meg Imre bácsi —, de az nagyon kockázatos volt. — Mi már azért okultunk a példából — mondja Komóczy néni. — Nekem három gyereke volt, kettő él. Esztikének meg egy lánya van. De így is nehéz volt. Az apám azt a kis nádtetes viskót tudta megkeresni, én mentem haza abba a kis házba, az én családom.

— Tudok olyat — emlékezik Imre bácsi —, hogy egy szoba volt a házban, abban laktak együtt az öregek és a fiatalok. Képzeltétek, milyen lehetett az!

— Hát mi is úgy laktunk anyámmal — veszi át a szót Komóczy néni. — Mikor már a gyerekeim nőttek, legtöbbször a földre ágyaztunk magunknak, mert a két ágy kellett anyámnak meg a gyerekeknek. Tíz évig éltünk abban a nyomorban, míg aztán azon a telken építettünk egy nagyobb kis házat. Egy szoba volt abban is. Mert a szegény ember egy élet munkájával tudott építeni magának egy kis hajlékot. Ha tudott!

— Bizony úgy van! Az én apámnak tizenhat holdja volt, de én nyolc éve, házas koromban tudtam venni egy kis házat, pedig feles földön is dolgoztam. Most meg van olyan, hogy a fiatalok meg sem nőszül, már megvan a háza! Így persze könnyű, hogy egyik-másik tizenéves korában három-négyezer forintot keres. Ide tessék hallgatni! En huszonöt éves koromig otthon voltam, az apámnak dolgoztam, így aztán egy fil-

lért sem tehettem le, hogy ezt én kerestem. Most meg viszik haza a pénzt a fiúk meg a lányok is, s veszik a motort, a bútort, a szőnyegeket, a tapétát, meg a boldog isten tudja, hogy mit! Így persze lehet haladni. A mi korosztályunk meg háborúzott, s még szerencsés volt, aki túlélte. En három évig szovjet hadifogságban is voltam. Na meg aztán a múltban ha az emberek gyűjtöttek egy kis pénzt, azt nézték, hol vehetnek egy köblös földet.

— Már aki el nem itta — szól közbe Ungvári néni. — Mert az egyik ember nyáron megkereste azt a kis enni-válót, a másik meg elitta a pénzt. Tudnék én mondani olyat, aki szombaton egyenesen a kocsmába ment, s megitta a heti keresetét, otthon meg öt gyerek visított az éhségtől. Mert régen is ittak, kocsmáztak egyesek. Igaz, ma ténny jobban.

A földre kuporgattak

A múltú kulákoknak nem volt olyan szobájuk, mint mostan majdnem mindenkinél. Pedig biztosan tellett volna nekik — véli Komóczy néni. — Csak hogy inkább a földre kuporgattak. Szép nagy házak voltak, de nem laktak bennük, a tiszta szobákban csak a halottakat ravalatozták fel.

— Na, most is hány olyan két-három szobás ház van, amit nem laknak — emlékeztet Ungvári néni. — Inkább az ólat alakították át, ott húzódnak meg.

— Sokan nem tudják elvezni a munkájuk gyümölcsét — így Imre bácsi. — Nekünk olyan kis fakilincs házunk volt — folytatja Ungvári néni. — Abban volt a páros ágy, a sifon, a kredenc, az asztal, négy szék. Vittem aztán a négy párnát, a dunnyhát, a paplant, vagyis a stafirungot, amit négy év alatt kerestem meg szolgálóként. De boldog voltam benne, és azzal, ami volt!

— A mostani fiataloknak van három-négy szobás lakásuk, mégis de sok elégedetlen akad köztük — veszi át a szót Komóczy néni. — A szülők a mi időnkben is támogatták a gyerekeket, de bizony csak keveset tudtak segíteni. Nem úgy, mint most. Esztikének meg most is meghizlalnak nyolc-tíz hízót minden évben, mennyi munka van azzal. Pedig nem lennének rászoruló.

— Hát bizony munka van azzal — bólogat Ungvári néni —, mert ugye örökösén korán kelni, darálni, tápért menni, tengerit hántani, etetni, az ólat tisztítani, otthonról el nem mozdulni. Van dolga annak, aki keres magának! De az én uram még régi kovászból való, munkánál nem tudna meglenni. Szigorúan volt nevelve.

— Házsen mindnyájan szigorúan voltunk szoktatva — hagyja helyben Imre bácsi. — En már az apám előtt kaszáltam tizenöt éves korom-

ban, de rágyújtani nem mertem. Ma meg? Kávéznak, dohányoznak, italoznak! Szabad nekik. A szülők kedveznek mindenben. De bizony sokszor halljuk, olvassuk, hogy hány hálátlan gyerek van.

— Hát az biztos — mondja Ungvári néni. — Jön a karácsony, a szülők meg a nagyszülők ajándékokon törik a fejüket, hogy kvarcóra, kempingbicikli. De hát ez van, most ilyen a világ. Emlékszem, egyszer édesanyám vett egy kötőnekválót, azt majd szétrángattuk, úgy örültünk neki. Szórákos? Bál ritkán volt, oda rendszerint elmentünk. A jobb módúak táncoltak a terem közepén, a többiek a bajárához közel. Télen néhányszor összejöttünk valahol, ott tamburáztak, cite-ráztak. Karácsonykor elmentünk „idesnémenéméhez”, ott tanyáztunk egy kicsit. Mi volt más szórákos? Na, én egészen gyermekkoromtól fogva olvasok. Imádom a könyveket.

— Az üdülés, tetszik tudni — világozt fel Komóczy néni — az már a demokráciában jött. A nagygazdák se jártak üdülni, pihenni. A gazdálányok tavasszal kimentek tanyára, késő őszig ott voltak. Márpedig oda nem vigadni mentek. A munka, a munka, folyton csak a munka. Ez volt régen. Ma a fiatalok minden este táncolhatnak, de nem nagyon látom, hogy táncolnának. Mindenük megvan nekik, de nemigen tudják élvezni. Talán mi még boldogabbak voltunk, mint ők!

Nincs elég idő

— Nincs ezeknek a mai fiataloknak sem több idejük — erősíti meg a mondatokat Ungvári néni. — Látom a lányomékon. Hiába vannak háztartási gépek, modern lakáskészülécek. Nem kemencében fűtenek, az asszonyok nem sütnek, mégis nagy a strapa. Ha egy lány férjhez megy, gyereket szül, pláne ha állatot is tart, reggeltől estig nem tud megállni. Szóval a mai iparkodó, meg a szülőktől segített fiataloknak mindenük megvan, nagy lakás, háztartási gépek, televízió, autó, teleg, de nincs több idejük, mint nekünk volt. Így aztán nincs több módjuk a pihenésre, szórákosra sem. A városi nők vállalnák ezt?

Bízást mondhatom, hogy legtöbbször nem vállalná! Igaz, a legtöbb városi nő nem él olyan jó körülmények között, mint amilyeneket a két Eszti néni felsorolt. Tisztelet és megbecsülés illeti azokat az embereket, akik vállalják, hogy napi munkájukon kívül kiegészítő tevékenységet is végeznek, amivel aztán élet-színvonalukat jócskán megjavítják. Tudjuk jól, munkájuk, tevékenységük a népgazdaság számára is nagyon fontos. Am az emberben a látástól vakulásig tartó elfoglaltságot látva időnként felvetődik a kérdés: miért csinálják? Öncél semmi sem lehet, a munka és a folytonos felhalmozás sem!

Bakó Endre

Vele és nélküle...

A debreceni telefonközpontban

Ha az elkövetkezendő századokban mai korunkra utaló pillanatképeket kellene felvillantani hazánkról, minden bizonnyal sokat mondana a telefonszélhez tapasztó, kissé ideges, tanácstalan arcot vágó ember ábrázolása. A vonalra váró huszadik századi honi halandó egyszerűre kiálthatná: „Nélküled és veled!”

A technika jelenlegi fejlettsége pedig megengedné, hogy leküzdjük ezt a sajátos „népbetegséget” — mármint a beteges telefonhiányt —, ám pénztárcánk gátat szab minden erre irányuló törekvésnek. (Igazat megvallva azért az illetékesek mindent megtesznek e kór enyhítéséért.) A hathatós, gyökeres változásig maradjunk a pozitív és negatív érzelmek sodrásában. (Átkozódunk: „Csak ezt ne találják volna fel!”; könyörögünk illetékeseknek: „Nekem valahogy még szereljek be.”)

Közgazdasági fejtegetéseket ezúttal félretéve, menjünk telefonos hétköznapjaink rejtett, mégis talán legfontosabb helyszínére, a debreceni telefonközpontba.

Szöszike, aki huszonöt éve telefonközpontos

Ez is a telefonálás háttéréhez tartozik: gépi úton történik a távbeszélődíjak számolása

A Postaigazgatóság Hatvan utcai új központjában mindenekelőtt egy, a telefonügyekben — műszaki és lélektani téren egyszerre — illetékes vezetővel beszélgettünk, Zombor Ferenc igazgatóhelyettes. Kiindulópontunk — miért is ne ez lenne — a krónikus telefonvonalhiány, egyáltalán telefonálási szokásaink, módszereink.

Javaslok egy kísérletet a telefonálók körében — ajánl már is valami érdekeset a műszaki igazgatóhelyettes. — Nevezük ezt „időérzéki kísérletnek”. Otthon, hivatalokban, ilyen-olyan munkahelyen kezünk ügyében van a telefon és használjuk is azt okkal, ok nélkül. Egy-egy beszélgetés után — miközben egy személy nézi az óráját — tegyük fel a kérdést a telefonálónak: szerinte mennyi ideje beszélgetett. A megkérdezettek a valóságosnál jóval kevesebb időt jelölnek meg. Meg kell mondanom: nem tudunk, nem tanultunk meg telefonálni. Nem készülünk fel előzetesen, mit is szeretnénk pontosan megfogalmazni, lényegretörően kifejezni. Érdekes, táviratozni tudunk Erre felkészülünk, csak a leglényegesebb szavakat, gondolatokat közöljük, arra gondolván, hogy a szócséplés sokba kerül. Az értelmetlen és hosszú telefonbeszélgetések pedig vonalakat foglalnak le. A saját vonalamat és a hivatott.

Milyen hangulat fogad a telefonközpontban, kik dolgoznak itt, hogyan telnek mindennapjaik. Az igazgatóság emeleti nagytermében az avatatlan fül számára igencsak bábeli a hangzavar. Fejükön fülhallgatót nőket látni, amint sorban ülve mondják az eligazító szavakat. Sajátos becenevek röpöknek: „Debike beszél”, „Böszit, Nánit, Ladit, Misit kérem”. (Hogy magyarázatot is adjunk ezekre a becézésekre: Debrecen, Böszörmény, Nánás, Püspökládány, Miskolc város hallgat ilyen kedves nevekre.) Itt bonyolítják le a kézi kapcsolósú hívásokat, olyanokat, amelyek a 01-es számon kérnek az előfizetőt. Hogy példánál maradjunk: itt kell kérni mondjuk egy bárandi, berekböszörményi, derecskei előfizetői számot. Lehetnek a kapcsolópultok mögött — délelőtt 11 óra van — tizennyolcan — huszonötén. Ez a legnagyobb forgalmú időszak. Az úgynevezett rendezői pult mögött, jó magasan a falra helységneveket ábrázoló, kicsinyke laposkákát aggattak. Mindenfelé színről lámpák villannak fel a város-, községnevek mellett. Arra utalnak, melyik helységeket hívunk ezekben a percekben, netán órákban nagyon sokan, ily módon ezeket csak hosszabb idő után tudják „behozni”.

Bota Károlyné távbeszélő-rendező (helyettesítjük be személyét a 15-220-as tele-

mélyük ismeretlen számunkra, mégis nap mint nap kapcsolatban vagyunk velük. Kik is ők valójában? Mondjon magáról pár szót az egyikük: — Mindenki csak „Szöszikének” ismer a szakmában — mutatkozik be kedvesen Józsa Miklósné, aki huszonöt éve dolgozik a debreceni telefonközpontban. — 1957-ben a bejelentő munkahelyre kerültem, és fokozatosan megszerettem ezt a munkakört. Az ötvenes, majd a hetvenes évek a nyugalom jegyében teltek el. Jóval kevesebb volt a telefonállomások száma a jelenleginél. Az 1970-es évek közepétől aztán minden megváltozott: a telefon az emberek hétköznapjainak természetes velejárójává vált. Hiába a változás, a több munka, én nagyon szeretek itt dolgozni.

Milyenek vagyunk mi, telefon-előfizetők? Bizonyára erről is kialakult, pontos véleményük van az itt dolgozóknak. Kiss Gézané sokat beszél erről kollégáival (érdekes, egyetlen férfit sem látok a kapcsolópultnál), de saját maga tapasztalatairól is tud véleményt alkotni. A telefonálók többsége udvarias, tudja, hogy a vonal túlsó végén is emberek vannak. Mi sok mindenre következtetünk a hangszólóból, abból, ahogyan megszólalnak. Tudjuk, ki az agresszív, ideges típus, ki a kedves, jómodorú egvárszemélyt a 15-220-as tele-

fonközpontban, kik dolgoznak itt, hogyan telnek mindennapjaik. Az igazgatóság emeleti nagytermében az avatatlan fül számára igencsak bábeli a hangzavar. Fejükön fülhallgatót nőket látni, amint sorban ülve mondják az eligazító szavakat. Sajátos becenevek röpöknek: „Debike beszél”, „Böszit, Nánit, Ladit, Misit kérem”. (Hogy magyarázatot is adjunk ezekre a becézésekre: Debrecen, Böszörmény, Nánás, Püspökládány, Miskolc város hallgat ilyen kedves nevekre.) Itt bonyolítják le a kézi kapcsolósú hívásokat, olyanokat, amelyek a 01-es számon kérnek az előfizetőt. Hogy példánál maradjunk: itt kell kérni mondjuk egy bárandi, berekböszörményi, derecskei előfizetői számot. Lehetnek a kapcsolópultok mögött — délelőtt 11 óra van — tizennyolcan — huszonötén. Ez a legnagyobb forgalmú időszak. Az úgynevezett rendezői pult mögött, jó magasan a falra helységneveket ábrázoló, kicsinyke laposkákát aggattak. Mindenfelé színről lámpák villannak fel a város-, községnevek mellett. Arra utalnak, melyik helységeket hívunk ezekben a percekben, netán órákban nagyon sokan, ily módon ezeket csak hosszabb idő után tudják „behozni”.

Bota Károlyné távbeszélő-rendező (helyettesítjük be személyét a 15-220-as tele-

fonközpontban, kik dolgoznak itt, hogyan telnek mindennapjaik. Az igazgatóság emeleti nagytermében az avatatlan fül számára igencsak bábeli a hangzavar. Fejükön fülhallgatót nőket látni, amint sorban ülve mondják az eligazító szavakat. Sajátos becenevek röpöknek: „Debike beszél”, „Böszit, Nánit, Ladit, Misit kérem”. (Hogy magyarázatot is adjunk ezekre a becézésekre: Debrecen, Böszörmény, Nánás, Püspökládány, Miskolc város hallgat ilyen kedves nevekre.) Itt bonyolítják le a kézi kapcsolósú hívásokat, olyanokat, amelyek a 01-es számon kérnek az előfizetőt. Hogy példánál maradjunk: itt kell kérni mondjuk egy bárandi, berekböszörményi, derecskei előfizetői számot. Lehetnek a kapcsolópultok mögött — délelőtt 11 óra van — tizennyolcan — huszonötén. Ez a legnagyobb forgalmú időszak. Az úgynevezett rendezői pult mögött, jó magasan a falra helységneveket ábrázoló, kicsinyke laposkákát aggattak. Mindenfelé színről lámpák villannak fel a város-, községnevek mellett. Arra utalnak, melyik helységeket hívunk ezekben a percekben, netán órákban nagyon sokan, ily módon ezeket csak hosszabb idő után tudják „behozni”.

Korszerű berendezéseken, de kézi kezeléssel történik az interbeszélgetések kapcsolása (Fotók: Iklódy János)

fonközpontban, kik dolgoznak itt, hogyan telnek mindennapjaik. Az igazgatóság emeleti nagytermében az avatatlan fül számára igencsak bábeli a hangzavar. Fejükön fülhallgatót nőket látni, amint sorban ülve mondják az eligazító szavakat. Sajátos becenevek röpöknek: „Debike beszél”, „Böszit, Nánit, Ladit, Misit kérem”. (Hogy magyarázatot is adjunk ezekre a becézésekre: Debrecen, Böszörmény, Nánás, Püspökládány, Miskolc város hallgat ilyen kedves nevekre.) Itt bonyolítják le a kézi kapcsolósú hívásokat, olyanokat, amelyek a 01-es számon kérnek az előfizetőt. Hogy példánál maradjunk: itt kell kérni mondjuk egy bárandi, berekböszörményi, derecskei előfizetői számot. Lehetnek a kapcsolópultok mögött — délelőtt 11 óra van — tizennyolcan — huszonötén. Ez a legnagyobb forgalmú időszak. Az úgynevezett rendezői pult mögött, jó magasan a falra helységneveket ábrázoló, kicsinyke laposkákát aggattak. Mindenfelé színről lámpák villannak fel a város-, községnevek mellett. Arra utalnak, melyik helységeket hívunk ezekben a percekben, netán órákban nagyon sokan, ily módon ezeket csak hosszabb idő után tudják „behozni”.

fonszámmal), Józsa Sándorné, a debreceni 1. számú postahivatal helyettes vezetője és Kiss Gézané, a Debreceni 1. Postahivatal osztályvezetője vár bennünket, rövid telefonközpont-nézőbe.

Amint láthatja, a „TORLÓDÁS” címszó alatt jelenleg hét helység neve olvasható. Ezekre nem kapunk szabad áramköröket, ám igen sokan szeretnék összeköttetést teremteni a felsorolt helységekké — kezdi a jelen helyzet bemutatását Józsa Sándorné. — A napi forgalom mintegy 60 százaléka reggel 8 és délután 14 óra között bonyolódik le. Huszonhat kezelői munkahely „él”, ezenkívül négy tudakozó foppek teljesítőképessége is véges — nem mindig tudnak eleget tenni azonnal. Ezért az a javaslatuk; akik ezt a szolgáltatást igénybe szeretnék venni, a hívást megelőzően néhány nappal jegeztessék elő a beszélgetést.

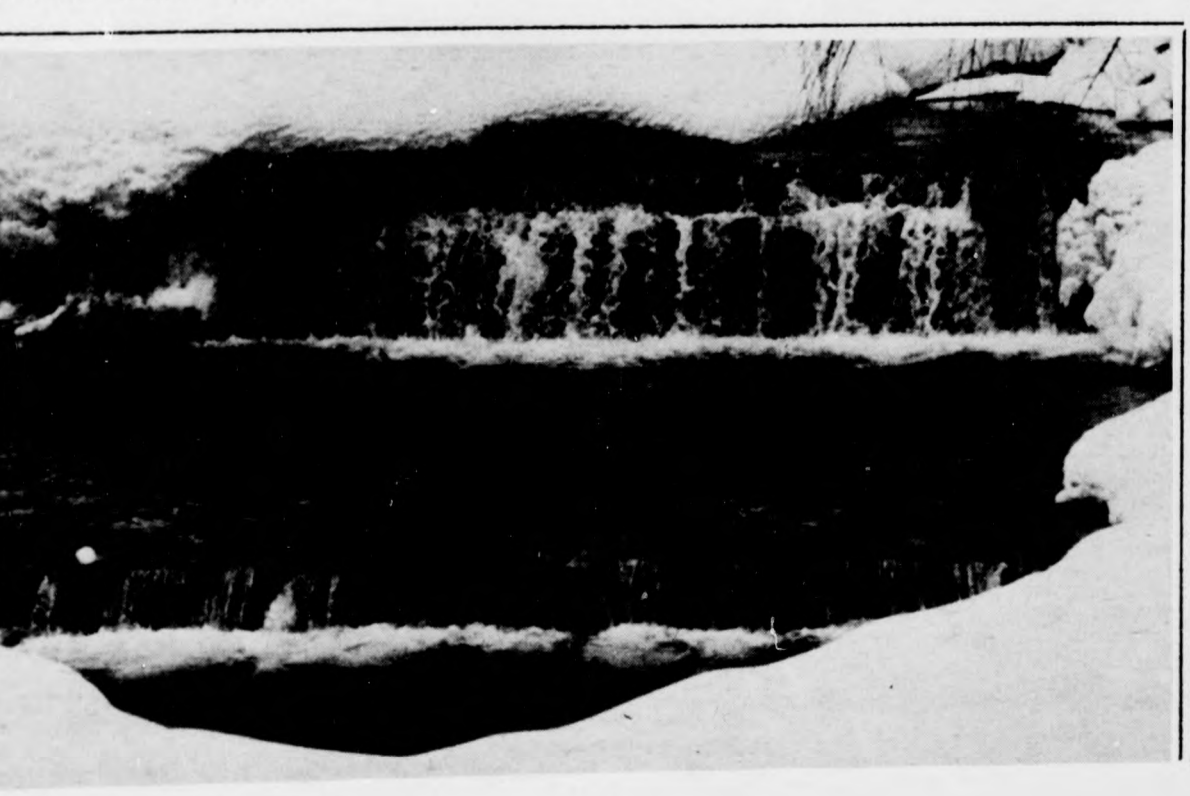
Tudunk, nem tudunk telefonálni, van-e elég telefon, sok a várakozók száma — ezeket a tényeket, véleményeket tegyük most félre. Tudomásul kell vennünk: így, ilyen formában élünk a telefonnal.

Napokon belül itt a szilveszter, a nagy ünneplés ideje. Közvetett, hogy az év búcsúztatása és az új év köszöntése általában derűs formában zajlik le.

Kérdezzük meg az illetékeseket, vajon mit tapasztalnak az év utolsó napjának éjszakáján? Nos, általában négyen dolgoznak ebben a kezes időszakban. Azt hiszen, nem kell bizonyítani, hogy elegendő munka jut számukra. Kérésük csupán annyi, jó hangulatunk közepette gondoljunk arra, hogy a szinte rohamszerűen érkező igényeknek — a gépek teljesítőképessége is véges — nem mindig tudnak eleget tenni azonnal. Ezért az a javaslatuk; akik ezt a szolgáltatást igénybe szeretnék venni, a hívást megelőzően néhány nappal jegeztessék elő a beszélgetést.

Tudunk, nem tudunk telefonálni, van-e elég telefon, sok a várakozók száma — ezeket a tényeket, véleményeket tegyük most félre. Tudomásul kell vennünk: így, ilyen formában élünk a telefonnal.

Kiss Dezső Péter

A hatéves Erzsi teljesen egészségesnek látszik

Kelet-Magyarországon szívkatéterezést a debreceni centrum végez

Az asszisztens EKG-PKG-vizsgálatot készít elő

Egy gyermekszív meggyógyul

Az emberi szervezet „örökmozgó” motorja, történelmi korok során oly sok érzés szimbóluma, a szív. Pillanatra sem szünetelő működését észre sem vesszük, de legkisebb zavarára felfigyelünk.

A régi idők óta ismert, fájdalommal járó felnőttkori szívbetegségek mellett, a szív fejlődéséből származó rendellenességek ismerete nem nagy múltú. Két-három évtizeddel ezelőtt az ilyen beteg újszülöttek ritkán érték el az egyéves kort. A tudomány és technika fejlődése nemcsak a szívfejlődési rendellenességek felismerését, de gyógyítását is lehetővé tették.

Ma, mikor statisztikai felmérések szerint 1000 gyermek közül 8-11 jön a világra szívfejlődési rendellenességgel, szükségessé válik az ellátásukra való feltételek megteremtése.

A hibásan működő szív he-

lyes felépítésének visszaállítása nagy anyagi és szakmai felkészültséget igénylő centrumokban történik. A Budapesten, Szegeden működő szívsebészeti központok mellett, 1977-ben a kelet-magyarországi szívbeteg ellátására a debreceni egyetemen létesült új szívsebészeti centrum. A centrum felnőtt és gyermek kardiológiai osztályokból, haemodinamikai (szívkatéteres) laboratóriumából és szívsebészeti osztályból épül fel.

A gyermekklinika működő gyermek kardiológiai osztályra látogattunk el, hogy Nagy Erzsike műtét előkészítésén, illetve műtétén keresztül végigkísérjük: mi is történik egy szívbeteg gyermekkel a rendellenesség felismerésétől, míg újra — most már egészségesként — ugrálhat pajtásaival. Nagy Erzsike Nyíregyházán született, be-

tegségére már ekkor fény derült. Mivel panaszja soha nem volt, fejlődése zavartalanul zajlott, egészséges társaitól semmiben nem különbözött, elegendő volt gondozói ellenőrzése, a nyíregyházi gondozóban.

Magyarországon minden megyében és megyei jogú városban működik szívgondozó, ahol kiszűrik az egészséges „zörej” szívű gyermekek közül a betegeket, s gondoskodnak arról, hogy időben kerüljenek a centrumokba. Így utalta be a nyíregyházi gondozó Erzsikeket is Debrecenbe.

A gyermekklinika kardiológiai osztályán a szokásos vizsgálatok után kerül sor a szívkatéterezésre. A szívkatéterezés szívműtétnek számító beavatkozás, a vizsgáló mintegy „bepilani” a szív üregébe. Ez az eljárás, mely a szívet pontosan feltérképez-

ve megmutatja a műtét lehetőségeit, igen nagy felkészültséget kíván. Dr. Sul yok Katalin, a gyermek kardiológiai osztály vezetője, az Országos Kardiológiai Intézetben dr. Kamarás János professzor vezetése alatt álló gyermekosztályán éveken át sajátította el e bonyolult műveletet, s most egyéves hollandiai útból visszatérve, folytatja tovább Debrecenben.

Október 6-án, a doktornő szobájában találkozunk a szülőkkel, akik némi vonakodás után adják műtét beengedését. Habozásuk érthető. Erzsike egyetlen gyermek.

Az előkészítés során valamennyi szerv ép működéséről meg kell győződni. Az ellenőrzés eredménye: Erzsike egészséges, műtetre mehet. Fehér „házimotó” szállítja a II. sebészeti klinikára. Betegsége: „lyuk a szívpitvarok

közötti sövényen” nyitott, vagyis a műtét alatt „motoros” műtétet igényel. A szív motor a szív munkáját helyettesíti. Egy nyitott műtéthez 15 felnőtt vére szükséges. Szakértő kezek vizsgálják: nincs-e összeférhetlenség vérük, s kis betegünk vére között. Október 14. a műtét napja. Egyszerre érkezünk Gömör professzor dolgozószobájába. Atöltözünk, s mint ő mondja „bemelegítésként”, együtt vizitálunk a frissen operált betegeknél. Majd a kórtermet nézzük meg. Erzsike már nincs a helyén, útban van a műtő felé... Ismét átöltözöm... Belepek a műtőbe, ahol fegyelmzett munka folyik.

Az aneszteziológusok előkészítése után, a mellkas nyitása a sebészek feladata. Mint fogaskerek kerekei kapcsolódnak egymáshoz a jól begyakorlott, összeszokott

„csapat” mozdulatai. A „motoros” leüti a szervezetest, s háromnegyed tizenegykor megáll a szív. A professzor összevarrja a sövényen levő lyukat. Ez néhány percet vesz igénybe. Majd melegítés, zárás következik. Már csak az immár ép szív újraindítása van hátra. Lassan néhány bizonytalan rándulás után, megújult erővel dobban a szív, hogy visszavegye uralmát a szervezet felett. Leállítható a szív motor. A műtét véget ért.

Az aneszteziológusok megszüntetik a lélegeztetést, Erzsike az őrzőbe kerül.

A műtőből kijövet elsőként találkozom a szülőkkel, akik reggel óta aggóva lesik az ajtó nyílását. A professzor megnyugtatja őket, a műtét sikerült. Erzsike négy napot tölt az őrzőben, ahol állandó szakfelügyelet és a gyermek kardiológus naponkénti konzíliuma gondoskodik állapotának javulásáról.

Október 19. Négy nap telt el. Erzsike visszatér a gyermek kardiológiai osztályra. Monitorokkal, a gyors észleléshez nélkülözhetetlen eszközökkel felszerelt pavilonban, nem túl nagy létszámú szakképzett nővérek áldozatkész figyelemmel fordulnak felé. Erzsike szótlan, fájdalommal vannak. Diktálni kell bele az ebédet, a teát. Ki kell találni a gondolatát. De napról napra erősebb, jókedve visszatér. A második héten már ugrál, szalad, s két hónap múltán már iskolába is járhat.

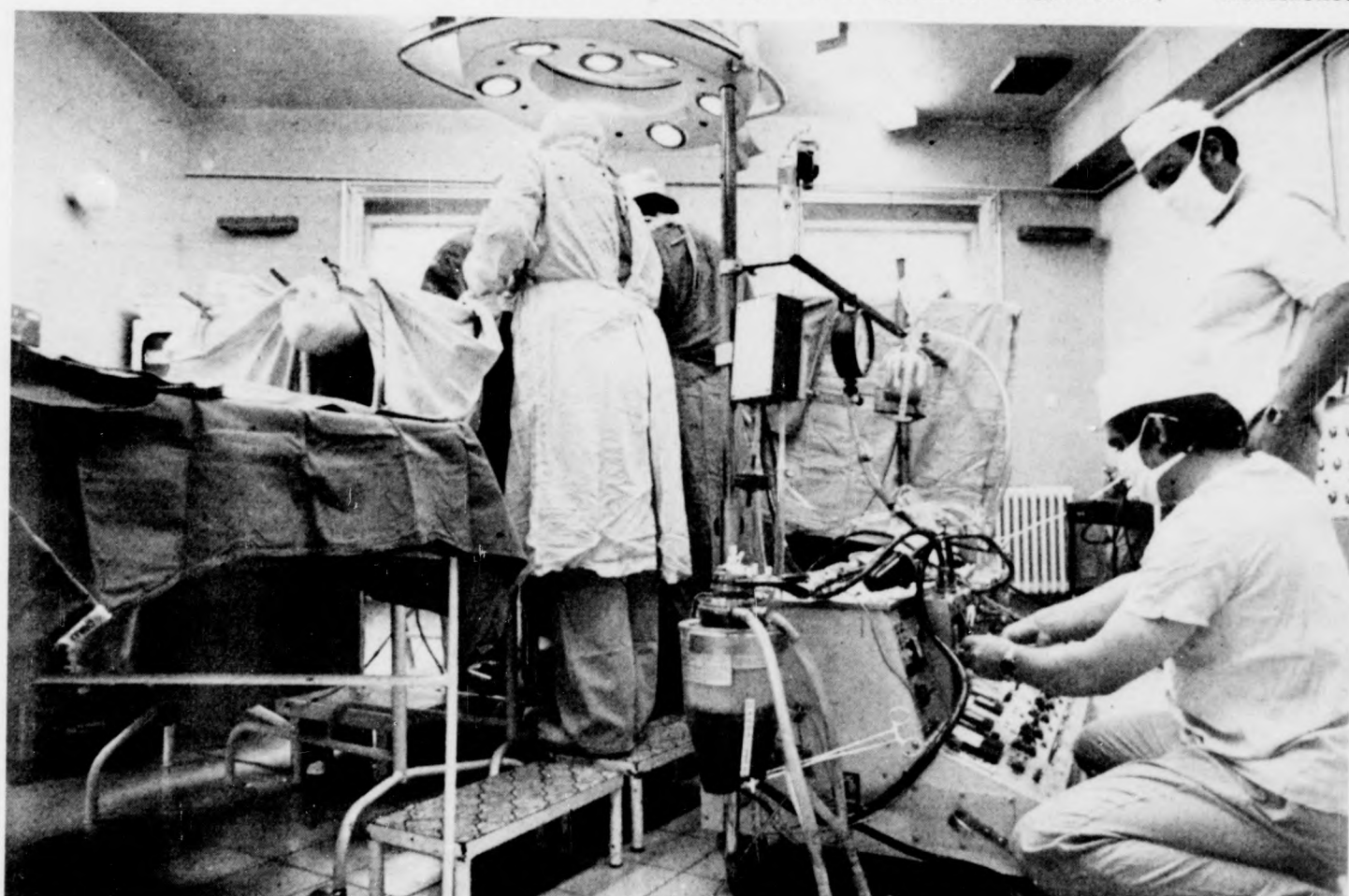
Két hónapig kísértem figyelemmel Erzsike sorsát. Mire e cikk megjelenik, bizonyára már otthon lesz. Azóta más gyermekek műtete is megtörtént már. Hiszen Debrecenben, ahol két évtizeddel ezelőtt még hírből volt ismert, ma a mindennapok „rutin” munkájának számít a szívbeteg gyermekek gyógyítása.

Kép és szöveg:

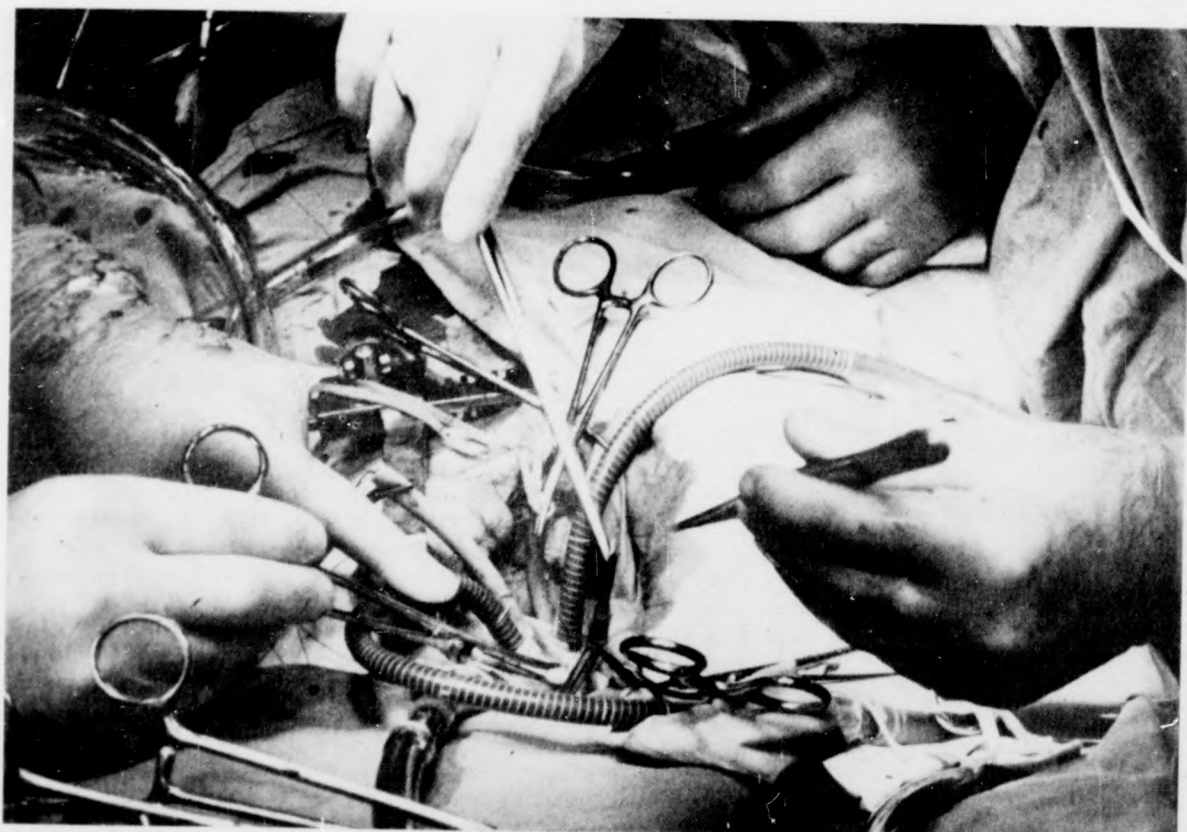
Nagy Gábor

Gömör professzor

A szív munkáját a műtét során szívmotórral pótolják

A „lyuk” összevarrása

Erzsike gyógyulóban

Lear, Britannia ki

Gloster gróf Kóti

FILMNAI

Egy-egy Ber... vetése jelentős... nek, mondhatni... neknek számít a... tok körében —... sem lehet csodál... a lelkesedésen... netek a bábok... mű film bemutat... ri. A lelkesedés...

— a filmről ki... lemények azont... téreik. Azt hisz... vannak nehezebb... ben, akiknek f... vannak e legúj... man-művel kap... mert miközben... nak rámutatni... ságokra, együtt... zekeltetniük kell... a hibák csak... életműn belül... hibának, más r... kotásaihoz hason... a negatívumok... értékelendők. J... hez az utóbbi tá... tozom, így —... őszintén — még... nál is sokkal job... dolok, mondhatn... minden egyes sz... pirra vetek.

A filmben szer... pár nem ismer... tünk, hiszen a s... zőnek már egy... kotásában is m... Ingmar Bergman... csolatban a K... írja: „A Jelenet... zasságból első... febukkan két dü... rencsétlen emb... Peternek és K... neveztem. Drám... donképpen több... melt volna a Je... de Johan és Mar... den helyet elfog... vesztélyes ember... bi sorsáról semm... tam mondani. So... ló, ám egészébe... resikerült forgá... nek — Szerelen... nélkül — egyik

Lear, Britanni királya Sárosdy Rezső

Lear leányai Goneril és Regan Csoma Judit és Bessenyei Zsófia

Kent gróf Sárközy Zoltán

Gloucester gróf Kóti Árpád

ARCOK A LEAR KIRÁLYBÓL

Cordelia Németh Nóra

Edmund Rosta Sándor

FILMNAPLÓ

Egyszemélyes párbeszéd

Egy-egy Bergman-film vetítése jelentős eseménynek mondhatni, igazi ünnepek számítanak a filmbarátok körében — így cseppet sem lehet csodálkozni azon a lelkesedésen, ami a Jelenetek a bábok életéből című film bemutatóját kíséri. A lelkesedés egyöntetű — a filmről kialakított vélemények azonban elég eltérőek. Azt hiszem, azok vannak nehezebb helyzetben, akiknek fenntartásai vannak a legújabb Bergman-művel kapcsolatban, mert miközben megpróbálnak rámutatni a hiányosságokra, egyúttal azt is éreztetniük kell, hogy ezek a hibák csak a Bergman életműn belül számítanak hibának, más rendezők alkotásaihoz hasonlítva ezek a negatívumok éretnézők értékelendők. Jömagam tartsam az utóbbi táborhoz tartozom, így — bevallom őszintén — még a szokásosnál is sokkal jobban átgondolok, mondhatni megrágnak minden egyes szót, amit papírra vetek.

A filmben szereplő házaspár nem ismeretlen előttünk, hiszen a svéd rendezőnek már egy korábbi alkotásában is megjelentek. Ingmar Bergman ezzel kapcsolatban a következőket írja: „A Jelenetek egy házasságból első részében felelősen két dühös és szerencsétlen ember, akiket Peternek és Katarinának neveztem. Drámájuk tulajdonképpen több teret értelmelt volna a Jelenetekben, de Johan és Marianne minden helyet elfoglalt, ezért a vesztélyes emberpár további sorsáról semmit sem tudtam mondani. Sokat markoló, ám egyszébe véve félresikerült forgatókönyvemenek — Szerelm szeretők nélkül — egyik témája Pe-

ter és Katarina házasságának katasztrófája volt. A filmből semmi se lett, okketten mégsem kerültek a szüllyesztöbe. Minduntalan makacsul felbukkantak terveimben.”

A korábbi alkotásaihoz hasonlóan, ebben a filmjében is alapvető emberi problémákat feszeget a nevés svéd rendező — azzal a cseppel sem jelentéktelen különbséggel, hogy hőseinek sorsát bonyolítja átélpi az extrémisre kerestül arra a kérdésre keresi a választ, hogy „miért keletkezik rövidzárlat egy minden tekintetben jól alkalmazkodó és rendezett életü emberben”.

A filmmel kapcsolatos első fenntartásom épp a témában rejlő szélsőségség miatt alakult ki. A kiindulópont önmagában még semmi szokatlanra nem utal: két ember kapcsolata, és azok az erők állnak a cselekmény középpontjában, amelyek ezt a kapcsolatot szétvázzák, azaz: a társadalom, a nevelés és a megszokottság. A szituációban rejlő veszély éle, nagysága kisebbedik azonban azáltal, hogy Bergman hőse egy elviselhetetlen állapotra szélsőséges cselekedettel reagál. Az a testet, lelket nyomasztó magány, amely a Jelenetek a bábok életéből című filmben a maga képi valóságában megjelenik, a XX. századi ember leleselkedő egyik legnagyobb tragédia. Emberek százszázalékos életét teszi megoldhatatlannul reménytelenné — mégis mindenkinek, mindenki harcol ellene, s ameddig teheti, ameddig belső lelki tartaléka en-

gedi, keresi az elfogadható megoldást. S aki már erővel nem bírja, hirtelen, esetleg lépésenként, feladja a küzdelmet. A film hőse, Peter is a vesztesek táborához tartozik, végső cselekedete azonban — egy másik, számára ismeretlen ember éle- nek a kioltása — mint végső lehetőség nem reális, mint drámai megoldás nem katartikus.

Bármennyire is meglepő a Peter sorsában bekövetkező tragédia, azt el kell ismerni, hogy pszichológilag tökéletesen megalapozott. Peter hangosan megfogalmazott nyugtalanító gondolatain, a házaspár kegyetlen, sem önmagát, sem a másikat nem kiméző párbeszédeiben, az anyja, a jóbarát és a pszichológus valomásain keresztül lassan kibontakozik egy házasság, és azon belül egy ember kegyetlen tragédiája. A filmben elhangzó párbeszédnek csak a tartalmuk miatt jelentősek — mindig perdöntő a mód, valamint a szituáció is, ahogyan, illetve amelyben megfogalmazódnak. Egyoldalú párbeszédnek nevezhetők mert — bár látszólag a szembenálló felek figyelnek egymásra — a gondolatok mégis élesen elválnak egymástól.

Szerencsétlen, lelkiileg teljes mértékben magányos emberek Bergman hősei, akik újból és újból megpróbálják felvenni a kapcsolatot környezetükkel, de próbálkozásuk mindig sikertelen marad. Ennek a kapcsolatteremtési lehetőségeknek perdöntő jelentősége Peter és Katarina párbeszédeiben van, de ugyanúgy megfigyelhető és hasonló jelentőséggel rendelkezik ez a jelenség Tim és Katarina, illetve Eger-

mann és Katarina jelenetében is: két ember leül egymással szemben, esetleg egymás mellé, kérdéseket tesznek fel — de a válasza már nem nagyon figyelnek. A társalgás azonban továbbfolyik, s közben a két fél egyre csökönnyösebben, szinte tántoríthatatlannul csak önmagával foglalkozik. Az embereknek ezt az elviselhetetlen elszigeteltséget Bergman még jobban kihangsúlyozza a képi megoldásokkal. Korábbi filmjeihez hasonlóan előszeretettel koncentrált az emberi arcra, megkövetelve színészeitől, hogy arcjátékuikkal, tekintetükkel, szemük apró rezdüléseivel fejezzék ki a lelkiükben lejátszódó folyamatokat. A filmet nézve, sokszor olyan érzésem volt, hogy Bergman most nem tudta kihozni a színészeiből azt, amit szeretett volna. Közudomású, hogy habzárjában filmről filmre szinté mindig ugyanazzal a stábbal dolgozott, melynek tagjai jól ismerve Bergman munkamódszerét, hamar ráhangolódtak a sokszor még kimondatlan tervekre, elképzelésekre is. Úgy tűnik, ezt a tökéletes összhangot most nem sikerült létrehozni. Bár minden színész hitelesen kelti életre a megálmodott figurát — a belső töltet, a belülről jövő tűz hiányzott belőlük. Kivételként azonban meg kell említeni a Tim alakját meg- személyesítő Walter Schindigert, aki — bár csak a film töredékében játszott, a szerep „súlya” és a megszemélyesítés hitelessége révén — szinte fősze- replővé lépett elő.

Sümei Anikó

Amikor pipacsok voltak

KIRÁLY LÁSZLÓ ÚJ KÖNYVÉRŐL

Vékonyka, puha fedelű, rossz minőségű papírra nyomott, ám igen szép könyvet talált, ha időben és nagyon keresett a kíváncsi (és tájékozott) olvasó a romániai könyvesboltokban: a Kriterion Kiadó a közelmúltban jelentette meg Király László legújabb lírakiötetét, amely a kiadók közötti csereszereződés értelmében hazai boltjainkban is kapható lesz. A könyv a múlt évben nyilvánlagot látott prózakötet után immár a kilencedik műve a szerzőnek: a romániai Forrás második nemzedéke tagjaként ismert Király László vallomásos-intellektuális hevéletű, egyre karakterisztikusabb költészetének újabb bizonyossága.

A legközéletibb, legpolitikusabb indulatú és érdeklődésű alkotóink egyike Király: különleges empátiás készséggel figyeli, elemzi a saját maga és a nemzedék élethelyzetét, s időről időre mintha félrevert harangokként riasztaná a saját és a nemzedék lelkiismeretét. Az önfeladás legapróbb jeleit észreveszi, tudatosítja: emlékezzetek!, vigyázzatok!, int a Kővadászok klubjában, nehogy az álom feledtesse a nyári Európát, az indultatos és cselekvő ifjúságot. Eszmeileg, szellemileg az 1976-os Sétalovaglás, s az 1978-as Az elfelejtett hadsereg című verseskötetek folytatója ez a könyv, de folytatója a szimbolikus hangvételű novelláskönyvnek, a Fény hull arcodra, édesemnek is. Az új kötet nyitó versének (A kővadászok klubja) szakaszoként visszatérő refrénsora, a különböző időhatárokkal bővített, szimbolikus értelmű képe (amikor, valaha, még pipacsok voltak) tendenciózusan kijelöli a kötet alaphangulatát, az írói alapállást. Ez a könyv is a múlt és a jelen különböző életminőségeit, a lét és a költő lét különböző lehetőségeit feszíti egymásnak, ez is az önkifejezés, a költészet, a szó szabadságának lehetőségéért, jogáért való csatát tükrözi. A pipacslet — a gondolat és a szó korlát nélkülsége — elvitathatatlan jogát kéri számon azoktól, akik valójában mégis vitatják e szabadságot.

Király hosszú ideje a legkonkrétabb napi realitásokra, politikai, eszmei mozgásra (avagy mozdulatlanagra) koncentrált, figyelmének fókuszsa mindig a jelenre irányul, s ez pontosan érzékelhető a „réteges” műépítési módszer ellenére — de persze nem a költő szándéka ellenére. A gondolati rétegezethez, sokirányúsághoz változatlan sajátja Király sorjázó kötetének — új könyvének is egyik fontos formai-eszmei tulajdonsága. Formai és eszmei együtt, mert a módszer egyúttal hely- és helyzetjellemző, a lehetőségeket, a szó szabadságának határait és korlátait jellemzik, azt tehát: nem a nyílt sisakú beszéd ideje a mai, inkább a csavaros és körmönfont stilisztikai, képi, logikai bravúroké. Egyre szűkebb a beszéd és az írás terjedelme, lassan csak a betű marad: a szó, a mondat, a novella, regény, szónoklat után, a betű: de a korcsulási folyamatot megélték ennyiből is értik egymást. (Dalvic) Formailag többé-kevésbé azonos a versek jelentősebb részének felépítése: a konkrét vagy látomásos alapképre egy vagy több „elterelő értelmű” képi-logikai réteg kerül, majd fokozatosan általánossá, tehát a konkrét helyzetre is érvényessé válik a gondolat — s ez nemcsak technika, hanem a helyzet által megkövetelt kényszerűség, magartartásváltozat. A „maszkversek”: a Nezvál, Al. Nyezanov, Kaffka, Dante, Jeszenyin, Tánja Szmirnova és mások fedőnévét viselő, e létezett vagy nem létezett alakok arca mögül kibeszélő költemények még egy gondolati réteggel borítják a közlendőt. Mindezek meghökentető ellentétéket jót néhány, szinte publicisztikai tárgyilagosságú verset — prózaverset — prózai állapotrajzot találunk (Csak tiszta forrásból, Koratél, Aranykorok, A törvények), melyekkel, korántsem formális logika szerint, a szó szabadságának illúzióját kelti a költő. A vershelyzetek ugyancsak hasonlatosak az előző kötetekben fellelhetőkhöz: redukált élethelyzetek ezek, a destruktivitás szorítottaké. Ezt a helyzetet gyakran ábrázolja az álom állapotával Király (Az alvók) az alvás öntudatlanságával (1977), a kitérés, a konstruktivitás lehetőségét pedig a képzelet szabad iramával: az utazás tucatnyi vers kiinduló helyzete. A képzelet most is szabadon bejárja a határok nélküli időt és teret, mint például Az elfelejtett hadsereg verseiben, de egyre többször népesíti be képzelet házakkal, csatornákkal, utakkal, eseményekkel, városokkal és emberekkel a világot: az otthonatlanság-érzés mintha erősödne, s mintha szűnne a tényleges emlékek megtartó és vonzóereje. Szülőföld-élménye sohasem volt primären helyhez kötött, de most elemeiben, képeiben sem olyan meghatározó, mint korábban. Időtlenebb, sehol sincs virágok nyílnak Király verseiben, a szél nem az ismert hegyek felől fúj, a vizek, patakok nem a gyermekkoriak: Európát és a végtelen világot kalandozza be a gondolat. (A part) Új motívum, illetve megerősödött, hogy a költő képzeletét a határozott, konkrét veszély hiánya sarkallja a csatákkal teli múlt felidézésére. A csatákkal teli múlt többnyire az ifjúság állapota (A sereg, Érzelmek utazás), s ennek felidézésével szinte törvényszerűen együttjár annak megváltása is: Király nehezen viseli a magány állapotát, „Seregről”, együtt küzd nemzedékéről, társakról álmodik, s a Magánbeszélgetésben már groteszk módon festi le a magával társalkodó, magával perlekedő költő állapotát. A sereg kulcsszavai a közösen indult, s szétfoszott nemzedék életútját tömörítik: kacagányzó, zászlószó, szablyaszó, nyilászó, együtttrugató-szó, ágyúzó, pajzsszó, halál-szó: a harcra beöltözött, felvonult, küzdött nemzedék eljutott a pajzsig, a védekezés állapotáig — de a költő hite és buzdítása szerint el kell jutnia a háttérbe nem szoríthatóság, a cselekvő bátorság állapotáig.

Király, bármily ellentmondásos, bármily gyötrő és kiábrándult állapotait szenvedni a léleknek és sorsnak, változatlanul hiszi a költészet erejét és hatalmát: a kín kimondása, a mások helyett megálmodott álmok megváltása, a szólás a feladata. A kötetzáró vers, a Költők múzeuma tüzes ágyban, zúzmarás lepedőn fekvő költője a könyv halvány reménysugarát erősíti: általánosan, de hittel, s ez valójában a legtöbb, amit költő önmaga szerepéről, fontosságáról, szükségességéről, ebben a helyzetben mondhat, sugalmazhat.

Cs. Nagy Ibolya

GULYÁS IMRE VERSEI:

Csikorgás

Kalapál, kalapál, kalapál...
Mert alattvalói lázban vacognak.
Mert fainak verik a falat.
Mert légrobbanás és légrobbanás.
Mert vasporfák sírják ugyanazt.
Mert szemben arc nélküli arc.

Bordal

Fét és életlen, ami függ.
Úgy tetszik, játszanak velünk.
Szel ver, füstöt lóbál a gaz.
Persze, most ősz van, nem tavasz.

Úgy tetszik, játszanak velünk.
Kik magunkban vesztegelünk.
Sorsunk, a hit, fejedelmi.
Mással nem tudunk betelni.

Szel ver, füstöt lóbál a gaz.
Más is a kert, ha ugyanaz.
Dérbundás virágok sírnak.
Kipereg a héjból a mag.

Persze, most ősz van, nem tavasz.
Jókedvünk alig egy arasz.
A tél tán ebből is kifoszt.
Igyunk a jobb időkre most!

Akármi történhet velem...

Kiül, a kérgét kémleli,
korhad-e már.
Romas égbolton lecsordul
egy-egy sugár.

Sárgában vörös kavarog,
hül s kopik el
egyetlen napnak évszaka,
nem és igen.

Sárga és vörös kavarog,
tanúm, védtelen vagyok,
akármi történhet velem,
mikor a kérgét kémlelem.

Éjszaka

Lassan megyen a hold.
Túr és hallgat a hold.
Dérrel erez a hold.
Házakiré a hold.

Halvány, eped a hold.
Néz, hívogat a hold.
Függ és mozog a hold.
Krisztustalan a hold.

Nem ért, nem árt a hold.
Nem fordul meg a hold.
Nem fenyeget a hold.
Nem hazudna a hold.

Ki-kialszik a hold.
Kelletlen tűz a hold.
Tört, védtelen a hold.
Sebesült kép a hold.

Ötlábú borjú

Újságíróválaszaim közt böngészek. Kétféjű kígyót találtak Olaszországban. Ni csak, egy spanyolországi kertben is találtak (két évvel későbbi hír). Ejnye, hát ez se mi találatok!

Ötlábú borjúról is milyen régtől olvastam már. Nem születnek mostanában ötlábú borjak? Vagy a szigorú szerkesztők irtják ki őket a hírovtatóból?

Pedig az ilyen közlemények szerepét nem kellene lebecsülnünk: volt ezeknek valamiféle egészséges tudatformáló hatásuk. Igazán függetlenül attól, megfelelnek-e a valóságnak vagy a szerkesztőségben ötlétek ki a hírovtató szűzességére. Voltaképp mellékes, létezett-e az a borjú vagy nem létezett. Az ilyen hírek ugyanis — kimondatlanul — azt az igazságot sugalmazták, amely általános érvényű, és az esetlegeséknél milliószor fontosabb, hogy tudniillik az újszülött borjaknak általában és nagyon természetesen: négy lábuk van. Olyan általános, olyan törvényszerű, hogy a legcsekélyebb eltérés szenzációnak számít, természetesen különlegesnek, amely újsághiba való. S ha netán a hír nem felelt meg a valóságnak, csak jelentéktelen részletkérdésben vezette félre az újságolvasót. A lényegét illetően kimondatlanul is helyesen tájékoztatta: igenis, az újszülött borjaknak normális esetben négy lábuk van.

De nézzünk egy másfajta ötlábú borjút: öt találat a lottón negyed-félmillió nyerevény.

Itt is az a törvényszerű, hogy nincs öt találatom, az az általános érvényű, mondhatnám: a természet szerint való. Hiszen, ha az ország minden lakosa, beleértve a csecsemőket is, hetenként beküldene egy lottószelvényt, a matematikai valószínűség szerint akkor is csak havonta egyetlen személyre jutna öt találat. Mi lehet az oka, hogy a tudósítások az öt találatról mégsem azt sugalmazzák az olvasónak: ez valami lehetetlenül ritka eset, ritkább, mint az ötlábú borjú... Hanem épenséggel azt: megint öt találat! Most már csakugyan veszek lottószelvényt...

Vajon mitől van, hogy az egyik ritkaság olvastán — ötlábú borjú — a törvény kap igazolást bennünk: igen, a borjúnak minden normális esetben négy lába van, a másik hasonló ritkaság pedig a kivételt emeli szinte törvényerőre a reményeinkben: próbálkozzunk csak, előbb-utóbb besikerül az ötös.

Hadd bonyolítsam még ezt a képletet. Mert ugyanis a hír is lehet ellentétes hatású: az egyik ember a különös látja benne, a másik az általánost, a törvényszerűt. Itélet egy galeri perében; garázdálkodás, zsványkodás, nemi erőszak. „Hogy mik történnék, hát fantasztikus!” — csóválja a fejét az egyik olvasó. „Hát igen, ez van — vonja meg a vállát a másik. — Ez a mai fiatal-ság.”

Mondom: ugyanarról az újsághírről van szó, ugyanabban a szövegezésben. Mi lehet az oka, hogy az egyik elképeld, milyen különös dolgok történnek, a másik meg azt mondja: de hiszen ez ma általános; engem az lepne meg, ha nem így volna...

Dehogya akarok én itt a „különös” és az „általános” ellenpárájának filozófiai rejtelmeiben elmélyedni. Csupán azt igyekszem jelezni a példával, hogy az érzelmi, a hangulati, az indulati elemek mennyire befolyásolják — olykor meghatározzák — a világról alkotott ítéleteinket. Szinte már elözetesen „be vagyunk programozva” az ítéletekre. Szinte nem is a való tény számít, hanem csupán az, milyen érzelmeiket kavart föl bennünk — olvasóban, hallgatóban, nézőben —, milyen szorongásokat vagy reményeket kelt, milyen szánalmat vagy undort, rokonszenvet vagy ellenszenvet, milyen indulatokat szakít föl, milyen előítéleteket igazol.

Ez nemcsak hírekre, újsághíroktokra áll; irodalomra, művészetekre még inkább érvényes: az érzelmeinket főszerep jut az ítélet-

alkotásban. Írók, művészek, újságírók tehetőségének talán a legnagyobb próbatétele, milyen mély és tartós érzelmi hatást képesek kelteni műveikkel, írásaikkal.

Sokfajta kipróbált rutin-módszere, bevált patronja van persze az olcsó hatás-keltésnek is: végtére ez nemcsak könnyebb, de ráadásul: népszerűbb. A kétféjű kígyóról nekem a harmincas évek giccs-szerűségének egyik prototípusa jut az eszembe: a milliomos meg a gépirónó szerelmi története. Mennyi könnyet facsartak ezzel! No nem a milliomosokból.

A különös, az esetleges, szinte a törvény rangjára emelte, az általános érvényűre — ez volt benne a hamisítás. Viszonylag ártatlan hamisítás azokhoz a patronokhoz képest, amelyeknek annyian durrogattak már, és durrogatnak mind a mai napig.

Hajdani regények, amelyekben tehetséggel ábrázolták a sunyi, alattomos, skalpvadász rézbőrűek mérgezett nyilakkal a vadászmezejükre betevődő derék, jellemes, kemény öklű, a madarat röptében lelővő sápadtarcúak életére törnek.

Visszajára fordult időközben a képlet: sunyi, alattomos, vérszomjas fehérbőrűek jelleműs, derék, nemes lelkű, ám kemény öklű feketebőrűek életét keserítik — valahogy nekem ez a sugalmazás sem vonzó.

Sorolhatnám a sablonokat. Értelmes, haladó gondolkodású, tettvágyban égő fiatalok, s irigy, begyöpösödött, „bezzeg az én időm” szólamiat verkiözö öregek. Vagy a visszajára: sokat szenvedett, sok harcot megharcolt, sokat megélt-tapasztalt öregek, és lézengő, munkakerülő, huligán fiatalok.

Pusztán kitalálások? Nem jellemző. Alattomos rézbőrű és derék sápadtarcú, daliás néger és aljas fehérbőrű, tehetséges és tehetségtelen magyar, fette kész és munkakerülő fiatal, korlátolt és bölcs öreg — létezik ilyen, vitathatatlanul. Nem a tények hazudnak, csupán a tények ílyetén csoportosításra.

A sugalmazás, cikkekben, riportokban, művekben az előrerágott ítéletre, az általánosításra.

Ha hihetnénk némely riportoknak, filmeknek, el kellene szörnyednünk: íme, a harmatos lelkű, a szép, a műveltség, a munkás életre vágyó cigány-ság nemes törekvéseit hogyan fojtja meg — még a szocialista társadalomban is! — mindig ugyanaz az a sötét erő: a gonosz, minden alapot nélkülöző előítélet. No igen, ez is egy előző történelmi képlet visszajára, s épp olyan hamis.

Megint más írásokból és filmekből az derül ki, milyen lilimlökű, áldoztakész, az iszonyú, többszörös leterhelést zokszó nélkül viselő, jellemes, nemes lelkű mind, aki nőnek született, s milyen ádáz, iszákos, garázda, tökkeltűtött, jellemetlen mind, aki férfinnak.

Bizony, a milliomos meg a gépirónó szerelme ezekhez képest ártatlan giccs-fazon: csak hamis illúziókat keltett, s nem indulatot, előítéleteket, gyűlölködést. Nem sugalmazta azt a kártékony ostobaságot sem a színéről, sem a visszajáról, hogy az emberi minőségnek az a meghatározója, hogy ki melyik fajhoz, nemzethez, korosztályhoz, nemhez tartozik.

Érdesem megfigyelni, hogy ezek az átlátszó szándékú találatok, sugalmazások írásban, szóban, képpben, ugyan mindenkinek ártanak, de legtöbbször éppen azoknak, akiknek a fejére illesztik a glóriát. Fedig az erőltetett szándék igazán sokszor jó szándék: az egykori gyengébb, hátrányosabb helyzetéből csak mostanában kitörő mellé állni, azok mellé, akik jobban rászorulnak a pártolásra.

De nem az ilyen pártolásra. Az efféle tudadagolt pártolással lehet elrontani, szerencsétlenné tenni a gyereket is — az egyetlen vagy a legkisebb testvért.

Fekete Gyula

ÉRTSÜNK SZÓT!

Megyei városi névnehézségek

Nem mindenki tudja, hogy hazánk városainak sorában a fővároson, Budapesten kívül van további öt nagy város, amelyeknek különleges jogi és közigazgatási jogállásuk van: Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs és Szeged. A hivatalos iratok, rendelkezések ezeket a név után irt „megyei város” magyarázó célú értelmező kifejezéssel különböztetik meg: Debrecen megyei város. Hasonló — de egyszavas — névértelmező, minősítő szó valójában minden helységnév mellé csatolható, olykor szerepet is nyer, eligazítja a települések rangját illetően: Berettyóújfalu város, Balmazújváros nagyközség, Nyírmártonfalva község stb.

A fiatalabb nemzedékek tagjai közül bizonyára kevesen tudják, hogy a „megyei város” rangjelző kifejezés valamilyen olyasmi, mint régebben a „megyei jogú város”, „megyei jogú város” volt. Talán éppen ezek rövidített változataiként vezette be az 1971. évi tanács-törvény.

A névfórmula alapalakjával nincs baj: „Debrecen megyei város”. De mindjárt más lenne a helyzet, ha Szolnok vagy Veszprém jutna ilyen ranghoz: a „Szolnok megyei város” kétértelműsége zavaró lenne.

A zavar a háromelemű városnév toldalékolásával és nagyobb nyelvi szerkezetekbe való beépítésével keletkezik. Egy ilyen mondat: „Debrecen megyei városba érkezett a finn köztársasági elnök” félreérthető, mert a kevésbé tájékozott ember azt hiheti, hogy van Debrecen megye. De nem lenne jó ez sem: „Debrecenbe, megyei városba...” azonos toldalékok az értelmező jelző szokott felvenni, a minősítő értelmező nem. A jelöletlen birtokos szerkezet alapformája nem okoz nehézséget: „Debrecen megyei város lakossága” meghaladta a kétszázézer főt — állapította meg Debrecen megyei város Tanácsa”. Ez utóbbiban már a kis- vagy nagybetűs kezdés vitatható, akárcsak ebben: „Debrecen megyei város Tanácsának Közölnye”. Intézmények folyóiratai címében a tartalmas szavakat nagybetűvel szoktuk kezdeni: Pest Megyei Hírlap” stb.

Az igazi bonyodalmak akkor következnek, ha a háromtagú városnévet — melléknévképpzével kell ellátni. Ez pedig elengedhetetlen, mert egy ilyen városban — amely egyben megyei jogú is meg egy járásnak is székhelye — meg kell különböztetni az azonos szerepű, de más szántú intézményeket. Így szűli a szükség a „Debrecen Megyei Városi Tanács” intézménynevet, s vele együtt a tájékoztatlanok meghökkenését: hogyhogya? ugyanaz a tanács egyszerre városi is, megyei is? A helybeliek és a közigazgatáshoz értők persze tudják, hogy erről szó nincs: a szerkezet nem összevont, hanem éppen elkülönített városi intézményt kíván megnevezni. A képzőnek az eyelemű városnévhez illesztése megszüntethető a kétértelműsége: „Debreceni megyei városi

Tanács”. Ez azonban kissé zavaró: a három szó túlságosan rímelt, és hosszadalmas is.

Próbálkozhattunk a disztó jelző rövidítésével? A hivatalos helységnevtár a megyei város kifejezést így rövidíti: mv. Csak, hogy egy „Debrecen mv. Tanács” szerkezetből nem derülne ki, hogy a rövidített kifejezéshez — képzőt kell hozzáérteni, ezért feloldása, kiejtése zavarokat okozhatna. Egy „Debrecen mv.-i Tanács” forma pedig nehezebb lenne a teljes kiírásnál.

Nem tudjuk, mi a jogállás szerinti különbség a régebbi megyei jogú város vagy megyejogú város, illetőleg a mostani megyei város kifejezések között. Nyelviileg azonban sokkal könnyebben kezelhető lenne a régi kifejezés, főleg rövidített formában: mj. város. Így megmaradna a város elem, és csak a jelzőt kellene rövidítve kitenni, ami a szerkezet továbbképzését, toldalékolását nem zavarná. A tanács neve tehát így alakulna: „Debrecen megyejogú város Tanácsa”, rövidítve: „Debrecen mj. város Tanácsa”. A melléknévképzős származék ez lenne: „Debrecen mj. Városi Tanács”. Ehhez az alapformához könnyű lenne az alárendelt szerkezet nevéhez hozzáigazítani: „Debrecen mj. Városi Tanács VB”; „Debrecen mj. Városi Tanács Illetékhivatala”; „Debrecen mj. Városi Tanácsának Közölnye” stb.

Az alárendelt szerkezet megnevezéséhez a helyesírási szabályzat megenged még egy másik lehetőséget is: cégtáblán, levélpapíron, bélyegzőn, kiemelt helyen — esetleg betűmérettel elkülönítve, másik sorba írva, kihagyással — esetleg gondolatjellel, csillaggal — elválasztva: „Debrecen mj. Városi Tanács — Illetékhivatal”. Ilyenkor a kifejezés első sora, szakasza a főlérendelt, magasabb rangú testületet nevezi meg, a második rész pedig az annak alárendelt intézményt, osztályt stb., anélkül, hogy a köztük levő viszonyt nyelviileg is jelölje. Ezzel a megoldással elejét lehet venni a túlbonyolított, hosszadalmas megjelöléseknek.

Végül még egy helyesírási kérdés. Ha az alapforma ez: „Debrecen megyejogú város”, illetőleg rövidítve: „Debrecen mj. város”, akkor a belőle alakult intézménynevekben is meg kellene őrizni a rangjelző elemek kis kezdőbetűjét: „Debrecen megyejogú város Tanácsa”, „Debrecen mj. városi Tanács”. Az előbbivel nincs is semmi baj, de az utóbbival annál inkább. Ugyanis a hivatali és intézménynevek közötti levelezésben leggyakrabban, szinte mindig ez a címzésforma szerepel: „Városi Tanács VB — Debrecen”. A „Városi Tanács” tehát önállóan is használatos intézménynév, amely címzésben, hivatalos szövegben teljes értékű helyettesítője a „Debrecen megyejogú város Tanácsa” névfórmának. Ezért célszerűbbnek látszik a „városi” névelemet nagybetűvel kezdeni ebben is: „Debrecen mj. Városi Tanács”. Így csak a legkevésbé fontos, rövidített névelem marad kisbetűs.

Sebestyén Árpád

ARTHUR OMRE:

KARÁCSONYI TÖRTÉNET

Réges-régen Aimar, aki akkor még tizenhét éves sem volt, elszegődött futónak egy hajóra. Közelgett a Karácsony, de a kis tehergőzösen ebből nem sok lehetett érezni. Newcastle kikötőjében hozták a hajóra a Karácsonyi postát. Ő is kapott levelet, egyet a szülőktől a nővérei üdvözlésével és egyet a nagyanyjától.

Hát igen, sóhajtott fel, és miközben lapátolta a szénport a három kazán tüzelőterébe, néhány könnyecsapott hullatott magányosságáért, majd a zsebkendőjével elkente őket és belenézett a válaszfalra akasztott kis tükörbe. S ekkor nevetnie kellett, mert úgy festett, mint valami néger, akinek fehér csikok tarkítják az arcát. Gyorsan a vizesödörbe mártotta a képét, mert ott már dűbörgött lefelé a vaslépcső.

Aimart Ottónak kellett leváltania, mégis a legjobb kedvében volt. Dúdolgatott, énekelt, már valószínűleg megkóstolgatta a karácsonyi palinkát. „Hejsza-ha, Karola, mily édes és forró vagy a kaharjaaimban... Hejsza-ha, Karola...”

Letelepedett a szénkupacra, és egy pohárba palinkát töltött. „Nesse, ígyál egy kortyot, te taknyos, ettől még nem halsz meg” — adta a nagyot.

Aimar előbb csak óvatosan kortyintgatott, aztán egy hajtásra kiürítette a poharat. — Brnr, hu!

— Megszokás dolga az egész. A te korodban én is antialkoholista voltam. Majd ezt összekulcsolta a háta hozzázoksz. No, proszít,

bőszülve. A hajón senki sem tudott úgy feldühödni, mint a kapitány, pedig ritkán káromkodott. Aimar szörnyen félt tőle, és ügyelt arra, hogy lehetőleg ritkán kerüljön a szemé elé.

Most is hamar előreszaladt és leereszkedett a kabinjukba. August, a harmadik futó bent volt a matrózoknál. Aimar hallotta, hogy hangosan nevetnek és a „pipikről” beszélgetnek. Nem rejtették véka alá a véleményüket, mindenki megkapta a magáét. Aztán egymás egész ségére ittak és odögattak, s valamelyikük időnként fölment a fedélzetre és firkészen nézett a hátsófedélzet felé. „Jé, ezek még mindig nem mentek el... Gyerekek, az öreget megüti a guta... ohó... a másodkormányosunk nős és ilyesmit csinál... hujj! — Gyere csak, Aimar! Légy résen és futtyants, amikor a „pipikék” meglépnek.”

Nagy sokára megpillantotta a „pipiket”, amint a hátsófedélzeten átmentek. A kapitány, szétterpesztett lábbal előrehajolva, merőben nézett utánuk, majd eltűnt a kajütjében. Sápát női arc fordult egy szempillantásra Aimar felé, a fiú világosan látta a lámpafényben: fiatal, szegény lány arca, s nem is olyan csúnya. August és a matrózok a fedélzeti korláthoz toltak. A „pipik” azonban, válasz nélkül hagyva a jökevény utánuk kiáltott biztatásokat, eltűntek a rak-tárak között a sötétben.

Egy árval később az öreg teknő szép lassan elindult a folyón lefelé Shield irányába, onnan pedig végig az angol partok mentén északnak, hogy Blythnél szemet vegyen föl. A rakodás szenteste fejeződött be, a városon kívül fekvő, hegyvonulattal övezett, isten háta mögötti rakpart szénolcsólójától érkezett szállítmány utolsó szénrögei nagy morajlással zuhantak alá a rakodóterbe.

Aimar alaposan megmo-

DEÁK MÓR:

— Gizi néni hol van?
— Anyukád? Anya?
— Ez nekem nem...
— Hogy mondhatás?
— És a Gizi néni?
— Ugyanúgy, ahogy...
— Gizi néni is a...
— Az én anyukám?
— Zoli bácsit hogy...
— Apunak.
— És őt miért?
— Mert megenged...

sam.
— Most akkor én...
— Apukám, de ne...
— Elfelejtettem...
— Ha szeretnél e...
akkor biztosan nem...
— Így én se szeretlek...
— Ne butáskodj. H...
hoztalak volna maga...
— Ha szeretnél, n...
ket egyedül.
— Ezt anyád mon...
— Igen, de én is t...
— Az a fontos, ha...
— Nem is az a f...
le egy játékrádiót, e...
hallom belőle.
— Talán magnót k...
— Nem, játékrá...
ténként bekapcsolom...
lőle, mert másképp...
kem.

— Nincs miről me...
— Régebben se v...
láltál nekem egyet...
— Az régen volt...
— Anyu azt mon...
ber vagy.
— És mit mondt...
— Hogy te már...
mesélni.

— Hát egy meg h...
— Onnan, hogy sa...
iszik, az nem lehet...
ta, az nem tud ma...
— És? Elhitted?
— Nem, még nem...
dig mesélsz nekem...
— És miről mesé...
— Arról, hogy egy...
ni az isi előtt és ha...
— Nem vagy éhes...
— Meg arról, hogy...
kának hívják, és k...
jön látogatába hozz...
gi jó barát.
— Kicsipri magát...
egyszer csak kézenf...
vezesse.

sakodott, az ünnepl...
vette fel, és partra...
A szénolcsólóhoz...
amely a legkevésbé...
tálasra való hely...
most arra volt...
hogy magára marad...
gondolataival. A m...
nál lassanként aláb...
az ünnepi hangula...
kük, a harmonikás...
próbált ugyan ka...
melódiaikat kicsalni...
szerebél, de már m...
nyien fáradtak volta...
szállt a jókedvük. A...
felfelé vezető ösvény...
tett. Köröskörül söté...
teljes csönd, nyug...
magány. Sétálni...
egyéltalan nem vo...
me a koromfekete...
között. Hirtelen me...
a szénolcsóló gyér...
nyében mintha...
volna valakit. Az...
ott állt, ahol a t...
már majdnem belev...
sötétségbe, és Aima...
darabig merészten...
a szemét, amíg me...
sodhatott afelől...
nő az.

Lassan a fiú felé...
dett, aztán megállt...
rá, de nem szólt...
Sápát, de igen sz...
barna szemű lány...
Aimar rögtön felis...
volt az egyik, aki...
a kormányosnál jár...
— Hát velünk...
Newcastle-ból? —
te.

A lány bólintott...
nul, és nézte tovább...
— De hiszen part...
tál...

— Aztán visszame...
fedélzetre — felelt...
rekedtes hangon. —
hogy menjek fel...
Elbűjtott és pénz...
Szentelen és reked...
hangja: — De végü...
lért sem kaptam.

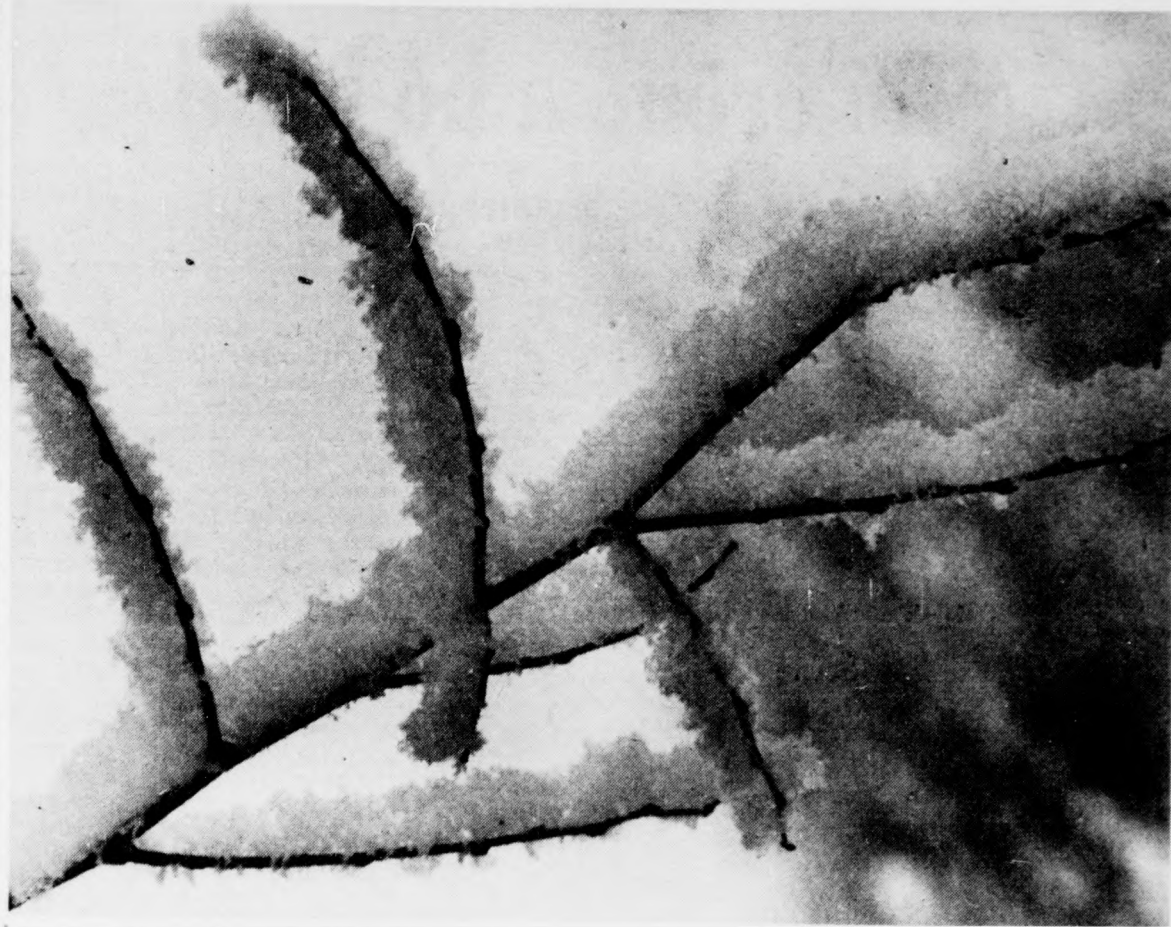
Aimar néman sze...
lányon egészen s...
sötét ruha volt.
— Itt azért még...
radhatssz — szólalt...
indultak. A lány...
gon követte. Az ő...

Játékrádió

(Végtelenített, egyre gyorsuló szalag, a lányos apáknak, és Lázár Ervinnek ajánlva.)

— Gizi néni hol van?
 — Anyukád? Anyukád nincs itthon.
 — Ez nekem nem itthon.
 — Hogy mondhatod ezt?
 — És a Gizi néni nekem nem anyukám.
 — Ugyanúgy, ahogy a Zoli bácsi is apukád, a Gizi néni is anyukád.
 — Az én anyukám otthon van, Siófokon.
 — Zoli bácsit hogy hívod?
 — Apunak.
 — És őt miért?
 — Mert megengedte, hogy így hívhas-
 sam.
 — Most akkor én kid vagyok neked?
 — Apukám, de nem szeretlek téged.
 — Elfelejtetem.
 — Ha szeretnél engem, úgy mint régen, akkor biztosan nem felejtetted volna el. De így én se szeretlek, mert te nem szeretsz.
 — Ne butáskodj. Ha nem szeretnélek, nem hoztalak volna magammal.
 — Ha szeretnél, nem hagytál volna min-
 ket egyedül.
 — Ezt anyád mondta?
 — Igen, de én is tudom.
 — Az a fontos, hogy van már új apukád.
 — Nem is az a fontos, mert kaptam tő-
 le egy játékrádiót, és mégis a te hangodat
 hallom belőle.
 — Talán magnót kaptál, nem?
 — Nem, játékrádiót kaptam, és ha es-
 tenként bekapcsolom, akkor te mesélsz be-
 löle, mert másképp már úgyse mesélsz ne-
 kem.
 — Nincs miről mesélnem, kislányom,
 — Régebben se volt, mégis mindig kita-
 láltál nekem egyet.
 — Az régen volt.
 — Anyu azt mondta, hogy te rossz em-
 ber vagy.
 — És mit mondott még?
 — Hogy te már senkinek nem tudnál
 mesélni.
 — Hát ezt meg honnan vette anyád?
 — Onnan, hogy sokat iszol, és aki sokat
 iszik, az nem lehet tiszta, és aki nem tisz-
 ta, az nem tud már mesélni.
 — És? Elhitted?
 — Nem, még nem, mert a rádióból min-
 dig mesélsz nekem.
 — És miről mesélsz?
 — Arról, hogy egyszer majd ott fogsz áll-
 ni az isi előtt és hazaviszel.
 — Nem vagy éhes?
 — Meg arról, hogy a törpefenyőt Jázmin-
 kának hívják, és karácsonykor mindig el-
 jön látogatóba hozzánk, mint egy régi,
 régi jó barát.
 — Kicsípi magát, feldiszi a ruháját, és
 egyszer csak kézenfogja anyut, hogy hozzánk
 vezesse.

— Igen. És az csak úgy látszik, hogy anyu
 hozza, igazából mindig előreszalad, mert
 már nagyon szeretne nálunk lenni.
 — És most hogy hívjátok a törpefenyőt?
 — Már nincs neki neve.
 — Na, na, na, Dóra. Egy ekkora kislány
 nem bír.
 — De a rádió sem Ordibekő Zdenkó már,
 csak rádió!
 — És? A játékrádiódnak biztosan van
 neve.
 — Igen. Ó Szegedi Gábor.
 — Szegedi Gábor én vagyok, Dóra.
 — Meg a rádióm.
 — Nem vagy éhes?
 — Nem, inkább mesélj nekem.
 — Miért, a Zoli bácsi nem szokott?
 — Nem. Szerintem ő is iszik, mert ő sem
 tud mesélni.
 — Butus vagy. Nem mindenki iszik, aki
 nem tud.
 — Nektek van karácsonykor Jázminká-
 tok?
 — Mindenkinek van, Dóra.
 — Régen Punilla Bigybigynek szólítottál.
 — Mindenkinek van Jázminkája, Punilla
 Bigybigy.
 — A Gizi néni is Nagybigyinek hív té-
 ged, apu?
 — Nem. Csak anyukád nevezett engem
 Nagybigyinek.
 — És Nagybigy vagy még?
 — Nem tudom. De hiszem.
 — Ha visszajönnél, visszakapnád a neve-
 det.
 — Azt már soha nem kaphatom vissza,
 Dóra.
 — Figyusz! Az előbb hazudtam ám. A rá-
 diót nem is Szegedi Gábornak hívják.
 — Hanem?
 — Nagybigyinek.
 — Miket találsz ki!
 — Most mért nevezsz?
 — Mert te még legalább Punilla Bigybigy
 maradtál.
 — És mesélsz nekem?
 — Mesélek.
 — Mondjuk arról, hogy Gizi néni hol van.
 — Anyukád? Anyukád nincs itthon.
 — Ez nekem nem itthon.
 — Most akkor én kid vagyok neked?
 — És a játékrádiót hogy hívod?
 — Egy ekkora kislány már nem bír.
 — Régen Punilla Bigybigynek szólítottál.
 — Ha visszajönnél, visszakapnád a neve-
 det.
 — Miket találsz ki!
 — Most mért nevezsz?
 *Deák Mór írása a Központi Sajtószolgálat 1982.
 évi novella- és tárcapályázatán tárca kategóriá-
 ban I. díjat nyert.

G. NAGY ILIÁN:

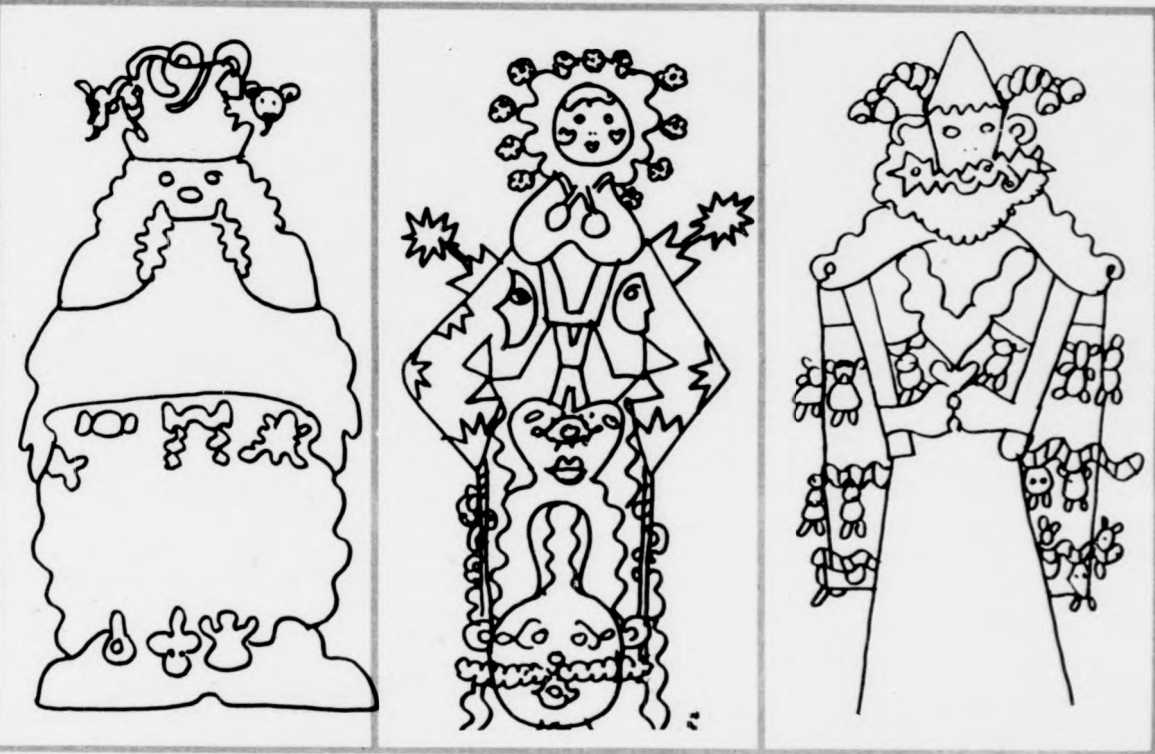
Szent üdvös este

Ma szépen és szomorún
 a legkerekebb könnyeket ejtjük
 gyónató üdvös este
 hogy szeretni születünk
 szeretni születünk

Tükröt mutat égnek a föld
 a szemünk most csak csillagok
 gyónató üdvös este
 Áldás és szó ragyog
 Áldás és szó ragyog

Most megbocsátás a törvény
 és fölsajog minden vétek
 gyónató üdvös este
 Zoltár nő fölétek
 Zoltár nő fölétek

Ma szépen és szomorún
 a legkerekebb könnyeket ejtjük
 gyónató üdvös este
 mert szeretni születünk
 szeretni születünk

SCHÉNER MIHÁLY RAJZAI

„Szégyen a szó, ha nem vigasz”

Rég nem lépett önálló műsorral közönség
 elé Szentgyörgyi Rozália, pedig ő hivatásos
 előadóművész. Nem sokan kapják meg ezt a
 rangot, s azért fursállottam elhallgatását,
 mert tudom, hogy három saját összeállítású
 irodalmi válogatása „raktáron”. A memória
 raktárában.

A „Szégyen a szó, ha nem vigasz” ötven
 perc erős zuhogású tragédia. Zongorára írt
 dalok oldják. Karcza Ildikó Tóth Árpád-os
 gimnazista a szerző. A próbán még kételked-
 tem. Vajon kibír-e a közönség — ennyi időn

át — ilyen izzást, hófokot — klubteremben?
 Szentgyörgyi Rozália ugyanis nem felidézve
 éli át a költők érzéseit, nem a külső imitá-
 ciókkal hívja életre a verset. Elkopott a ki-
 fejezés: önmagát adja. Lényéből fakad a
 szenvedés, az öröm, a megváltó boldogság.
 Ha megengedi, így írom le: neki szeretője a
 vers, s mindenki személtára bevallja, hogy
 magáévá teszi. Szokatlan hatást kelt. Köz-
 ben jár-ke, póztalanul. Csak a szemével
 „játszik”, mégis olykor a pátosz kísérti meg,
 mintha nem elégednék meg azzal, hogy ne-
 héz gondolatokat is leszállít a mennyeztetől,
 Hervay Gizella Kettészelt madarából, Szilá-
 gyi Domokos Beethovenéből, Kányádi Sán-
 dor Prometheusából.

A jövőben — ez csak ajánlat — azonban
 még inkább törődnie kell a lágyabb harmó-
 nia megteremtésével. Ez a kívánság nem azt
 jelenti, hogy mentse is föl a közönséget ha-
 tása alól, hiszen eljuttatja ő azt az élményt
 is hozzánk, amit fölszabadító katarzisknak ne-
 vezünk.

Az erdélyi költők verseinek a megsejta-
 tás és az egyetemes szeretet volt a gyűjtő-
 pontja. Éreztük hát a válogatás tudatosságát,
 de mennyire! Csakhogy ötven percen át szá-
 valni, vagyis verset mondani merészség.

Am ne bántsuk e bátorságot, mert a Ma-
 róthi Kollégiumban, szép számú hallgatósá-
 ga előtt, az elmúlt héten Szentgyörgyi Rozá-
 lia ismét bebizonyította, hogy nem tud kilá-
 balni tehetségéből. Ne is akarjon! Ne csak
 nagy szünetek után vetesse magát észre. Le-
 gyen sikeresebb, hisz a sikert már megíz-
 lelte.

Sz. Cs.

sakodott, az ünneplő öltönyt
 vette fel, és partra szállt.
 A szénlocsolóhoz ment,
 amely a legkevésbé volt sé-
 tálásra való hely, de neki
 most arra volt szüksége,
 hogy magára maradhasson a
 gondolataival. A matrózok-
 nál lassanként alábbhagyott
 az ünnepi hangulat. Egyi-
 kék, a harmonikás Nils meg-
 próbált ugyan karácsonyi
 melódiákat kicsalni a hang-
 szeréből, de már valamennyi-
 nyien fáradtak voltak és el-
 szállt a jókedvük. Aimir egy
 felfelé vezető ösvényt köve-
 tett. Köröskörül sötét volt és
 teljes csend, nyugalom és
 magány. Sétálni azonban
 egúáltalán nem volt kelle-
 mes a koromfekete dombok
 között. Hirtelen megtorpant:
 a szénlocsoló gyér lámpafé-
 nyében mintha észrevett
 volna valakit. Az ismeretlen
 ott állt, ahol a világosság
 már majdnem belevesszett a
 sötétségbe, és Aimirnak jó
 darabig merésztenie kellett
 a szemét, amíg megbizonyo-
 sodhatott afelől, hogy egy
 nő az.
 Lassan a fiú felé közele-
 dett, aztán megállt és nézett
 rá, de nem szólt semmit.
 Sápadt, de igen szép arcú,
 barna szemű lány volt.
 Aimir rögtön felismerte: ő
 volt az egyik, aki előző este
 a kormányosnál járt.
 — Hát velünk jöttél
 Newcastle-ből? — kérdez-
 te.
 A lány bólintott, szólla-
 nul, és nézte tovább.
 — De hiszen partra száll-
 tál...
 — Aztán visszamentem a
 fedélzetre — felelte a lány
 rekedtes hangon. — Ő kérte,
 hogy menjek fel megint.
 Elbűjtött és pénzt ígért. —
 Szentelen és rekedt volt a
 hangja: — De végül egy fil-
 lért sem kaptam.
 Aimir némán szemlélte. A
 lányon egészen szegényes,
 sötét ruha volt.
 — Itt azért mégsem ma-
 radhatsz — szólalt meg. El-
 indultak. A lány hallgata-
 gon követte. Az ösvény egy

mocsaras dűlőbe torkollott.
 A fiú tudakozódására, hogy
 mihez akar kezdeni, azt
 mondta, vissza kellene jut-
 ni a vonaton Newcastle-ig,
 de nincs semmi pénze, nem-
 hogy egy shilling, de még
 egy penny sem. Meg aztán
 éhes is, egész nap semmit
 sem evett.
 — Várj meg itt — mond-
 ta Aimir.
 — Úgyse jössz vissza —
 kiáltotta utána a lány.
 Fölszaladt a hajóra, a
 kajütjében talált egy kevés
 kenyert meg sózott húst,
 összecsomagolta, aztán fu-
 tott vissza az ösvényen. A
 lány még mindig ott állt a
 dűlőnél és alig észrevehetően
 rámosolygott. Fáradt, szomo-
 rú mosolya volt.
 — Köszönöm — szolt hal-
 kan, amikor a fiú odaadta
 neki a kis csomagot. Arra a
 helyre, ahol álltak, egy nyi-
 tott fészert magányos lám-
 pásá vetett valamicske
 fényt.
 — Ehetek egy falatot? —
 kérdezte a lány félénken.
 — Hát persze.
 Elfordult és evett. Aimir
 eközben elővette a pénztár-
 cáját a nadrágzsebéből, né-
 hány shillinget talált benne.
 A tenyerébe rejtette a pénzt,
 és tovább szemlélte a lányt.
 Volt még a tárcában egy
 fényes arany is, egy font
 sterling, egy egész pénzér-
 me — szinaranyból. Ez volt
 az első arany, amelyet
 egy teljes hónapnyi megtakarí-
 tás eredményeként a magáé-
 nak mondhatott. Mint fűtő
 harminc koronát keres ha-
 vonta, és ebből talán félre
 lehetne tenni egy font ster-
 linget, ha nem vesz magá-
 nak semmi ruhaneműt és
 nem jár kocsmába. Márpe-
 dig ő elhatározta magát,
 hogy minden hónapban meg-
 takarít ennyit, egy font
 sterlinget, egy egész szin-
 arany fontot!
 A lány visszafordult, el-
 dobta a papírt.
 — Ő, ez nagyon jólesett —
 mondta rekedten. — Köszö-
 nöm, igazán nagyon köszö-
 nöm.

— Itt van még... fogadd
 el ezt a három shillinget,
 egy darabig biztosan elég
 lesz.
 A lány tétovázva nyúlt a
 pénzért, s közben a szemét
 a fiúra meresztette.
 — Valóban tudod nélkü-
 lözni? — susogta. — Ő igen,
 ez továbbsegítene innen va-
 lameddig, ezzel eljutnék...
 Köszönöm neked. Nagyon
 szépen köszönöm.
 Aimir a másik kezével az
 aranypénzért nyúlt.
 — Fogd ezt is — nyújtot-
 ta a lány felé. — Vedd hát
 el, addig amíg... Igen, tedd
 csak el. Ezen már hazajutsz,
 s valami ennivalót is ve-
 hetsz rajta magadnak.
 — Igen, ennyiért már el-
 jutok hazáig. — Óvatosan ki-
 vette a fényes pénzarabot
 a fiú tenyeréből. Előbb az
 aranyat bámulta, aztán
 Aimirra révedt, végül a sá-
 rós földre szegezte a tekin-
 tetét.
 — Mi a neved? — bátoro-
 dott neki a fiú.
 — Alice — susorogta a
 lány. — Milven kedves fiú
 vagy... — Közelebb lépett
 hozzá, a nyaka köré fonta a
 karját és megsókolta.
 Könnyes volt az arca.
 Aimir csak állt ott, és
 nézte, amint a lány eltűnik
 a dűlőt sötétjében.
 — Kellemes karácsony! —
 kiáltotta utána.
 — Kellemes karácsony! —
 kiáltotta vissza Alice, s re-
 kedtes hangjába boldogság
 veygült.
 Azóta, még esztendőkkal
 később is, ha közelgett a
 karácsony, Alicéra kellett
 gondolnia, eszébe jutott
 Newcastle s a rakpartok lá-
 nya, aki idegen férfiakhoz
 járt föl a hajók fedélzetére.
 Egy volt azok közül, akikkel
 élete során találkozott, s ki
 tudja, milyen sora lett ké-
 sőbb. Hogy nem rózsás, az
 biztos. Aimir számára azon-
 ban különös és furcsa él-
 mény maradt.

Juhani Nagy János
 fordítása

Négy ország áruja tizennégy megyénkben

Éppen tíz esztendeje, 1972-ben írták alá magyar kereskedelmi vállalatok az első kishatármenti árucsereszerződést csehszlovák partnereikkel. Ezt követően jelentek meg Győr-Sopron, Komárom, Pest, Nógrád és Borsod megyék üzleteiben északi szomszédunk áruja. Szívesen csatlakozott a kezdeményezéshez a Szovjetunió is, ennek az együttműködésnek elsősorban Szabolcs-Szatmár megye lakossága látta hasznát. A Romániával megkötött egyezmény révén Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád megye vált részesévé az országok közötti árucserének. Jugoszlávia belépése révén pedig Csongrád, Bács-Kiskun, Baranya, Somogy, Zala és Vas megyék kereskedelmi hálózatának áru kínálata színesedett.

Kölcsönös előnyök

A kishatármenti fogalomban vállalatok állnak kapcsolatban egymással. A Konszum és a Hungarocoop köti meg a szerződéseket, s bocsátja a területen működő kereskedelmi vállalatok rendelkezésére az árukat. A cserére felajánlott termékek felkutatásában viszont valamennyien részt vesznek. A rendszer egyik érdekessége — és ebben rejlik nagy tartaléka is —, hogy a kiküldött fogyasztási cikkek ellentételeként ugyanolyan vagy hasonló összetételű termékek kerülnek a hazai forgalomba, így a fogyasztásra szánt javak mennyisége nem csökken. Egy példát erre. Ha tízezer pár női cipőt küldünk ki csehszlovák vagy jugoszláv partnereinknek, ugyanannyi jön vissza, de az már fazonban, kidolgozásban más, mondhatnánk egyedi, amely javítja az üzletek kínálatát.

A közönség gyorsan megkedvelte a határokon túlról származó árukat. Nemcsak divatos, újszerű vagy éppen hiánypótló jellegük, hanem olykor olcsóságuk miatt is.

A Csehszlovákiából érkező farmernadrágok, szövetek és kelmék, faliszőnyegek, valamint a férfi, női és gyermekkonfekció termékek mind kerestek árukat. A gyermekkerékpár, a pezsgő és sokféle más árucikk a Szovjetunióból érkezik. A román partnerek sportcipőket, bútorokat — köztük a kedvelt Bonanza-családot —, téli anorákot, üvegárut küldenek. Jugoszláviából az idén kapunk először vízhatlan, szőrmével bélelt női gumiszímkákat a megszokott csokoládékrémek, lisztesárak, szeszes italok mellett. Remélhetőleg az idén is bőven lesz Vileda törló- és mosogatókendő.

Az árucseré hatása

Az újszerű kereskedelmi kapcsolatok az elmúlt évtizedben erőteljesen fejlődtek, megismosodtak. Jól illusztrálja ezt a magyar—csehszlovák forgalom. Amikor a felek megkötötték az első szerződést, 2—2 millió rubel értékben szállítottak egymásnak. 1975-ben 12,5, tavaly 18,7, az idei várható pedig 25 millió rubel a felénkenti áruszállítások értéke.

Napjainkban sokat beszélünk az egészséges verseny szükségességéről, mint a vevőkért folytatott harc egyik lényeges eszközéről. A kishatármenti forgalom emelkedését célzó lépések egyben a verseny kibontakozását is szolgálják. A Belkereskedelmi, valamint a Külkereskedelmi Minisztérium, a megyei tanácsok hathatósan segítik a kishatármenti árucseret; ösztönzik a mennyiségi és minőségi növekedését. A kereskedelem megújítása, szervezetrendszerének szemünk előtt zajló változásai, a kereslethez való jobb igazodás egy sor területen megnövelte a határmenti csereforgalom jelentőségét. A vállalatoknak adott önálló külkereskedelmi jog minden bizonnyal felpozícionálja az üzleti forgalmat. Hiszen itt a saját kezdeményezés, a jó üzletpolitika játssza a főszerepet. A miskolci Ferrovill már az év eleje óta gyakorolja ezt a jogot, míg a Skála-Coop 1983. január 1-től jut ehhez az előnyös lehetőséghez.

Kevesen gondolnak arra, hogy a külföldről ilyen csatornán bekerült iparcikkek, egyéb termékek hatással vannak a hazai termelőkre és kitérőt lehetőséget kínálnak egyfajta piacutárra. Hiszen az üzletekben megforduló emberek érdeklődéséből, vásárlási készségéből lemérhetik egy-egy termék kelendőségét, piacának nagyságát. Ugyanakkor erőteljesen arra készítetik a gyártó vállalatokat — és a kereskedelmet —, hogy itthon is nagyobb figyelmet fordítsanak a sokak által keresett áruk gyártására és forgalmazására.

Kilátások

Közismert, hogy a jelenlegi gazdasági helyzet nem kedvez az importnak. Ez különösen érzékenyen érint egyes fogyasztási cikkeket. Az iparban zajló profiltisztítás, termékváltás pedig egy sor területen növelte a hiánycikkek számát. Kétség nem fér ahhoz, hogy a jó üzletpolitika, a rugalmas alkalmazkodás a piac igényeihez, a helyi árutermelők és áruhalmozók felkutatása és bekapcsolásuk a kereskedelmi forgalomba — nagyban enyhítheti a feszültségeket. A tapasztalatokból is vannak olyan kihasználatlan kapacitások, amelyek felhasználásával — elsősorban termelési kooperáció révén — bővíthető a forgalomba kerülő áruk köre. Mi sem mutatja jobban a kereskedelem rugalmasságát, mint az, hogy az utóbbi időben úgynevezett árucsereszerződés alakultak — például a dél-alföldi —, amelyhez, 43 ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi vállalat csatlakozott.

A kishatármenti árucseré más szervezeti részét a belkereskedelemnek. Jelentősége, a forgalomban képviselt aránya az elkövetkező esztendőben tovább növekszik. Mindez egybevág a törekvéssel, hogy a Magyarországot sem kímélő gazdasági nehézségek között is jó legyen az áru kínálat. Ebben segít az öt ország kereskedelmi szervezeteinek mind gyümölcsözőbb együttműködése, amely hazánkban, a határmenti tizennégy megyében ötmillió embert érint.

Kistaludy Kiss Emil

BERUHÁZÁSOK, 1982

A népgazdasági terv 1982. évre 178—180 milliárd forintot irányzott elő beruházásra. Ez a szám kevesebb a tavalyinál, mivel csökkentek a felhalmozás pénzforszállásai. Ha mérséklődött is a beruházási tevékenység, ha szerényebb, kevésbé látványos létesítmények születtek a 12 hónap alatt mint korábban, azért nem lehetünk elégedetlenek: számos ipari, mezőgazdasági üzemmel, lakással, intézménnyel gazdagodott az ország.

A nagyberuházások közül elkészült a Szekszárdi Hús-kombinát, a Budapesti Sze-métegetőmű, a Csepeli Cső-gyár, a Budapest Sportcsarnok, továbbá két bauxitbánya — a Bito II. és a Halimba III. — is megvalósult év végéig. Az idén adták át a Szolnoki Papírgyárat és a Dunai Vasmű konverteres acélművének második egységét. Három hónappal a határidő előtt felépült a Lenin Kohászati Művek évi 920 ezer tonna teljesítményű kombinált acélműve; Budapestben jól halad az Árpád-híd szélesítése, és a Flórián tér rendezése, szeptember végén forgalomba helyezték az új déli hidpályát és októberben át-

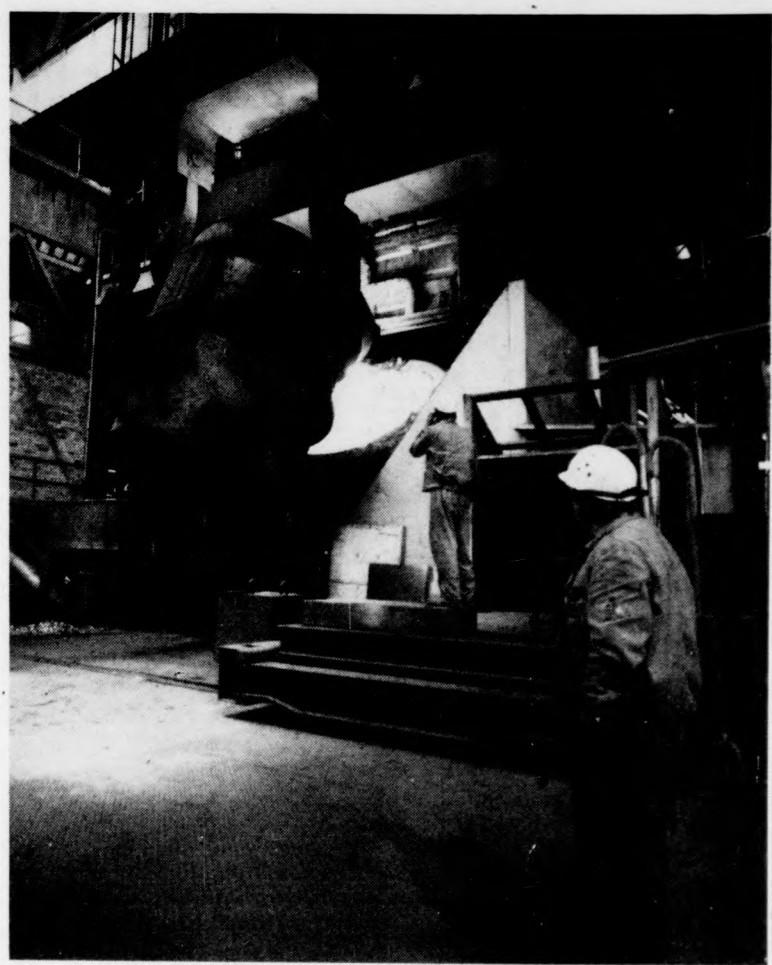
adták a Flórián téri közúti felüljárót.

Az idén év végéig mintegy 241 ezer tonna tárolóteret vehettek használatba a mezőgazdasági üzemek, gabona-forgalmi vállalatok.

Tovább javult a lakáshelyzet, az idén 77 ezer új otthon adták át az építők. A tanácsok az oktatási és kulturális létesítményekre, a vízgazdálkodás, a közmezők, a közlekedés fejlesztését szolgáló célokra, a lakásokhoz kapcsolódó beruházásokra a tavalyihoz hasonló összeget költöttek. Az idén 11 ezer óvodai, háromezer bölcsődei férőhellyel, 1600 általános iskolai osztályteremmel, 1700 gyógyintézeteti betegágygal, 40—50 ezer négyzetméteres kiskereskedelmi eladó- és üzlettel gyarapította az intézményhálózatokat a magyar építőipar.

A jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben — bár szigorúbb, átgondoltabb feltételek mellett — továbbra is szükség van a fejlődést előrevívő beruházásokra. Jövőre kiemelt feladat lesz a folyamatban lévő nagyberuházások ütemes építése, és öt nagy létesítmény befejezése.

H. A.

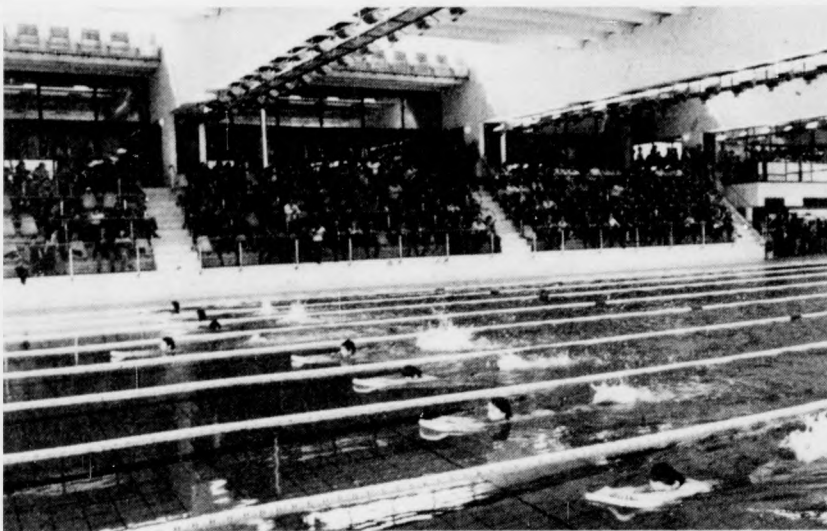

Fél évvel a határidő előtt, júliusban kezdett termelni a Dunai Vasmű konverteres acélművének második egysége

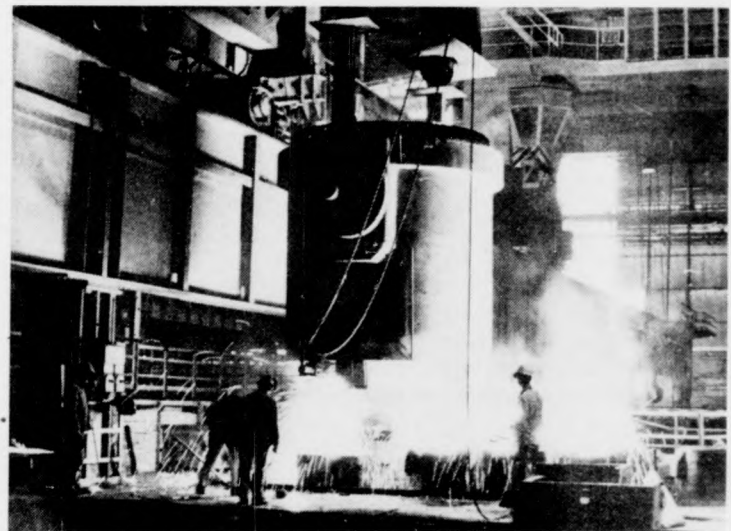

Miskolcon a Pamutfonóipari Vállalat fonodájában hulladékfeldolgozó üzemrészt építettek, ahol évente 1400 tonna jó minőségű fonalat készítenek olyan alapanyagokból, amelyeket korábban nem tudtak hasznosítani

Több mint ezer vendég pihenhet, gyógyulhat egyszerre a SZOT új gyulai gyógyüdülőjében. A várfürdő mellett levő szakszervezeti szállodában kényelmes, háromgyásy szobákban helyezik el a vendégeket

Tavasszal avatták fel Fűzfőgyártelepen a Balaton uszodát

November 25-e óta termel Diósgyőrben a Lenin Kohászati Művek kombinált technológiával üzemelő acélműve

Békéscsabán már gyógyítják a betegeket a 310 ágyas kórházban

Az értelmiségi lét falun

Vallomások egy jelentés háttérében

Ahogy egy ködös téli napon immár dél körül a püspökladányi településközpontban bolyongunk, az jut eszembe, vajon mennyi választja el az egyre városiasodó nagyközséget a valóságos városi státustól.

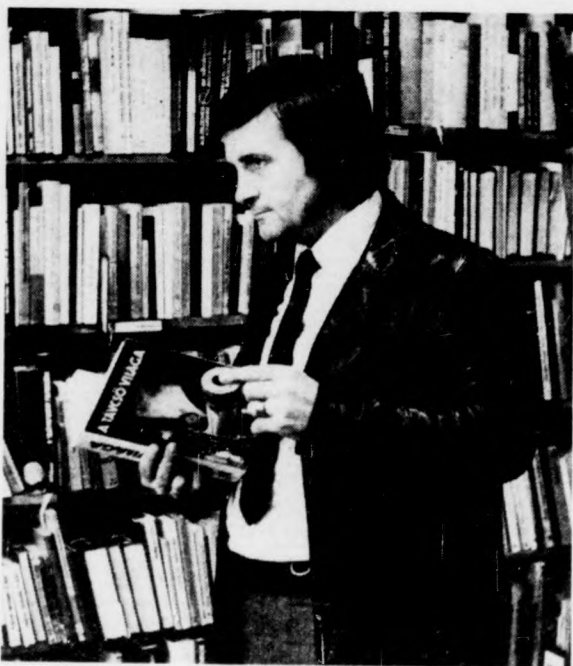
Az üzletek igazi ünnep előtti vásárlóforgatagából, az utcán jövők-menők számából és a forgalomból ítélve akár máris kis városnak vehetnénk. Az ide vagy oda sorolás elvei persze a történelem során mindig változtak. Annyi azonban bizonyos, a városiasodás egyik lényeges meghatározója, hogy milyen a település szellemi élete. Talán épp ezért kerültek a járási párt-végrehajtóbizottság napirendjére a közelmúltban az értelmiségi politika püspökladányi megvalósulásának eredményei, problémái.

A felszabadulás előtt a püspökladányi értelmiségiek száma nemigen haladta meg a negyvenötvenet. Ma a felmérés ötszázhusz egyetemet vagy főiskolát végzett értelmiségit vehet számításba. Ez bizony már jelölhető a ladányi értelmiség fogalommal. Nem mind-egyetem tehát, hogyan foglalkozik az ide sorolhatókkal a községi pártbizottság és a tanács. Nem mindegy, hogyan érzik magukat emberileg, szakmailag, közéletileg az értelmiségiek a településen.

Ki hogy is áll ladányi mivoltával? Erre próbáltunk néhány perces beszélgetésekkel a községi pártbizottság számokkal, tényekkel gazdag jelentése mögé pillantani. Az egészséghez egyik -emeleti szakrendelését végzi dr. Rákosi Endre nőgyógyász, a település húsz-huszonkét tagú orvostársadalmának barátságos, derűs képviselője. Megnyerő egyéniségére szüksége is van. Munkájában köztudottan fontos, hogy a hozzáfutóknak megnyerje a bizalmát.

Nem érzek nagy különbséget a városi és az itteni lét között. Igaz, debreceni gyerekkor és egyetemi évek után előbb Vásárosnaményba, az ottani kórházba kerültem és onnan jöttem Püspökladányba. Megszeregetem az itteni embereket. Jól megvagyunk. Ami itt nagy előny, hogy nincsenek nagy távolságok. Időben sokat nyerek. Pár perc az otthonunk. A rendelőintézetben

— Pedagóguskölcsönrel vettünk lakást, így tizenöt esztendőig biztos ide kötődünk. Feleségem is itt dolgozik, orosz—német szakos. Az iskolában zajlik az életem. Az én szakem olyan, hogy mindent itt kell előké-

Dr. Szerdi János: Egy jól felszerelt szakmai könyvtár azért hiányzik

szíteni. A szertárt nem lehet hazavinni. Ehhez kapcsolódik a tudományos munkám is. Egy, az iskolánkban végzett oktatási kísérletről doktoráltam, a mechanika egy új felépítési oktatásának a tapasztalataiból. Az itteni életnek vannak előnyei és persze hátrányai is. Előnye az, hogy az ember ilyen helyen kicsit távol áll a különféle szakmai villongásoktól. Ugyanakkor viszont hátrány, hogy egy jól felszerelt szakmai könyvtár... az bizony sokszor hiányzik. (Ez az iskolai könyvtár más célokból létesült.) Hiányzik sok szempontból a város kulturális élete is...

Igen, ami kimondva vagy csak sejtve a vidéki értelmiségiek szavaiból kiérzik, az a kis helyekre „leugró” városi művészek „hakni előadásai” elleni berzenkedés. Akkor inkább már az otthoni munka! Pihenésképpen is.

Székely Károly, a November 7. Termelőszövetkezet termelési főmérnöke agrár-értelmiségi lévén itt van igazán otthon, közel a mezőgazdasághoz. Az őszi mezőgazdasági munkák befejeztével tervrajzok felé hajlva, a meliorációs munkák megbeszélése közben találjuk. A tilalmasi terület dréncsovezéséről folyt a szó, amikor pár percre félrehívtuk.

Jól érzem itt magam. Teljesen lekölt a munkám is. Tavasztól őszig itt nemigen van idő másra. De amennyire tudok, részt veszek a község közéletében. Tagja vagyok a községi pártbizottságnak is. Ismerem településünk minden gondját-baját. Alföldi gyerek vagyok, hajdúszoboszlói, bár a Gödöllői Agrártudományi Egyetem után egy ideig Borsod megyében dolgoztam, de csak visszatértem erre a tájra...

Egy jelentés számai sok mindent elmondanak. Az elmúlt tíz év alatt felépült 346 óvodai hely, 23 tanterem, három tornaterem. A bővített, korszerűsített egészségügyi hálózat, a bővülő művelődési, kulturálódási lehetőségek, s nem utolsósorban a 12 orvosi lakás, a termelőszövetkezeti értelmiségnek biztosított lakások, az OTP-lakásvásárláshoz nyújtott kezdemények egyaránt közrejátszhattak abban, hogy a ma 16 400 lakosú nagyközség elmúlt évtizedbeli fejlődése az értelmiségieknek a község társadalmi és gazdasági fejlődésével arányosan történő sokasodását eredményezték.

A számok, tények mögött azonban, amelyek a nagyközségi pártbizottság jelentésében szerepelnek, emberi sorsok, életutak, szándékok, célok húzódnak meg. Az utóbbi hét esztendő „értelmiségi növekménye” is nyilván letelepedések és elvándorlások eredménye. Voltak, akik elmentek, s vannak, akik letelepedtek Püspökladányban, ezek egy része megszerette ezt a tájat, az itteni körülményeket, az itt élő embert, s talán végleg itt ültött tanyát.

Képek és szöveg: Hornyák András

Dr. Rákosi Endre: Megvan a komfortérzetem

pedig megvan minden műszer, berendezés, ami valójában szükséges lehet. Azt mondhatom, megvan a komfortérzetem. Egyébként azt hiszem, ez olyan dolog, hogy az nem érzi jól magát itt és bárhol, aki nem akarja. Aki arra áll rá, hogy „nem érzi jól” magát, az úgy is fog járni. Ami a kapcsolatokat illeti, azt hiszem, az egyetemi, a diákegyetemi kapcsolatok a meghatározóak. Elég sok itteni értelmiségit ismerek, de túl sok kapcsolatunk azért nincs. Az ember életét eléggé kitölti itt a munka.

Aztán mintegy bizonyítékként készségesen veszi a telefont, hogy a gimnáziumba átszólva segítsen megkeresni következő beszélgetőpartnerünket, a matematika—fizika szakos dr. Szerdi Jánost, aki ebéd előtt egy percre még bejött a könyvtárba, hogy utánanézzon valaminek. Ő sem itt kezdte a pályafutását. Ezt megelőzően négy esztendőig a tiszaföldvári gimnáziumban tanított. Hogy Püspökladány végleges-e? Ki tudja azt megmondani. A jövőt senki nem látja még előre.

IKLÓDY JÁNOS: TÉLI TÁJ

„Ma arra ébredtem, hogy eljött az ünnep”

Karácsonyok a szociális otthonban

Néhány nappal karácsony előtt még ősz volt a debreceni Nagyerdőben. Csendesen szemerkélt az eső és melegnek bizonyult a télükabát.

A Pallagi úti szociális otthonban azonban nem hiányzott a fehér hótakaró illúziója az ünnepi hangulat teljességéhez, 464 idős ember készülődött a karácsonyra. Néhányuk szívében bizonyára nem kis szorongással: vajon eljönnek-e a hozzátartozók, hazaviszik-e őket — már akit lehet — az ünnepekre. A nővérek talán még náluk is nagyobb izgalommal várják az ünnepet, szeretnék azoknak, akik itt maradtak, meglepetéssel, szeretettel emlékeztetést tenni a gyertyagyújtást.

Milyen a karácsony — a szeretet, a béke és főként a család ünnepe — a szociális otthonban?

Cseke Ferenc, az intézmény igazgatója elmondta, hogy a lakók többsége itt marad. Talán már nincs is hová menniük. Akinek van hozzátartozója — ha évközben el is feledkezik a látogatásról —, ilyen nagy eseménykor, mint a karácsony, eljön és együtt ünnepel az idős emberrel. Óriási a jövés-menés karácsony délutánján. Soha ennyire nem fordulnak meg itt. Jönnek a szociális brigádok, a kisiskolások és a nagyobb diákok, akik rendszeresen segítik, patronálják az itt élőket.

Külön brigád teszi ünnepivé a nagybéd- lőt, a társalgót. „Családi hagyomány”, hogy az idősök maguk díszítik fel a fát, s természetesen ajándékok is kap mindenki. Gyertyagyújtáskor nemcsak az inspekciós nővérek vannak jelen, hanem az intézmény valamennyi dolgozója itt ünnepel előbb, csak aztán tér haza a családjához. Az itt dolgo-

zónak természetes, hogy örömet oszt — hétköznap és ünnepen egyaránt.

A fekvő betegeknek asztali karácsonyfát készítenek, mivel ők nem tudnak lejönni a többiekkel a társalgóba.

A társadalmi segítség már a karácsony előtti hetekben megérkezett. Az intézménynek 23 szociális brigáddal van kapcsolata, s a brigádok már elhozták, amit az itt élő idős embereknek szántak: ruhaneműt, lemezjátszót, tévét. A börgyári szociális brigádja húszezer forintot ajánlott fel a kommunista szombat bevételéből. A TITASZ szociális brigádja pedig kirándulni vitte el a szociális otthon lakóit a karácsony előtti napokban.

Néhány idős ember vár minket a társalgóban, hogy az itteni karácsonyról, az emlékekről beszéljünk.

— Úgy várom már a karácsonyt, hogy ma reggel arra ébredtem, eljött az ünnep — mosolyog szegénylősen Jenei Lászlóné, aki Hajdúböszörményből került a szociális otthonba.

— Még aki kint van, azt is ide hívjuk, olyan jó itt a karácsony — kacint rá hamiskásan Szilágyi Jenő, aki feleségével együtt egy esztendeje él itt. Jenő bácsi 88 éves. Régi veterán, 1917-ben, szinte gyerekfejjel kapcsolódott be a munkásmozgalomba. Két háborús karácsonyt ért meg, mindkettőt az otthonától távol.

— Ma is érzem annak a kalácsnak az ízét, amit akkor sütöttünk magunknak. Olyan jót talán soha nem ettem. Pedig nem volt könnyű előteremteni a hozzávalót — meséli.

Endrődi Sándor viszont azt mondja, a háború alatt azt sem tudták, hogy karácsony van. Úgy jött el az új esztendő is, hogy el sem búcsúztatták az övet.

— Így aztán nekem nem sok boldog karácsonyom volt, legfeljebb gyerekkoromban, bár a szüleim nem voltak tehetősek. Mióta itt vagyok — kilenc éve — megint tudok örülni a karácsonynak.

— Mert szép és emlékeztet — bólint rá Fülöp Emilné —, s ezt a vezetőségnek, a patronálóknak köszönhetjük. Nemcsak a fenyőfa, rogyásig díszítve, hanem szép a kis műsor is. A nővérek figyelmessége, áldozatkészsége felejtethetlenné teszi a karácsonyestét. Folytatni nem tudja, mert előjönnek a könnyek. Az örömtől sír, mert úgy érzi, rébbe jutott.

Engi Sándorné is emlékezik: — 14 éve élek itt békecségen. Ugyanígy készülünk a karácsonyra is. A nővérektől eddességet, narancsot kapunk, tavaly kispárnát, máskor szalvétát, zsebkendőket.

Hasonlókat mond Mutai Jolán, Dobi Károlyné, Madár Istvánné is. Évek óta idebent töltik a karácsonyt, ami mindig emlékeztet. Bohács Ferencné sebbe még friss, csak ebben az esztendőben jött be a szociális otthonba. Őt gyereke, húsz unokája, huszonegy dédunokája van. Nem egyedi ez a sors, csak hogy a többiek már nem panaszkodnak: ez a hely az otthonuk lett, itt élő társaik pedig a családot pótolják.

Ebben a nagy családban persze más az ünnep is. Az idén a nővérek először azokat köszöntik majd, akik ebben az évben lettek 90 évesek. Aztán itt is meggyújtják a gyertyákat, fénylenek a csillagszórók, és eljön a csoda: a béke és az öröm.

D. Karádi Katalin

STETTNER BÉLA RAJZA

Szűcs Imre vendégkönyvébe

Zuhogott az eső Kabán, de el nem moshatta Szűcs Imre kiállítását — még képtelenem szólna sem. A fazekas népi iparművész edényei körül nem tolongott ugyan lelkes, szakmai közönség, de volt mit látni! Ezért is éreztem úgy, megtszelletésben volt részem, hogy ezzel a zömök lényű, sűrű szemöldökű, fekete emberrel megismerkedhettem a múlt héten.

Kevés szavú. Azt azért mégsem állítanám, hogy mesterségét nem tartja nagyra. Mesterségét? Barátjával, s barátommal, Fazekas Lajossal (ő a népművészet mestere) éppen azon tanakodtunk, lehet-e népi és iparos művész (egyszerre mind a kettő) bárki is? Fazekas Lajos még otthon, Nádudvaron a műhelyében egy hihetetlenül lapos óriási tállal érzékeltette (színeről és fonákjáról) a fogalmat. Sokat kínlódott ezzel a tállal, míg elnyerte a megrendelő által áhított végső formát, a laposság tökélyét. A tálnak olyannyira nem volt (nincs) magassága, hogy már nem bízott benne, attól félt, összeesik.

— Miért szép ez így, avagy miért jobb ez így? — Könyvnyúzóval kitalálhattam volna a választ.

— Mert a falra simul. A használati praktikuság ilyenformán alakul át. Diktátora a lakáskultúra. A népi fazekas mester (a klasszis) előbb-utóbb tehát iparművészé válik. Ma még csak az áthajlás jegyei tűnnek fel az avatott értők előtt.

— Nyilván azért nagyon széles az alja, mert a kemencébe így könnyebb volt betolni, közben nem borult fel.

De el ne felejtjük! Szűcs Imre tiszafüredi mester és Füred mint fazekasközpont (a századfordulói az volt) díszedényeiről is híres. A díszítő formagazdagságról úgyszólván. Elég csak a Miszka kancsó kedves figurájára nézni, vagy a butellákra, a rozettásokra, a tállakon megjelenő szürrealis kunkakasra. Hosszú pávás tünemény a fehér, a vörös, az okker színeiben.

Fazekas Lajos jó szemmel vette észre: „a pompakedvelő matyók” kívánságlenyo-

matái és díszítmények. Füred ugyanis az Alföld és a Felvidék átjáró városa. Piaca tarka találkozóhely, a fazekasportékák (ha nem is szerette az országban) a negyven—ötven kilométerre levő falvakba így kerülhettek el.

Szűcs Imre a tiszafüredi cserépedények sülusának gazdagságát innen származtatja. Vagyis onnan, hogy a jó piac élénksége által fazekasdinastiák sora adhatott hozzá valamint a gazdasághoz. A formakincs az egészen finom, aprólékos kivitelezés művészetéig jut el. Ezt ő is pompáztatja, virágoztatja: Kántor Sándornak, az országban egyetlen Kossuth-díjas tiszafüredi fazekasnak a tanítványára, nála tanult. Szűcs Imre tud koronázni, díszíteni, égetni. Fazekas Lajos erre ezért „vesz-teget szót”, mert ez a művészet „a nagyzsem keretén belül három-négy kiváló mester összehangolt munkájából alakul ki.”

Végezetül mit is lehetne Szűcs Imre vendégkönyvébe írni, Kabán, a művelődés házában.

Legyen hagyományhű, de legyen mai, azzal, hogy iparművész. A kettő nem összeegyeztethető!

Legyen mai, azzal, hogy iparművész. A kettő nem összeegyeztethető!

Szalai Csaba

OTL

Roman divato

A falusi romantikus sájak vagyunk tanfodor, csipke, bő s már az elmúlt nyáron feltűnt. A zékeket is díszíthet zéssel, fodrorral. A nellszoknya erősen hat a csipkés alsó falusi legények rudivatbemutatók do suta, rövid kis kabósszeállítás.

A nosztalgikus, rlesz a jövő nyár a divattervezőket a déki leányok, legéöltözékei ihlették, egyaránt. Kedveltek anyagok, a konyhatyós, csikos, apró amelyeket együtt isból előtérbe kerül anyagok, mindennek a selyem.

Képeinken a M 1983-as tavaszi—nmodelljeit mutatjuk

Ismét egy kiállítá re összeszedték a tárgyakat, amelyek meketek körülvessz a 6—14 évesek ker ra a Fényes Adolf rendezett bemutató Gyantom, hogy Adolf Terem — a nok „Jeány-kiállító iparművészeti mindig jó értelemb katív célzatúak. A tárgyak eddig inkább prototípusok voltak áruk vagy csak egy telezésben készült, vészeti termékek.

A bemutatókra szétküldték a gyáraknak és szöve nek, a potenciális nak. S közben meg ide a látogatók, ak a vendégkönyvet a jegyzésekkkel, legto zel: „Mért állítják nem kapható?” „Hó tó?” „Mikor találk le az üzletben?”

Nos, a kiállítás tevékenysége lassú Több biztató jele

Például az isme di cipők. Amelye már a tinédzserek rencesebb felnőtte nak. Az itt kiállí hetnek olykor hi de nem azért, me nek, hanem me tárgyak, hamar el őket.

Másik biztató kolások jelentkez

ADD ÖSS

A körökben talá mokát írjátok be ábra üres négyzet hogy a számjegye mind a három 30—30 legyen!

17	1
15	12
3	2
30	30

08 08 08
3 2 1
10 11 14
11 16 19

CENTRUMHÉTFŐ

(december 27-én)

MÁKARALÓ
KENYÉRSZELETELŐ
CSILLÁROK

20%

Minden kedves megrendelőjének
kellems ünnepeket és
boldog új évet kíván

A
DEBRECENI
FINOMMECHANIKAI
VÁLLALAT

Építész üzemmérnököt
osztályvezetői munkakör
betöltésére,
valamint
gyakorlattal rendelkező
anyagbeszerzőt

keresünk

JELENTKEZÉSEKET

„Új év” jellegre
a kiadóba kerüljük.

1983. január 1-től

a

GELKA

az eddigi szolgáltatási tevékenységét

DEBRECEN, SÉGNER TÉR 1.

(Kisállomás mellett)

DEBRECEN, VÁGÓHID U. 12/C.

alatt végzi.

Hibabejelentéseket a fenti címeken,

vagy a

12-133

12-793

telefonszámon

várjuk tisztelt ügyfeleinket.

Nyitva tartásunk és ügyeleti szolgáltatunk
változatlan.

APRÓHIRDETÉSEK

Kétszobás családi ház
eladó. „Belvárosban”
jellegre a kiadóba.

Szép bútorok vétele és
eladása. Szekrényso-
ros és egyéb bútorok.
Hagyatékot is veszek.
Szabadság útja 12. Ár-
pád térenél.

Redőnykező a hideg
ellen! Műanyag redőnyök
tokos és tok nélküli ab-
lakokra, 10 százalékos
árengedménnyel, vidék-
re is. Előjegyzés az egész
évre, Vajda Péter, 4030
Debrecen, Hegyi M. ut-
ca 5. Telefon: 20-738.

ALBÉRLET
Üres szoba-konyha al-
bérlésre kiadó. Gerelyi u.
15.

Másfél szobás, főber-
től nélküli bútorozott la-
kás. Hérelnek hosszabb
időre a Görgey u. kör-
nyékén. (Üjker) Választ
„Január egy 220 052”
jellegre a Hirdetőbe ké-
reljük.

1-2 nap alatt közörü-
lök kész, ollót, daráló-
kést, kocsolyát. Mester u.
39. Sarokműhely.

ÁLLÁS
Műszaki rajzolat val-
lalok. „Határidőre” jel-
legre a kiadóba.

EGYÉB
Eladó fűtészeti ber-
teket és fűtőszobák-beren-
dezést. Telegy u. 33.

BERENCI darabos szék
10 mázsa, tűzifa 300 kg.
szállítás miatt eladó.
Batthyány u. 8.

JÁRMÓ
Skoda 120 85-ig víz-
gázátva eladó. Nagybo-
tos u. 12.

HÉVIZ gázbojler, fű-
tőkád, tusoló, W. C.,
kálygák eladó. Batthyány
u. 8.

ELADÓ 1 db 50-es
MTZ. Berettyóújfalun.
Gagarin u. 16.

IFA után való billenő
pótkocsit vennék. „Sil-
ver” jellegre a kiadó-
ba.

Most fűrészes Norton
kutat, téli kedvezmény-
nyel, garanciával! Új,
Csongrád megyében már
széles körben alkalmaz-
zott műszaki megoldással
vállal fűrészt Hattyú László
kútfőre. Csorvás,
Kossuth u. 25/A.

Reluxa- és redőnyke-
zést (fémblől, fából,
műanyagból), színavál-
tással, garanciával val-
lalok. Telefon: 20-193.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Lengéscsilapítók javí-
tása garanciával. Borz
u. 20. sz. alatt, telefon:
22-791.

Naposhegy F-1-es
előjegyzhető. Halastó u.
10/B. Kovácsé.

Eladó 1200-as Lada,
PK-s, Debrecen, Dózsa
György út 7. IX. em.
36.

Gyűjteménybe régi
könyveket keresek meg-
vételre. Szabó István
1172 Budapest, XXIII.
u. 8.

Használt villanybojler,
elektromos fűtőtestek,
olajkályhák keresek.
„Üzemképes” jellegre a
kiadóba.

Eladó egy Barkas kis
tehergépkocsi. Halastó
útján Debrecen, Sólóyom u.
33.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Kavics u. 19. sz.
négyosztásos családi ház
műhellyel eladó. Két esz-
lád részére is kialakítha-
tó. Erdekoldni 16 óra
után, mindennap. Iványi
József.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Mindenféle szép bútor
vétele és eladása. Arany
János u. 13. Telefon:
20-019.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó Debrecen,
Luther u. 20 szám alatt
levő családi ház, nagy
telemek. Lakást beszé-
lünk. Erdekoldni
szombaton és vasárnap
10-16 óráig a helyszí-
nen.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Eladó egy érvényes
forgalmi engedéllyel ren-
delkező, jó állapotban
levő IKARUS 255 ti-
pusú autóbusz. Cím:
Hajdúudvar, ESZKVI.
Telefon: 117. Telex:
72 560.

Ajándéknak is hasznos A MŰANYAG FÜGGÖNYGARNITÚRA

Kapható Budapesten
az AMFORA-szaküzletben és
az AMFORA-szágerboltban,
továbbá
Debrecenben
és Szolnokon
a Műanyagruházban

nincs ismeretlen táj...

Megjelent
az IBUSZ új külföldi utazásainak
programfüzete!
Körutazások,
városlátogatások,
hegyvidéki és tengerparti üdülések,
hétvégi ajánlatok,
hajóutak,
autós túrák,
szakmai programok,
kirándulások
közel 300-féle útvonalon
Kérje az IBUSZ irodákban.

GYÁSZHÍREK

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy
LEMBER ISTVÁN
82 éves korában rövid szenvedés
után elhunyt. Szeretett halottunk
temetése 1982. december 27-én, hétfőn
délután 3 órakor lesz a Köztemető 1. számú
ravatalozó terméből egyházi szertartás szerint.
Lakás: Debrecen, Bihari u. 5.
A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy
ÓZV. PAPP ILESENE
Szabó Róza
1982. december 21-én, 88 éves korában
elhunyt. Szeretett halottunk temetése
1982. december 28-án, kedden délelőtt
11 órakor lesz a Köztemető 1. számú
ravatalozó terméből egyházi szertartás
szerint. Lakás: Tinódi u. 18.
A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy
SÜTŐ JÁNOS
a Dohánygyár dolgozója 47 éves korában
tragikus hirtelenséggel elhunyt. Szeretett
halottunk temetése 1982

Kellenek-e a sportsikerek?

Sokan már sportéletünk válságáról beszélnek. Arról, hogy lassan már egyetlen aranyérmes sem szerzünk a nagy világversenyeken, arról, hogy hagyományos sportágainkban is sorra érnek bennünket kudarcok.

1982-ben a magyar sportolók a világbajnokságokon kilenc aranyérmes, tizenhét ezüstöt és tizenkilenc bronzot szereztek. Az Európa-bajnoki mérleg: kilenc arany, tizennyolc ezüst, tizenhét bronz.

A számok egyértelműen bizonyítják: azért olyan nagy baj még nincsen. Azt sem mondhatjuk, hogy kevésbé népszerű sportágokban nyertük első helyeinket. Igaz, világbajnoki aranyérmek között akad négy olyan, melyet nem olimpiai sportágban szerezünk (Csányi Béla tekező, a Csányi, Mészáros tekezők, Szegedi Sándor repülő-modellező és repülő-modellező csapatunk). A további öt aranyérmes viszont olimpiai sportágban született: Balogh Pálma sportlövő, Pap Jenő vívó, Wichmann Tamás kenus, a Hajdú-Szász kenupáros, valamint a kardcsapat. Sorolhatnánk még világbajnoki ezüstérmeket, Európa-bajnoki aranyérmeket. Az mindenesetre tény, hogy sportolónk nem zártak rossz évet 1982-ben.

Persze akik hozzászóltak a helsinki olimpiai aranyérmeshez, akik mindig arra emlékeznek; akik mindig ahhoz viszonyítanak — azok fanyalognak. Hozzászóltunk ahhoz is, hogy egy bronz-vagy egy ezüstérmes megnyerésekor csak legyintünk, és a „balsiker” okait kezdjük elemezni.

Nem vitás, a történelem is mindig az elsők irták be nevüket. Az is igaz, hogy a harmadik és a második hely között nincs lépcsőfoknyi különbség, de az első egy emelettel magasabban áll a dobogón.

Vajon természetes-e, hogy a tízmilliók kis ország annyi bábura vágyjon?

„Hagyományok” — emelik fel mutatóujjukat sokan. A kérdés: megéri-e? — Akár — napjainkban ezzel szokás kezdeni — gazdaságilag.

Emberek százezrei élnek ma Magyarországon úgy, hogy legnagyobb szórakozásuk a sportmérkőzések látogatása, nézése a televízióban. Két ember is talán legegyszerűbben úgy tud „kommunikálni”, ha azokra az „átkozott” sportolókra terelődik a szó.

Egy kínai férfitől kérdezték, mit tud Magyarországról. Három szót említett: Klampár, Jónyer, Gergely. Egy angol srác Nyilas és Törtőcsik nevét próbálta kimondani.

Hát persze, sportolónknak a felkészítést jobban kellene éreznünk. De egy szó mint száz, az élsportról lemondanunk lehetetlen. Még akkor is, ha az élsportot vállalunk sem könnyű.

De vállaljuk-e a mindenáron-aranyérmeket? A dopping-szerek bevetését? A sportszerűtlen eszközöket? A kis csalásokat? A képmutatásokat az anyagi kérdésekben? És azt, hogy „hiszen másutt is így csinálják”...

Megéri-e? Tisztátalan eszközökkel semmiképpen sem. Magyarozzon bárki bármit, a sport bemoskolásává csak pillanatnyi sikerek érhetők el. Csak pillanatnyi olimpiai pontok, csak pillanatnyi dicsőség.

Sportra, élsportra e tízmilliók kis országnak nagy szüksége van. Sikerekre, önbizalomra, önmagunk becsülésére. Olyan nagyszerű eredményekre, mint amilyeneket éppen az év legjobbjainak választott sportemberek mondhatnak maguknak. E tiszta eszközökkel, a fair play szellemében kivívott győzelmekre igenis büszkéek lehetünk.

S persze nemcsak az aranyérmekre, de az olyan férfias küzdelemben kivívott „csak ezüstökre” is, mint amelyet a sokáig verhetetlennek hitt vízipólócsapatunk szerzett, vagy szerezték az éveken át a világ legjobbjának tartott ottuszóink. De említhetnénk női kézilabdacsapatunkat is. Néhány hete a Budapesti Sportcsarnokban felemelő érzés volt látni a boldogságtól tomboló szurkolókat, különösen azért, mert éppen egy „csak második helynek” örültek.

Dombrovsky Ádám

AZ ÉV LEGJOBBJAI

A magyar sportújságírók 1958-tól minden évben megválasztják az év legjobb sportolóját. Az elmúlt 19 esztendőben a nők, a férfiak és a csapatok versenyében egyaránt új győztest avattak. Az idén „csak” a női és a férfi legjobb új név a listán. A kardválogatott megvédte tavalyi sikerét.

A nőknél 1982 legjobbjának bizonyult Balogh Pálma, a 17. név a győztesek listáján. Először juttatta a sportlovókat a büszke címhez.

Pap Jenő

Bravúros győzelmeket, váratlan sikereket már sokszor feljegyeztek a sportvilágban, az viszont a legtrikábban történt meg, hogy súlyos sérülés után kerüljön egy versenyző a csúcsra. Ezért kellett óriási szenzációt, amikor július 21-én a római világbajnokságon Pap Jenő megnyerte a párbajtőr egyéni versenyt és ezzel öregbítette a fegyvernem magyar hagyományait.

— A verseny előtt alig egy hónappal bokaszalag-szakadást szenvedtem, ezért két hétig gipszben volt a lábam. Csak közvetlenül az elutazást megelőző napokban kaptam engedélyt a pástra lépésre. Ugyan előzmények után nem sok reményem volt, de amint elkezdődtek az egyéni küzdelmek, mind jobban belelendültem, és aztán már az önbizalommal sem volt hiány.

Pap valóban nagyszerű napot fogott ki. Sorra fektette kétvállra a rangosabbnál rangosabb versenyeket, és a döntőben a francia Riboud elleni asszóban a BVSC sportolója kitűnő taktikusnak bizonyult.

— Éppen az emlékezetes sérülésem miatt vigyáztam a mozgásomra, ezért igyekeztem közelkerülni a franciához, és úgy érni el a találatokat. Sikerült. Így lettem világbajnok.

A római győzelem után Papnak — egyelőre — nem sikerült a folytatás. Sem a mölgyei Európa-bajnokságon, sem a budapesti Tokaj Expressz Világkupa-viadalon nem tudott a legjobbak közé kerülni. De ez nem kedvetlenítette el.

Balogh Pálma

Az MHSZ KLK sportlövője méltán vitta ki az első helyet. Caracasi világbajnoki győzelme magas szintű teljesítmény volt, senki sem gondolt arra, hogy a női standpistololyók erős mezőnyében éppen ő viszi el a pálmát.

— Nagy megtiszteltetés számomra, hogy ennyien választottak meg, és sok nálam idősebb sportolótól tudom, ez kiteljesítést is jelent — mondta a világbajnok. — Az 1982-es erőpróbaóra igen szorgalmasan készültem, így elsősorban az volt a célom, hogy kijussak a római EB-re. Amikor júliusban Bydgoszczban 593 körrel új országos csúcsot állítottam fel, már elérhető közelségbe került az olasz főváros. Ott viszont éppen hullámvölgybe kerültem. Az 579 kör csak a 10. helyezést elégelt. Szerencsére a VB előtt Belgrádban olyan jól ment a számomra idegen légisztólövés, hogy aztán már elkezdtem biza-

1982 legjobb női sportolója: Balogh Pálma sportlövő, 207 pont.
2. Főrián Éva sportlövő, 140.
3. Sterk Katalin atléta, 132.
Több szavazatot kapott még: Stefanek Gertrúd vívó, Rakusz Éva kajakozó, Ivánka Mária és Verőczki Zsuzsa sakkozó, Temesvári Andrea teniszező, valamint Szabo Karolin atléta.
1982 legjobb férfi sportolója: Pap Jenő vívó, 229 pont.
2. Csányi Béla tekező, 131.
3. Sarusi Kiss János kenus, 120.
Több szavazatot kapott még: Vadász László birkózó, Wladár Sándor úszó, Portisch Lajos sakkozó, Kolczonay Ernő vívó, Wichman Tamás kenus, Jónyer István asztaliteniszező, Guzőghy György tornász.
1982 legjobb csapata: kardvívó-válogatott, 192 pont.
2. Női kézilabda-válogatott, 179.
3. Ottusa-válogatott, 81.
Több szavazatot kapott még a női és férfi asztaliteniszező-válogatott, a férfi tekeválogatott, a vízilabda-válogatott és a futó-válogatott.

kozni, ismét jobb leszlek standardpistololyban.

— És hogy történt Caracásban?

— Természetesen álomban sem mertem gondolni arra, hogy aranyérmes lehetek. És most utólag megvallva — bár nehegy az, hogy szerénytelen vagyok — azt hiszem, még jobban is lehettem volna. Az 590 körös teljesítményemre sajnos nyolcas is beleszűzött.

Közismert, hogy a lövészet talán az első számú idegsport. Sokak szerint ezért fordulnak elő hullámzások, mert egy egészen kis kihagyás eleget ér ahhoz, hogy elszálljanak a remények, az esélyes-nél vesztes legyen.

A kardcsapat

Evtizedeken át az olimpiákon és a vívó-világbajnokságokon így kezdődött a magyar esélylátogatás: A kard egyéni és csapat, az két első hely... Aztán változtak az idők, új vetélytársak léptek színre, elsősorban a szovjet pengelorgatók tépázták meg a magyarok babérait. Egy-két éve viszont ismét kitűnő csapat veszi fel a versenyt az ellenfelekkel, és a kard újból „magyar szám” lesz. Így volt a római világbajnokságon is, ahol a magyar ötös előbb az elődöntőben a nagy rivális Szovjetuniót győzte le 9:6-ra, majd a döntőben az olaszokat 9:5-re.

— Ez a döntő sokáig emlékeztet maradt, hiszen fordulatokban gazdag volt, és a hazai környezet előnyeit élvező olaszok nagy esélyesként léptek pástra — vélekedik a nyári vívó „csúcstalálkozó-ról” Gedővári Imre. — Már 5:0-ra elűztünk, de aztán feljöttek az olaszok, 6:5-re alakult az állás, szerencsére volt erőtartálékunk.

A 6:5 után az újonc Bujdosó Meglő ellen elért 5:4-es nagyszerű győzelemmel adott további önbizalmat a csapatnak, majd Gedővári és az olaszok egykori világbajnoka, Maffei következett. A magyar vívó 3:4-ről nyert 5:4-re, és végül az i betűre a pontot Nébald György a Dalla Barba elleni 5:2-es eredménnyel tette fel.

A vívás történetében az 50. kardcsapat, bajnoki VB-aranyérmes a következők harcoltak ki: Bujdosó Imre, a BSE 23 éves sportolója, aki Rómában mutatkozott be a világbajnokságon. Ajánló levélként az 1979-es ifjúsági VB-győzelmet hozta magával. Gerevich Pál, a Vasas 34 esztendő kardozója, aki 1977-ben egyéni világbajnok volt, csapatban negyedszer lett aranyérmes. Gedővári Imre, az Újpesti Dózsa 31 esztendő bajnokja a tavalyi VB-n második idén harmadik volt az egyéni, és 1981-ben Európa-bajnok, többször Világ Kupa-győztes. Nagyházi Zoltán ugyancsak az újpéstei sportolója, 33 esztendő, igazi csapatgárda, az utolsó lehetőleg képes küzdeni. Harmadszor vehette át a csapataranyat. Nébald György 1976-ban volt ifjúsági világbajnok. A Honvéd 26 éves sportolója 5 év óta állandóan tagja a válogatottnak, a nemzetközi mezőny egyik elismert vívója.

Elfelejtett arcok Pályán született szerelem

Amikor a héten felkerestem Baloghát kilencedik emeleti 2 plusz 2 fül szobás lakásukban, az idősebb Balogh épp a tv-n mérgelődött.

— Két újságban is megnéztem, mindkettő azt írta, hogy délután jégkorongmérkőzést közvetít az első program. S most tessék, se az 1-es csatornán, se a 2-esen nincs jégjoki.

— A feleség se maradt szótlán. — Tudja, a férjem még ma is elhal a sportért. Szinte nincs olyan sportműsor, amelyet kihagyna. De hát aki a sport büvöletében élte le életének talán a felét, annál, azt hiszem, ez érthető.

Baloghék. Így nem mond sokat a név. Azonban, ha elárulom, hogy Balogh Gyulánál és feleségénél, Balogné Hajdú Katalinnál vendégeskedtem, akkor az idősebbek tudhatják, hogy sportoló házaspárhoz toppantam be.

— Melyik sportágnak voltak a szerelmesei?

— Előbb atléta voltam — kezdi Balogh Gyula. — Az összes rövid távon próbálkoztam, sőt időnként a távolugrással is. Azonban legjobb eredményemet a 100 méteres síkfutásban értem el. Nem voltam kimagasló tehetség, de amellett, hogy a Tanítóképző Főiskolán helytálltam, bekerültem az ország legjobb 10 vágatózója közé 1947-ben, majd 1948-ban is. Akkoriban 11.1 másodpercet futottam a legrövidebb sprinttávon. Aztán átpártoltam a nagypályás kézilabdásokhoz, de úgy, hogy közben kosárlabdáztam is.

— En három osztálytársammal tornáznai szerettem volna, de ott nem fogadtak — veszi át a szót

a feleség. — Kelemen Éva, aki már régebben kosarazott, megkérdezte, nem lenne-e kedvünk ezt a sportágot választani. Gondolkodás nélkül igent mondtunk. Nagyházi Sándor vezetésével hetente háromszor edztünk, de úgy, hogy az egyik nap, hétfőn labdát se láttunk. Ilyenkor az atlétikai pályán volt foglalkozás. Később én is elkezdtem kézilabdázni.

Mindketten a DVSC-ben sportoltunk, kivéve azt a két évet, amikor a fiatal lány a D. Építőknél kézilabdázott. A DVSC-sportolók akkoriban egy nagy családot alkottak. Másképp éltek, mint ma. Egyik héten közös kirándulást szerveztünk Sopronba, majd a következő héten vadlibát sütöttek. Félelmet a pályán élték le. Senkit sem kellett hívni, noszogatni, ment mindenki magától. Ők is a pályán ismerkedtek meg.

— Volt három fiú, három osztálytárs — emlékezik vissza Hajdú Katalin. — Sári Lajos, Juhász László és Balogh Gyula rendszeresen hármasban kísérgettek haza, majd egyszer csak két fiú elmaradt, s Gyulával maradtunk kettesben.

Hat évig voltak gyűrűs jegyesek, de az esküvőt csak 1958. december 24-én tartották meg. Akkor ez szép karácsonyi meglepetésről az másik karácsonyi meglepetésről az egyik esküvő előtt egy szobába lakáshoz juttatták az 1955-ös női kézilabdabajnok-csapat tagját, Hajdú Katalint.

— Balogh Eta, Arany Éva, Oláh Sári, Gecsei Juci... Ugye ismerős a névsor? Ennek a csapatnak voltam a tagja én is, s 1955-ben, az

akkori Vasutas egyesület, a D. Törökös színeiben nyertünk országos bajnokságot.

— Melyikük vitte többre? — A magyar válogatottságig csak Kati jutott el. Ha jól emlékszem, egyszer éppen a debreceniek ellen, másodszer pedig egy német csapat ellen játszott — mondja most a férj. — Egyszer úgy volt, hogy én is válogatott leszek, igaz csak vasutasválogatott szinten. Már elkészült az útlevelem is, de az utolsó pillanatban elmaradt a bécsi út.

— Mikor fejezték be pályafutásukat?

— Amikor 1959-ben Guszi fiammal már ötödik hónapos terhes voltam, akkor egy időre abbahagytam, de véglegesen csak öt évvel később, Kati leányom születése után búcsúztam el a kézilabdázástól. Két évvel tovább játszottam, mint „papa” (ő már 1962-ben befejezte aktív sportpályafutását).

— Nem okozott vitákat, hogy nem egyszerre hagyták abba?

Katalin asszony cinkosnak urára néz, majd megkérdezi: — Elmondjam? — S már kezdi is: — Képzeld el, egyszer vagy egy fél évig Gyuszi volt a D. Vörös Meteor kézilabdásainak az edzője. Épp ellenünk játszottak. Allok a pályán, s hallom, hogy az „edző” egyre csak azt kiabálja „Kati, Kati, vigyázzatok!”.

Azonban nem ez volt a jellemző. Ha mindketten itthon játszottak, akkor a pálya széléről szurkoltak egymásnak, ha meg nem, akkor várták haza egymást, nem esett-e valami baja. Mégis az egyetlen súlyosnak mondható baleset Katalin a völgyéni szeme láttára történt.

— Miskolcon játszottunk, s az egyik védő véletlenül megütött. A keze olyan szerencsétlenül érte az arcomat, hogy egy fogam eltört, de nem esett ki.

Természetesen a sportolás mellett a napi 8 órát is ledolgozták. Balogh Gyula 1947-től a Járőrvivóban dolgozik. Segédmunkásként kezdte, most a művezető beosztásán tart. Mellette éveken át társadalmi munkában a DVSC titkára volt. 1964-ig felesége főfoglalkozásában végezte munkáját az egyesületnél, majd ezt követően átkerült a Megyei Testnevelési Sporthivatalba, ahol néhány éve a rendezvényiroda csoportvezetőjeként tevékenykedik. Így a mai napig sem szakadt el a sporttól. A férj csak nézőként vesz részt a sporteseményekben, pedig annak idején megszerezte az edzői és a játékvezetői képesítést is.

— Csalódtam az emberekben — magyarázza „hütlenségét” az egykor keménységéről híressé vált kézilabdás. — Na nem mindenki, hanem csak azokban, akik már

nem a sportért, hanem a sportból élnek. Nem vagyok én közéjük való.

Közben bejött a szobába a fiatalabbik Gyula, aki idén már 23 éves múlt. Apja büszkén újságolja róla, hogy a mezőgazdasági gépészetből ő is átpártolt a vasúthoz, s néhány hónapja ott gépkocsivezető.

— Nagypapám, édesapám is vasutas volt, én se törtem meg a hagyományt, örülök, hogy a fiam is ezt a pályát választja.

— A gyerekek követték-e a szülei példáját a sportolásban?

— Mindketten csak műkedvelő szinten — mondja Hajdú Katalin. — Gyuszi fiam egy időben úszott, majd tornázott, sőt lövészetben még megjei bajnok is lett. Látnom, aki gyors-és gépjáró, hétéves kora óta saját szórakozására rendszeresen úszik, de a versenysporttól sohasem vonzotta.

A két gyerek még nem röpönt ki a családi fészekből, mindketten egy-egy félszobát kaptak, s így a család nemcsak az ünnepeket, hanem a munkás hétköznapokat is együtt tölti. A középkorú házaspár ritkán mozdul ki otthonról. Az estéket többnyire otthon töltik, a férj tv-t néz, olvas, míg a feleség a másik fotelban csendesen kötöget.

— Van egy szűkebb baráti körünk — veszi át ismét a szót a család. — Egykori játéktársammal, Sári Lajossal, nevelő edzőnkkel, Nagy Jenővel most is tartjuk a kapcsolatot. Megemlékezünk egymás névnapjairól, s ha nem jövökbe semmi, akkor a szilvesztereket is együtt töltjük.

Most még azonban a korábbi ünnep, a karácsonyi büvöletben élnek. A papa a takarítást, fadiszitést, míg az asszony a bevásárlást, az ajándékok beszerzését és a főzést vállalta.

— Hasonlóan a magyar családok többségéhez, mi is szűk családi körben töltjük el az ünnep két napját — fejezte be beszélgetésünket Balogné.

Mészáros István

Szüneti diákcentrum

Debrecenben, az ifjúságpolitikai klubban (Kossuth u. 1.) december 27-től 30-ig, azaz négy napon át szüneti diákcentrum programjaival várják a fiatalokat. Délelőttönként 10 óra 30 perces kezdéssel rockmatinéknak lesznek, a Lux, az Osiris, a Lord, a Pro Nilus, az Android és a nyíregyházi Pókháló együttesek

fellépésével. Délutánonként 3. illetve 5 órától a fiatalokról szóló filmeket vetítenek az előadóteremben, s a következők lesznek láthatók egy-egy előadásban: Fényes szelek, Sodrásban, Kenguru, Ezek a fiatalok, Sipó macskakő, Szép lányok, ne sirjatok, Balagás és Cha-cha-cha.

KÖZLEMÉNYEK

A TITÁSZ V. értesíti a lakosságot, hogy öv. Főrizs Sándorné, Debrecen, Bellegelő 29. részére megépített kifestő-szűrtő hálózatot december 27-én felfűtést alá helyezte. A fenti időn túl a létesítmény érintése életveszélyes, tehát tilos. (x)

Az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola Debrecenben felvételi hirdet a következő — 1983 februárjában induló — továbbképzési tanfolyamokra:

- 1. Építőipari minőségvédelmi szaküzemmnörök.
2. Építőipari szervező szaküzemmnörök.
3. Építőipari — szervező.
4. Épületfelújítási, — fenntartási szaküzemmnörök.

A továbbképzésben műszaki felsőfokú, elsősorban építőipari oklevéllel és legalább 2 éves szakmai gyakorlatl rendelkezők vehetnek részt.

Épületfelújítási, — fenntartási szaküzemmnörök továbbképzésre felsőfokú magaspéitési, melyépítési, épületgépészeti végzettségük jelentkezhetnek.

Építőipari minőségvédelmi szaküzemmnörök továbbképzésre felsőfokú magaspéitési, melyépítési, egyéb felsőfokú szakirányúknak megfelelő képesítéssel rendelkezők jelentkezését várjuk. Az építőipari gazdasági szervező szaküzemmnörök továbbképzésre építőipari szakon magaspéitési, melyépítési, gépészeti szakon gépészeti felsőfokú végzettségük jelentkezhetnek.

Egy-egy továbbképzési tanfolyamra a jelentkezés csak korlátozott számban lehetséges. A továbbképzés 4 féléves, tandíj- és vizsekeletes.

Az oktatást 2 hetenként tartjuk (2 nap), egy alkalommal 14-16 óra.

Szállást biztosítani nem tudunk. A továbbképzések önköltségesek.

A jelentkezési lapokat postán vagy személyesen a főiskola földszint 5-ös szobájában lehet

beszerezni december 15-től. (Debrecen, Landler Jenő u. 2-4., telefon: 15-155/33.)
Jelentkezési határidő: 1983. január 20. (x)

Értesítjük a T. Utazóközönséget, hogy 1982. december 24-én — karácsony előestéjén — csak 17.00 óráig biztosítunk menetrend szerinti villamosközlekedést. 17.00 órától 20.00 óráig 30 perccel ritkább villamos a Petőfi téri végállomásunktól. A Hajdú expressz-teszt utasok elszállítása után a villamosközlekedést 1982. december 25-én 3.30 óráig szüneteltetjük. 1983. január 1-én — szilveszter éjszakáján — 1.00 órától 3.30 óráig — rendezetlennél 30 perccel ritkább villamos a Petőfi téri végállomásról. 3.30 órától pedig a villamosok menetrend szerint közlekednek. (x)

„Debreceni Konzervgyár Átvetté 24. sz., Debreceni Konzervgyár Átvetté 50. sz.” kislakú háromszobás átvevő bélyegzők elveszttek, használatuk 1982. december 17-től érvénytelen. (x)

A Debreceni Ügyvédi Kamara értesíti a lakosságot, hogy 1983. január hó 1. napjától kezdődően az ügyvédi munkaközösségek az állampolgárok tulajdonában álló ingatlanok adóvetésének és szerzésének közzétételével is foglalkoznak a 40/1982. MT és ennek végrehajtása tárgyában kiadott 22/1982. EVM sz. rendelet alapján. Részletesebb tájékoztatást a Debreceni 1. és 4. sz. UMK Petőfi tér 3., a 2. sz. UMK Széchenyi u. 5., a 3. sz. UMK Péterfia u. 46., a Hajdúközösségi UMK, a Berettyóújfalui UMK és a Pusztakladányi UMK-ban adnak. Debreceni Ügyvédi Kamara. (x)

Megalakult Debrecenben a Számítógépes Rendszerben dolgozó házasság- és albérletközvetítő C.M.K. Cím: 4002 Debrecen, Postafiók 136. Telefon: 12-860, vagy 22-423. (x)

NIVÓDÍJASOK ALKOTÁSA

Az Építészeti és Városfejlesztési Minisztérium díját kapták — ahogyan beszámoltunk róla — a debreceni újkerti lakótelep tervezői, építői, létrehozói. Képünkön az Újkert egy részlete látható.

(Fotó: Kőszeghy György)

Egyes orvosi körzetekben megváltozik a rendelési idő

- A Debrecen megyei városi Tanács Egészségügyi Intézményi Felnevelési Egységének Szolgálatát értesíti a lakosságot, hogy az alábbi felnevelési körzetek rendelési ideje 1983. január 1-től megváltozik.
47. számú körzet: dr. Veszey Tibor (János u. 14.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 13 óráig; kedd, csütörtök 14-től 19 óráig.
46. számú körzet: dr. Ary László (Szabadság útja 97.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 19 óráig; kedd, csütörtök 8-tól 13 óráig.
32. számú körzet: dr. Balogh Béla (Kishegyesi út 158.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 13 óráig; kedd, csütörtök 14-től 19 óráig.
31. számú körzet: dr. Szilágyi Olga (Kishegyesi út 158.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 19 óráig; kedd, csütörtök 8-tól 13 óráig.
11. számú körzet: dr. Szabó András (Földi utca 5.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 19 óráig; kedd, csütörtök 14-től 19 óráig.
12. számú körzet: dr. Kárpáti Róza (Földi utca 5.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 19 óráig; kedd, csütörtök 8-tól 13 óráig.
43. számú körzet: dr. Kovács Emese (Csapó utca 58.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 13 óráig; kedd, csütörtök 14-től 19 óráig.
42. számú körzet: dr. Muszbek Ildikó (Cegléd utca 6.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 19 óráig; kedd, csütörtök 8-tól 13 óráig.
33. számú körzet: dr. Csizmadia Géza (Jerikó utca 27.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 19 óráig; kedd, csütörtök 8-tól 13 óráig.
69. számú körzet: dr. Pászti Mária (Jerikó utca 27.) hétfő, szerda, péntek 8-tól 13 óráig; kedd, csütörtök 14-től 19 óráig.

HÍREK

1982. december 24., péntek
Ádám, Éva napja
A Nap két 1.30 — nyugszik 17.50 órákor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS:
Többnyire borult marad az ég. Északnyugaton havazás, majd eső, másutt inkább eső várható. Az északi szél a Dunántúlon időnként megerősödik. A legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken általában 2 és 7 fok között alakul.
TÁVOLABBI KILÁTÁSOK SZOMBATTÓL KEDDIG: Az időszak végére a csapadék-hajlam gyengül, a hőmérséklet eleinte 0 fok körül, később minusz 1, minusz 6 fok között.

KITÜNTETÉS. A debreceni Bocskai néptáncgyűttes harmadéves fennállása alkalmából a Szocialista Kultúráért kitüntetésben részesült. Ezt a kitüntetést kapta meg Fagyas Árpád művészeti vezető, Monoki Istvánné ifjúsági csoportvezető és az együttes két tagja, Kiss Ferenc és Kádás József.

RÉGI FILMEK KEVÉLŐINEK. Archívfilmklub indul Debrecenben januártól az Újkerti Általános Művelődési Központban. A sorozatban a filmtörténet legértékesebb alkotásait tekinthetik meg az érdeklődők. Jelentkezni december 30-ig lehet az intézmény úttörőházának 4-es irodájában.

SZÜNETI PROGRAM DIÁKOKNAK. Debrecenben a Kossuth utca 1. szám alatti ifjúságpolitikai klubban 10.30 órától helybeli és nyíregyházi együttesek lépnek fel: 27-én a Lux, 28-án a Laser, 29-én a Lord, a Pro Nilus és az Osiris, 30-án az Android és a nyíregyházi Pókháló együttes. Délutánonként 3 és 5 órától fiataloknál fiataloknak szóló filmeket vetítenek.

TERMÉSZETVÉDELLEM. Debrecenben a Kőlcsey Művelődési Központ Bessenyei tervében december 27-én 17 órától mutatja be Medvecskú Géza, a természetvédő kör tagja a svájci Alpokról szóló hangosított diárorszót.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százhatvan évvel ezelőtt, 1882. december 24-én született, és 71 éves korában, 1953-ban hunyt el Charles Hermite neves francia matematikus, egyetemi professzor, akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja.
Egész fiatalon matematikusként készült, s egyetemi tanulmányai végeztével előbb a párizsi École Polytechnique tanára, majd egyetemi professzor lett. Később a párizsi Akadémia elnöke és a Magyar Tudományos Akadémia kültagja. Jelentős tudományos eredményeket ért el az algebra, a számelmélet és a függvénytan területén. A XIX. század számelméleti kutatásainak irányát egyébként kutatásai szabta meg, új kutatási irányokat jelölt meg; ezek közül az egyik továbbvitte Hermite nevéhez fűződik.
Sok nagy tudós — köztük Dedekind, Cantor, Jordan, Weierstrass, Riemann — munkásságát mellett az Hermite-é is hozzájárult a mai elfogadott függvényfogalom kialakulásához.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ
Erdel Sándor
Telefon: 12-144
Kádár Jánosn MSZMP Központi E első titkáranak v penteken — na Moszkvából a mag és állami küldöttség részt vett a Szovjet lista Kőztársaságok, sége megalakulása évfordulója alkalma dezett ünnepségeken döttség tagja volt. Pál, az Elnöki Tan ke, Várkonyi Péter, ponti Bizottság tit Rajnai Sándor, az KB tagja, hazánk.

A lottó nyerőszámai:
3, 30, 41, 63, 81
Rejtvényfejtők figyelmébe!

118 bolt, 41 v A kist
Hajdú-Bihar meg pülésszerkezetére a lag kevés, de jelen pességszámú telepü ma a jellemző. A sek egy részéhez tanyavilág tartozik. A mezőgazdaság s ta átszervezésével, ipartelepítéssel ez a anyban módosul csökkent a kisebb tel lélekszáma. A meg sainak 6,3 százaléka még mindig — az l népszámlálás adatai is — kistelepülések területének él. Ez a cia lényegében áll tünik, hiszen a változásával (csökks) egyre több települ kisközségi kategóri A megyében tevék fogyasztási és értéke vetkeztek egyébkén Bihar kisközségeibe külterületeken 118 41 vendéglátó egysé mettenek. A 118 b közös kezelésben vendéglátó hely — Az üzletek száma bi években főleg környezetben csökke ben az elnéptelened ben a vásárlóerő mérvű csökkenése A kistelepülési legtöbbje élelmisze

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

MOZI
Tizenkét hónap (japán). Meteor 24. 3.
Vuk (magyar). Meteor mese 24. 3. 25-26. 3. n. 6.
Diszkó + film a Művelődési Központban 26. 18-22 óráig.

SZÍNHÁZ
1982. december 26-án
Csokonai Színház
A Lear király (Hevesi-Bérlét) előadása betegség miatt elmarad.
Művelődési Központ
Este 7 órákor Ósbemutató — Gözön-bérlét.

TV
December 24., péntek
BUDAPEST, 1.
8.58 Műsorismertetés. 9.00 Tévétorna. 9.05-12.25 Szüneti matiné (ism.). Közben 11.00-11.05 Reklám. 15.12 Műsorismertetés. 15.15 Mese-és bábfilm-összeállítás. 16.00 Reklám. 16.05 Psz! A Papírsarkányi karácsonyi különkiadása. 16.35 Képsorozat. 16.40 Ót perc me. teológus. 16.45 Kodály: Angyalok és pásztorok. Népi szöveg, latin idézettel. 16.50 „Élet az éveknek”. Nyugdíjasok műsora. 17.50 Reklám. 18.00 A hét műtárgya. Bronzi-Él a pásztorok hódolása. 18.05 Földi Arany János elbeszélő-köteményének tévéváltozata. 18.15. 18.20 Beethoven: IX. szimfónia (ism.). 18.40 Tévétorna. 19.45 Esti mese. 20.00 Hírek. 20.05 Vers — mindenkinék. Fodor András: Kélt újra jel. 20.10 Három szabólegények. Mesejáték. 21.40 „Kedves három királyok”. Karácsony Badacsonyban. 21.55-23.15 Emberek a havason. Magyar film (1942).

BUDAPEST, 2.
19.58 Műsorismertetés. 20.00 Hírek. 20.05 Vers — mindenkinék. 20.10 A boldog Leopold. Kanadai film (1965). 21.20-22.20 Tino Rossi műsora.

POZSONY, 1.
8.55 Janko Hrasno kalandjai. Filmsorozat. 9.20 Szovjet mesefilmek. 10.15 A kis Telpár. NDK-film. 11.15 A Novák család. Tévésorozat (ism.). 12.05 Híradó. 12.20 Karácsonyi szo-

kások. 12.50 Dokumentumfilm Szlovákiáról. 13.15 Cseh film. 14.30 Szórakoztató műsor. 14.55 Egy kis muzsika. 15.10 Kicsinyek magazinja. 15.16 Karácsonyi műsor katonáknak. 17.00 Karácsonyi dalok, szokások. 18.10 Hosszú, fehér nyom. Tévésorozat. 18.40 Esti mese. 19.00 Tv-híradó. 19.10 Únnepi hangverseny. 19.50 Gyönyörű bölcsesség. Mesejáték. 21.10 Népi szokások. 21.40 A férfi, akit Brumtelesnek hívtak. Tévéfilm. 23.00 Karel Gott énekel. 23.55 Egy a kevesből. Kanadai tévéfilm.

POZSONY, 2.
15.45 Szórakoztató műsor. 17.05 Színházi közvetítés. 19.10 Karácsonyi találkozás. 19.50 Tévéjáték. 20.50 Zenés összeállítás. 21.20 Dokumentumfilm. 21.40 Színház, függöny nélkül. 22.25 Tévéjáték. 23.06 Férfiak háza. Angol film.

UNGVAR
17.05 Rajzfilm. 17.15 Élet és tudomány. 17.45 A zene mindenkinél. 19.00 Híradó. 19.35 Rövidfilmek. 21.05 A világ eseményei. 21.25 Ríport emlékeztető. Tévéfilm.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
8.30-10.00 Hírek. Időjárás. Lapszemle. Évfordulónaptár — Vendégekben — ünnepi műszak előtt — Orgonamuzsika — Évzárókövető mozaikja (ism.). Ünnepi információk — Műsor-előzetes. (A nap szerkesztője: Horvát Péter.)

December 25., szombat
BUDAPEST, 1.
7.58 Műsorismertetés. 8.00 Tévétorna. 8.05 Nas Ekran. A mi képernyőnk. 8.25 Foxi Maxi kalandjai. Amerikai rajzfilmsorozat (ism.). 8.45 Játék a GYIK-műhelyben. 9.15 Várzsong. Szórakoztató összeállítás. 9.45 Maella Gorilla. Amerikai rajzfilmsorozat XIX/3. rész (ism.). 10.10 Tarzan és a vadász. Amerikai film. (1947). 11.15-12.10 Az ember zenéje. Kanadai filmsorozat XIII/4. rész. A zene-szerző korszaka (ism.). 13.52 Műsorismertetés. 13.55 Huszonöt éves a BM Duna Művészegyletünk sorozatából. 14.50 Sárkány kalandjai. Zenés

bábjáték. VII/6. rész. A búvárvirág. 15.20 Kovács Margit. 15.45 Nép dal és balladák. Folklor-műsor (ism.). 16.00 Telefonpapa. Ifjúsági tévéfilm. 17.00 Mundial '82. I. rész. 18.00 Képsorozat. 18.05 Toldi Arany János elbeszélő köteményének tévéváltozata. IV/3. rész. 18.30 „A források főle hazajött”. Dokumentumfilm Kodály Zoltánról. I. rész. 19.30 Reklám. 19.40 Tévétorna. 19.45 Esti mese. 20.00 Hírek. 20.05 Volt egyszer egy Vadnyugati. Amerikai-olasz kalandfilm. (16 év feletlieknek) 22.45-23.24 Amanda Lear Budapest.

BUDAPEST, 2.
19.58 Műsorismertetés. 20.00 Hírek. 20.05 Henrik Ibsen: A vadkacsa. Dráma három részben. 22.15-22.45 „Koronával koronázzák”. A szegedi körzeti stúdió műsora.

POZSONY, 1.
8.30 Úttörők magazinja. 11.20 A tengerész és a kutya. Román film. 12.50 Híradó. 13.06 Hangverseny. 13.40 Összeállítás a Forma-1 VB-versenyekről. 14.40 Janko Hrasno kalandjai. Tévésorozat. 15.15 Természetfilm. 15.55 Az egész család énekel. 16.45 Hosszú, fehér nyom. Tévésorozat. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vendégünk az életről. 21.40 Lehár: Giuditka. Operett. 23.10 Beszélj, beszélj, érdekeis! Francia filmvígjáték.

POZSONY, 2.
13.30 Karácsonyi ajándék. 14.35 Fiataloknak. 15.40 Mesejáték. 16.45 Az NDK TV szórakoztató műsora. 19.35 Dokumentumfilm. 21.40 Tévéjáték. 23.00 Kőszikla. Dokumentumfilm. 23.10 Theo Adam zenés műsora.

UNGVAR
16.50 Kéltences stúdió. 17.50 A cirkusz királynője. Film. I. rész. 19.00 Híradó. 19.35 A cirkusz királynője. 2. rész. 20.50 A Szovjetunió ökolívó-bajnoksága. Döntő. 21.40 A tévé eseményei. 22.00 Jurka halnival. Tévéfilm. IV. rész.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
8.30-10.00 Hírek. Időjárás. Évfordulónaptár — Vigan

zengjének, citerák! Kodály Zoltán nyomában. Észak-Tiszántúlon — Pribolyszki Mátyás citerázik — Holdkikötő (ism.) — Filmdalok — Műsorelőzetes. (A nap szerkesztője: Haskó József.)

December 26., vasárnap
BUDAPEST, 1.
7.58 Műsorismertetés. 8.00 Tévétorna. 8.05 Foxi Maxi kalandjai. Amerikai filmsorozat (ism.). 8.20 Játékszűrte. Kisközségeknek és szülőknek (ism.). 8.50 Zsebtevé. 9.20 Csúzil. Bűrlétszfilmsorozat. „Érteni az emberek nyelvén”. (ism.). 9.35 Szervusz, Szergel! 10.05 Egészségünk. Az Országos Egészségnevelési Intézet tájékoztatója. Makk Marcell. 10.15 Cimborák. Művészeti magazin. 11.00 Viva la musica! Téli. 11.10-12.05 Lecsap a két Paganini! Angol film. 12.42 Műsorismertetés. 12.45 Nőszót. Szerenád. 13.10 Műsorainkat ajánljuk. 13.35 Süst, a sárkány kalandjai. VII/7. rész. A mű-Süst. 14.10 Kalendárium. Ismeretterjesztő magazin. 15.10 Reklám. 15.15 Különböző nyelvi filmvígjáték. 16.55 Toldi. IV. rész. 17.20 Mundial '82. II. rész. 18.20 Képsorozat. 18.25 Reklám. 18.35 A Közönségszolgálat tájékoztatója. 18.40 Tévétorna. 18.45 Esti mese. 19.00 A Hét. 20.00 Hírek. 20.05 „Meghódított a világot!” Gálaest Kálmán Imre születésének 100. évfordulóján. 21.45 Kapcsolatom... Társasjáték. 22.25-23.10 „Engem nem lehet utánozni”. Budapesti beszélgetés Richard Burtonnal.

BUDAPEST, 2.
19.58 Műsorismertetés. 20.00 Hírek. 20.05 A szülés és a változó világ. Domján Edit (ism.). 21.20 Magyar tájak. Tiszahát (ism.). 21.50-22.40 Amerikai dokumentumfilm. Amerikai dokumentumfilm XI/9. rész: Bolond évek.

BUDAPEST, 1.
8.35 Gyerekeknek. 11.05 Portréfilm Rudo Moric íróról. 11.35 Komoly zene. 12.15 A szilvabokor mögött. Cseh film. 13.30 A láthatatlan. Tudományos-fantasztikus film. 14.15 Asztaltársaság. 14.30 Rövidfilm. A 168 sportokról. 16.25 Az őrdög fala. Szlovák filmvígjáték. 18.00 Portréfilm Viktor Kubalról. 18.40-19.10 Hosszú

fehér nyom. Tévésorozat. 19.30 Tv-híradó. 20.10 A No-nák család. Tévésorozat befejező része. 21.00 Csehszlovákia. 1982. Dokumentumfilm. 21.40 Sporthíradó. 21.55 Zenés szórakoztató műsor. 22.35 Irodalmi műsor.

POZSONY, 2.
11.55 Csehszlovákia—Egyesült Államok. Ifjúsági VB Jégkorongmérkőzés. 14.45 Mese. 15.55 Chaplin a parkban. 16.15 Az üvegecske. Zenes tevéjáték. 18.00 Aktatás. Komédia. 18.35 Egy kis muzsika. 18.45 Dokumentumfilm. 19.10 Műsorajánlat. 19.30 Portréfilm Ignac Bizmayerrel. 20.00 Operett. 21.40 A rakomány. Spanyol film.

UNGVAR
17.00 Rajzfilm. 17.20 A humor estje. 19.00 Híradó. 19.35 Laborügyszemle. 20.05 Hangverseny. 21.35 Hírek. 21.45 A tanszék. Tévéfilm. I. rész.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
8.30-10.00 Hírek. Időjárás. Évfordulónaptár — Csemaból-muzsika — A lombikok világa (ism.) — Beszélgetések néprajzosokkal. Ríporter: Ágoston István — Népek dalai — Lapszemle. Műsorelőzetes. (A nap szerkesztője: Antal István.)

December 27., hétfő
POZSONY, 1.
14.20 Úttörők magazinja. 17.00 Katonák műsora. 17.55 A szocialista orvosok életéből. 18.25 Orvosi tanácsok. 18.40-19.10 Tv-klub. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Nagy szrenze. Tévéfilm. 20.50 Szórakoztató műsor. 22.00 Világhíradó. 22.15 Könyvzene.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
17.00 Hírek. Időjárás. Lapszemle. 17.10 Hétnyitó. Hétfői információk magazinja. (Közben: Pályaválasztóknak. Ríporter: Gönczi Mária — Vebokor mögött. Cseh film. 13.30 A láthatatlan. Tudományos-fantasztikus film. 14.15 Asztaltársaság. 14.30 Rövidfilm. A 168 sportokról. 16.25 Az őrdög fala. Szlovák filmvígjáték. 18.00 Portréfilm Viktor Kubalról. 18.40-19.10 Hosszú

17.00 Hírek. Időjárás. Lapszemle. 17.10 Hétnyitó. Hétfői információk magazinja. (Közben: Pályaválasztóknak. Ríporter: Gönczi Mária — Vebokor mögött. Cseh film. 13.30 A láthatatlan. Tudományos-fantasztikus film. 14.15 Asztaltársaság. 14.30 Rövidfilm. A 168 sportokról. 16.25 Az őrdög fala. Szlovák filmvígjáték. 18.00 Portréfilm Viktor Kubalról. 18.40-19.10 Hosszú